

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

DANES
PRILOGA:

»POGOVORI 63«

Sobota, 12. januarja 1963
Štev. 1, leto XXI

V OKVIRU

V letu 1963 je mogoče in potrebno doseči povečanje družbenega proizvoda v primerjavi z lanskim letom za najmanj 10 %.

Ustvarjeni so namreč vsi pogoji, da se poveča:

- industrijska proizvodnja približno za 10 %;
- fizični obseg kmetijske proizvodnje — ob ugodnih vremenskih razmerah — za 10 do 11 odstotkov, proizvodnja na družbenih gospodarstvih pa celo lahko za več ko 20 %;
- proizvodnja lesa v družbenem sektorju za 3 %;
- bruto proizvod gradbeništva v družbenem sektorju približno za 4 %;
- vse prometne storitve približno za 5 %;
- blagovni promet v trgovini na drobno za 12 %, promet v gostinstvu za 10 %, turistični promet s tujino pa za približno 15 %.

To so temeljne obveznosti in naloge, ki jih postavlja naši proizvodni zvezni družbeni plan za letošnje leto, in jih predvideva z nekaj spremembami tudi republiški družbeni plan.

Na videz pravzaprav podobne obveznosti, kot smo jih imeli po planu za leto 1962, pa za leto 1961 in več ali manj v vseh prejšnjih letnih planih.

Da, podobne v obsegu, v številkah oziroma odstotkih, toda z bistveno drugačno orientacijo za njih realizacijo, ki temelji po smernicah letošnjega plana predvsem na razpoložljivih možnostih in realnih pogojih — zlasti in ustvarjenih zmogljivostih, na večjih zalogah z točami in uvoznim reprodukcijskim materialom na eni strani in na globalni skladnosti med blagovnimi in kupnimi skladi na domačem trgu ter na nadaljnjem močnem povečanju izvoza predvsem industrijskih izdelkov na drugi strani.

Vsekakor se v takih spremenjenih pogojih z gotovostjo lahko računa, da obveznosti plana ne bodo samo dosežene,

Na realnih temeljih

marveč z nekaj več napori delovnih kolektivov, kjer so se po ugodnih rezultatih v lanskem drugem polletju začeli razvijati novi pogledi, celo presežene.

Pri tem bo igrala veliko vlogo še naprej družbena in politična aktivnost vseh družbenih organizacij in organov, ki je na podlagi stališč in smernic centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije že lani ogromno pripomogla, da so bile odpravljene razne pomanjkljivosti in šibkosti v sistemu, da je prišlo do širše in živahnije vesti v proizvodnji in da je spodbudila pozitivne sile za nadaljnjo izpopolnitev našega gospodarskega sistema.

V posledici take družbene aktivnosti in najširših temeljnih predhodnih razprav vseh prizadetih organov in družbenih organizacij določa o osnovah plana že sam plan nekatere nujne ukrepe, postavlja pa nadalje širok program za proučevanje in pripravo nadaljnjih ukrepov in predpisov, ki naj stimulirajo gospodarstvo za boljše gospodarjenje — to je za večjo proizvodnjo, delovno storilnost, ekonomičnost in rentabilnost poslovanja.

Izhodišče te osnove je v predpostavki, da so gospodarskim organizacijam in drugim nosilcem gospodarske aktivnosti zagotovljeni pogoji za dobro gospodarjenje že z načeli gospodarskega sistema na sedanji razvojni stopnji in z veljavnimi zakoni, da pa je treba zaradi doseganja izenačenih splošnih pogojev za gospodarjenje posameznih organizacij ali skupin organizacij, zlasti v zvezi z obstoječimi razmerji v ravni cen, spremeniti oziroma dopolniti nekatere instrumente oziroma metodo planiranja in izvajanje gospodarske politike. To velja predvsem za tiste ukrepe, ki sploh ali samo v svojih posameznostih niso v skladu s temeljnimi načeli gospodarskega sistema ter otežujejo izpolnitev ciljev in nalog plana in nadaljnje razvijanje socialističnih odnosov v upravljanju in delitvi.

Nastajajo predvsem zahteve za nadaljnje nujne ukrepe za stabilizacijo trga in cen; za izpopolnjevanje načel in uporabe splošnih meril za delitev čistega dohodka, da se bolj dosledno uveljavljajo načela delitve po delu v vseh delovnih organizacijah; za izvedbo revalorizacije osnovnih sredstev in potrebnih sprememb v režimu amortizacije; za spremembe v sistemu in metodah financiranja gospodarskih investicij; za večjo poslovnotost bank v kreditiranju gospodarstva; za spremembo oziroma odpravo prispevka od izrednih dohodkov in rudniškega prispevka, in še za nekatere druge ukrepe.

S temi nujnimi ukrepi za izpopolnitev gospodarskega sistema je sprejeta osnovna zahteva, da je treba pregledati položaj in pogoje gospodarjenja posameznih panog in skupin gospodarskih organizacij in vsklajevati odnose v delitvi z interesi in politiko družbe.

Problemi, ki se lahko rešujejo predvsem z napori in aktivnostjo samih delovnih kolektivov, katerim morajo biti aktivno ob strani organi in družbene organizacije, predvsem sindikati in gospodarske zbornice. Tu bo treba namreč hude in trajnejše borbe, da se odpravijo mnoge dosedanje negativne težnje, ko se izenačevanje pogojev poslovanja zamejuje s pojmom dajanja raznih posebnih olajšav in izjem od splošnih ukrepov, pa najsi bodo dejanski vzroki nastalih težav še tako subjektivne narave.

NA DNEVNEM REDU IX. PLENUMA CS ZSJ:
SPREMEMBE V ORGANIZACIJSKI STRUKTURI IN METODI DELA SINDIKATOV

ZA UČINKOVITEJŠE IN POGLOBLJENO DELO SINDIKATOV

Ni odveč trditev, da bosta februar in deloma marec meseca kongresov. Po priporočilu IX. plenarne seje Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije naj bi bili namreč takoj, ko to dovoljujejo statuti posameznih strokovnih sindikatov (določen je namreč rok od sklica do kongresa) ločeni in skupni kongresi. To pa praktično pomeni, da bodo v teh dveh mesecih kongresi dosedanjih štirinajstih strokovnih sindikatov, kajti po priporočilu plenuma CS ZSJ naj bi bilo odslej v okviru Zveze sindikatov Jugoslavije le še šest sindikatov.

Potlej, ko bo to priporočilo uresničeno, se bo začela reorganizacija in združevanje organov sindikata v republikah in komunah.

Občni zbori sindikalnih podružnic in vodstev sindikatov v občinah oziroma okrajih pa bodo odslej vsake dve leti.

To so, v zgoščenih besedah povedano, nekatere organizacijske spremembe, ki jih priporoča IX. plenum Centralnega sveta ZSJ v svojih sklepih.

Na videz gre ob vsem tem zgolj za organizacijske spremembe znotraj sindikatov samih. Toda na plenumu je bilo rečeno, da niso narekovali neki posebni problemi spremembo organizacijske strukture in metode dela, temveč, da je do teh priporočil prišlo iz ocen in spoznanja, da so ti ukrepi na sedanji stopnji razvoja prispevek k učinkovitejšemu delu. In ob tem je še rečeno, da ni to niti prvo in prav gotovo tudi ne zadnje vsklajanje organizacijske strukture in metode dela sindikatov. Do podobnih ukrepov je prišlo doslej že nekajkrat — bolj ali manj uspešno — takrat pač, kadar je to terjala stopnja materialnega razvoja, ekonomskih družbenih odnosov in posebej še nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja.

V obrazložitvi o organizacijskih spremembah in metodi dela sindikatov, ki jo je na plenumu prebral podpredsednik Centralnega sveta ZSJ tovariš Mika Špiljak (njegov referat objavljamo v celoti v tokratnih »pogovorih 63«) je rečeno, da: »Toda, kar v sedanjem položaju terja organizacijo in prilaganje metode dela, je: vse večja materialna osnova delavskega samoupravljanja, vse večje pravice delovnih kolektivov, da samostojno razpolagajo s čistim dohodkom in samostojneje razdeljujejo osebne dohodke, prehod družbenih služb na dohodek in delitev po delu, izenačevanju položaja delovnih ljudi v družbenih službah in tistih v gospodarstvu, vse večja družbeno-politična vloga in ekonomske možnosti komun itd. Razen tega prednačrt nove ustave, ki bo kmalu sprejet, ne samo krepi, temveč tudi vnaprej odpira perspektivo takšnemu razvoju...«

Toda, če se zaustavimo samo ob novi strukturi sindikatov glede na dosedanje strukturo, velja ugotoviti, da le-to ne terja niti nova politika niti nove metode, temveč potreba, da se sindikati materialno, organizacijsko in kadrovsko usposobijo za to, da bi uspešneje nadaljevali že doslej znano politiko. Ne gre torej za formalne organizacijske spremembe, temveč za takšne, ki bodo tudi sicer prispevale k nadaljnji krepitvi vloge sindikatov in Zveze sindikatov nasploh, predvsem

v komunah, ki bodo še bolj spodbujale članstvo v delovnih organizacijah in komunalnih skupnostih za uresničevanje temeljnih družbeno-političnih nalog.

Ni moči prezreti, da je bilo ob dosednji organizacijski strukturi delo posameznih sindikatov (strokovnih v zveznem merilu) zoženo samo na nekatera področja in zato tudi premalo učinkovito. Ti so namreč obravnavali oblikovanje osebnih dohodkov, higiensko-tehnično zaščito, delovne odnose — kolikor so to terjali posebni pogoji v neki gospodarski panogi

— strokovno izobraževanje in podobno. Nasprotno pa je bila naloga vodstva Zveze sindikatov precej širša: predvsem celotna organizacijsko-politična izgradnja sindikatov, razvoj delavskega samoupravljanja kot tudi nudenje neposredne pomoči podružnicam pri uresničevanju nalog sindikatov v gospodarskih organizacijah in ustanovah. Takšna razmejitev je bila potrebna doslej zato, da se ne bi delo podvojilo. Toda že dosedanja praksa nas je opozarjala, da je to nevzdržno, še več, opozarjala nas je, da ni mogoče omejiti del organizacije samo na dogovorjena štiri vprašanja, temveč da je treba razširiti in okrepiti vlogo sindikatov v celoti. Toda praksa je hkrati opozarjala, da sindikati za to širše področje dela niso bili dovolj usposobljeni ne organizacijsko ne kadrovsko in tudi ne materialno.

Kakšna naj bo torej metoda dela novih šestih močnejših sindikatov v okviru Zveze sindikatov Jugoslavije? Na plenumu je bilo rečeno, da tokrat ni potrebno razpravljati o vlogi in nalogah sindikata, kajti le-te vsebujejo že sklepi kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije in o tem je bilo že nekajkrat govora na sestankih vodstev in raznih posvetovanjih. Toda hkrati

ob tem je bilo tudi rečeno, da bodo morali sindikati bolj temeljito spoznati vse odnose in probleme posameznih gospodarskih področij kakor tudi spoznavati in analizirati vsa osnovna družbeno-ekonomska gibanja v državi. Gibanje gospodarstva, zunanjo in notranjo delitev dohodka namreč ni moč spremljati, če hkrati ne spremljajo idejne in politične manifestacije teh gibanj, je dejal tovariš Mika Špiljak v svoji obrazložitvi. In nadaljeval je, da se je vse manj mogoče ukvarjati s pospeševanjem proizvodnje in produktivnosti dela, če hkrati sindikati tudi ne proučujejo problemov samoupravljanja, kajti organizacija proizvodnje in družbeni odnosi so vse bolj tesno povezani in pogojeni; vse tesneje so povezani in pogojeni osebni dohodki, produktivnost, standard, ekonomsko, strokovno in splošno izobraževanje, aktivnost in metoda delavskih svetov in sindikalnih podružnic. Prav zaradi takšne vloge in nalog sindikatov — torej takšne bodoče metode dela sindikatov v okviru Zveze — so bile potrebne organizacijske, kadrovske spremembe (in ne nazadnje tudi spremembe v metodi dela) in za vse to je treba usposobiti vodstva sindikatov od komun do federacije.

P. D.

ODLOČILEN JE INTERES DELOVNIH
ORGANIZACIJ ZA PROBLEME SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

OD SPOZNANJ O POMENU K DOBRI ORGANIZACIJI SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Z novim letom se je začelo samoupravljanje tudi v socialnem zavarovanju. Pričakovanja, da bodo do tega časa komunalne skupnosti socialnega zavarovanja že povsem urejene, pa se niso uresničile. V polletnih pripravah za reorganizacijo socialnega zavarovanja smo dosegli vsaj deloma to, da so zavarovanci spoznali pomen tega zavarovanja in škodo, ki je nastala z negospodarnim trošenjem sredstev. Do tega spoznanja so prišli po obsežnih razpravah ob volitvah skupščin komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja. Stališča, ki so jih izoblikovali v teh razpravah, pa je potrebno poslej oblikovati v številne poslovne, pravila, odloke in druge akte, ki jih zahteva organizirano delo komunalnih skupnosti. Vseh teh aktov pa po komunah še nimajo, čeprav so že razpravljali tudi o pravicah socialnih zavarovancev. Kakšno stopnjo prispevka bodo predpisali gospodarskim organizacijam, katere gospodarske organizacije bodo obremenjene z stroški za boleznine do 30 dni in katere le do 7 dni in vseh drugih stroškov pa še niso mogli dokončno odločiti, ker do nedavnega ni bila znana niti najvišja stopnja prispevka, ki jo določijo v okviru zvezne stopnje republiškega prispevka socialnih zavarovancev. Zaradi tega ni bilo mogoče še predvideti dohodkov in ne planirati izdatkov v komunalnih skupnostih socialnih zavarovancev in tudi ne sklepati o realnih stroških socialnega zavarovanja, zlasti ne deljeno po komunah. Osnova gospodarjenja v socialnem za-

varovanju v letošnjem letu bo zato še vedno lanski obračun.

Izkušnje iz lanskega leta pa še kažejo, da so bili izračuni in predvidevanja stroškov, ki so jih dali zavodi za socialno zavarovanje v začetku priprav pri ustanavljanju komunalnih skupnosti — preveč črnogledi in iz različnih vzrokov nerealni. Bili so povsod previsoki in so predvidevali neustavljivo naraščanje izdatkov. Po dosedanjih podatkih pa lahko presodimo, da je mogoče stroške za socialno zavarovanje povsod že znatno zniževati. To je seveda odvisno od strožje kontrole bolniškega staleža in od izboljšanja zdravstvene službe, kjer je pomembna zlasti večja skrb za preventivo. Nič manj ni pomembna povenitev službe zdravstvenega zavarovanja, ki je še vedno preveč obremenjena z administracijo in zato preobsežna, hkrati pa ne dovolj kvalitetna. Mogoče je torej pričakovati, da se bo organizacija socialne službe podobno spreminjala, kot se spreminja organizacija javne uprave, kjer poudarjamo in odklanjamo organizacijo dela po resorih. Pri službi socialnega zavarovanja pa bomo nedvomno še veliko govorili o preobsežnih predpisih socialnega zavarovanja, ki so prav zaradi tega čisto v škodo zavarovancem in socialnemu zavarovanju samemu.

Prav take razmere v socialnem zavarovanju pa utegnejo tudi poslej, vsaj v začetku delovanja komunalnih skupnosti, vnesti v gospodarjenje tehnokratizem, kakršnega so pač uslužbenci socialnega zavarovanja in gospodarske organizacije

vajene. To utegne povzročiti neveselost zlasti v uresničevanju pravic iz zdravstvenega zavarovanja. Stališče skupnosti zavarovancev v Sloveniji je, da naj bo zagotovljena prosta izbira zdravnika, obenem pa naj bo zagotovljena tudi pravica delovnih organizacij, da je sprejemanje zavarovancev v bolniški stalež v pristojnosti njihovega ambulantnega zdravnika. To stališče so sprejeli v glavnem vse komunalne skupnosti socialnih zavarovancev, vendar je že tukaj mogoče ob tem obravnavati takega predpisa, ki ga sprejme komunalna skupnost, povzročiti zavarovancem hude težave in pota od zdravnika do zdravnika. Temu pa se lahko izognemo le tedaj, če delovne organizacije postopajo v takih primerih človeško. Važno je, kakšno politiko bodo imele gospodarske organizacije v zdravstvenem zavarovanju, kakšno zaupanje bodo lahko imele do zdravnikov, ki si jih izbirajo zavarovanci sami in kako pozna razmere v delovnem kolektivu ter posamezne delavce zdravnik obrabne ambulantne.

V bistvu gre pri tem torej za dobro zdravstveno službo, primerno kontrolo bolniškega staleža in za obseg preventivnega zdravstvenega prizadevanja. Ker pa bodo gospodarske organizacije razpolagale z znanimi sredstvi za zdravstveno zavarovanje, s katerimi so doslej gospodarili le zavodi, bo mogoče ustvariti v podjetjih tudi sklade za preventivo. Višina sredstev za preventivo pa je vsekakor odvisna od tega, koliko bo (Nadaljevanje na 3. strani)

ZA INSTRUMENTE ŽELIMO EKONOMSKA IZHODIŠČA

Iz osnutkov občinskih statutow, ki so že v javni razpravi, veidel ni jasno razvidna politika občine do staritvene obrti in komunalne dejavnosti, niti neposredna odgovornost za načrtovanje njenega razvoja, načelna ureditev financiranja komunalnih naprav in objektov ter delitev dohodka med občino in obrtnimi kolektivi. Plenum republiškega odbora sindikata komunalnih in obrtnih delavcev je o teh vprašanjih podrobno razpravljal in dal koristne napotke (glej današnje »Pogovore«), ki so strnjeni v naslednjih mislih:

Osnutek republiške ustave načelno ureja položaj, organizacijo in poslovanje v komunalnih podjetjih, medtem ko realizacijo teh načel prepušča občinskim statutom.

Statuti bi torej morali razčistiti položaj komunalnih organizacij, priznati naj bi jim status samostojnih gospodarskih organizacij z ustreznimi organi delavskega upravljanja. Dalje bi kazalo v statutih določiti, kdo bo skrbel za načrtovanje osrednjih in sekundarnih komunalnih naprav in objektov in kdo je odgovoren za razširjeno reprodukcijo

Koristni napotki!

osnovnih sredstev in delovnih naprav. Hkrati bi kazalo določiti postopek v zvezi z določanjem in spreminjanjem cen za individualne komunalne storitve ter precizirati opravljane in plačevanje kolektivnih komunalnih storitev.

Že v občinskih statutih naj bi bili zagotovljeni komunalnim kolektivom pogoji za dolgoročno interno planiranje, investiranje v delovne naprave in življenjski standard ter za takšno politiko delitve osebnih dohodkov, ki bo vsklajena s produktivnostjo in življenjskimi stroški. Zato naj bi statuti obsegali tudi načela delitve dohodka med podjetji in skupnostjo, ki naj bi imela trajnejši značaj.

Isto velja za storitveno obrt. Statuti naj bi precizirali odgovornost za načrtovanje njenega razvoja, načelno razčistili vprašanje virov, načina in namena financiranja ter določili načela delitve dohodka med občino in obrtnim kolektivom.

Po mnenju plenuma ne bi kazalo odstopiti od teh načel, če hočemo zagotoviti smotno gospodarjenje in upravljanje v komunalnih in storitvenih dejavnostih in končno v samih ljudskih odborih.

Da bodo načela v resnici prilagojena potrebam komunalnih skupnosti, naj bi delovni kolektivi neposredno sodelovali v pripravi in razpravi zlasti o tistem delu občinskih statutow, ki jih neposredno prizadeva.

M. K.

Novembra je izšel nov odlok o najvišjih prodajnih cenah celuloze in lesovine, hkrati pa je bil znižan prometni davek za vse vrste papirja. Prometni davek pa se papirničarjem zniža samo v primeru, če dobaviteljem celuloze in lesovine izplačajo razliko med prejšnjimi in novimi, višjimi cenami. Znižanje velja od 1. januarja 1962 dalje. Z obema novima instrumentoma naj bi se izboljšal materialni položaj naše papirne industrije. In se tudi izboljšuje, samo...? Sicer pa berite intervju s predsednikom centralnega delavskega sveta v količevski papirnici Ladom Korošcem. Vse, kar je povedal, ni njegovo osebno mnenje, ampak mnenje celotnega delovnega kolektiva.

Ste zadovoljni z novima predpisa?

Kdo bi bil, če bi se mu čez noč zmanjšal dohodek za 40 milijonov?

Da, dobaviteljem celuloze in lesovine moramo odplačati 120 milijonov, prometni davek se nam je zmanjšal skupno za 80 milijonov, 40-milijonsko razliko pa moramo kriti iz lastnih skladov.

In če jih ne bi imeli?

Če jih ne bi imeli, se nam prometni davek prav gotovo ne bi znižal samo za 2%, ampak za več. Kot vsem drugim papirničarjem.

Ne razumem. Izhodišča za znižanje prometa davka so bila verjetno ekonomska. Tega bi si tudi mi želeli, pa ni bilo tako. Strokovnjaki so sestavili temeljite ekonomske izračune, kolikšna je akumulacija pri posameznem proizvodu, toda teh izračunov ni nihče upošteval pri zniževanju prometa davka.

Se pravi, da so gledali samo na finančni položaj podjetij, ne pa na vzroke, zakaj so v škripeh?

Točno tako je. Naš direktor je bil zraven, ko so se pogovarjali o tem. V Beograd so namreč povabili predstavnike vseh papirnic in se skupaj z njimi pogovorili o znižanju prometa davka. Jasno in glasno so nam povedali, da mi finančno »dobro stojimo« in da je treba prvenstveno pomagati papirnicam, ki se za osebne dohodke nimajo. Se pravi, skoraj vsem novim tovarnam.

Kolikor vem, so tega krive objektivne težave. Tovarne so gradili v času, ko je bila papirna industrija visoko akumulativna. S spremembo gospodarskih instrumentov pa se jim je avtomatično poslabšal položaj. Anulirajte jih preveč obremenjujejo...

Toda poleg objektivnih so tudi subjektivni vzroki. Neizkoriščenosti stroji, preveč delavcev, slabo poslovanje.

Menite?

Ne, vemo. Poglejte, naš kartonski stroj je lani, v prvem letu rednega obratovanja proizvedel 13.097 ton kartona, dobavitelji stroja pa so predvideli največ 10.000 ton, v Be-

lišču, kjer imajo modernejši kartonski stroj kot mi, s kapaciteto 15.000 ton, pa so izdelali samo okoli 9000 ton kartona. Kaj naj drugače mislimo, kot da stroja niso dobro izkoristili? In vendar se je njim znižal prometni davek za 16%, nam pa za 2%.

Karton izdelujejo iz polceluloze, morda zato ta razlika v znižanju?

To je še bolj absurdno. Njihove surovine se niso podražile, naše pa so se za 15 dinarjev pri kilogramu.

Potemtakem ste vi dva krat udarjeni?

Zato, ker »mi imamo novace.

Imamo pa ga, ker smo 28 nedelj delali, ker smo se znebili vseh nepotrebnih zastojev v proizvodnji in nasploh z bolj-šim gospodarjenjem. Razen tega smo se pred leti odpovedali 600 milijonom, ki bi jih mirne duše lahko porabili za gradnjo stanovanj ali česa drugega, kar bi nam zvišalo osebni standard, da smo zgradili nov kartonski obrat. Zdaj, ko obrat dela s polno kapaciteto in bi se nam morala rentirati samoodpoved, nam pa takšno fiskalno zbiranje sredstev podre vse načrte. Pred leti je tovarš Karlič, predsednik republiškega sveta sindikatov, rekel, da ima kolektiv moralno pravico do višjega standarda, če se je prej odpovedal osebnim koristim in vložil denar v modernizacijo proizvodnje. Mi smo to verjeli, pravzaprav smo se zdaj prepričali o tem, ravno zato tako poudarjamo, naj bo vsak instrument ekonomsko utemeljen, ne pa rešilni pas za slabo gospodarjenje in knuta za dobre.

Rekli ste, da ima Belišče podoben kartonski stroj kot

Vendar — kje so globlji vzroki takega odnosa gospodarskih organizacij do zaposlovanja invalidov?

Ko so pred časom poskušali uslužbenec zavarstva za rehabilitacijo invalidov v Celju poiskati v enem izmed lesnih podjetij, zaposlitev za tri invalide, je bilo prvo vprašanje... Ali so ti invalidi kvalificirani ali ne...?

Dovolj značilno vprašanje, da lahko iz njega izluščimo odnos do zaposlovanja invalidov. Predvsem je še vedno živa bojazn, da pomeni invalid obremenitev za delovni kolektiv, da pomeni njegova zaposlitev čisto socialen ukrep. In pogosto je posledica tega, če je v kolektivu zmagal human odnos in so invalidi zaposlili, da ga, ne glede na njegove dejanske sposobnosti, potisnejo na tako delovno mesto in za tak stroj, ki je sicer daje slabše delovne učinke. Toda ta humanost je kaj malo humana: namesto da bi se invalid enakovredno vključil v delo, v proizvodni proces, da bi postal enakovreden drugim članom kolektiva, smo ga potisnili na drugi tir, kot temu pravimo.

Toda kje so globlji vzroki za tak odnos do zaposlovanja invalidov?

Bržčas predvsem v tem, ker smo doslej presojali rehabilitacijo invalidov samo z načeli humanitarnosti in ne tudi s stališča ekonomske utemeljenosti. Če bi upoštevali to, potem bi v delovnih kolektivih poiskali za invalide predvsem delovna mesta v razvitih tehnoloških procesih in na sodobnih proizvodnih sredstvih, tam, kjer lahko najbolj uspešno razvijemo svoje umske in fizične sposobnosti za delo. Samo to namreč pomeni njihovo popolno rehabilitacijo.

Ali pa to ne pomeni, da bo treba prelomiti z našim v nasamih?

BOJAN SAMARIN

vi? Kaj če bi proizvodnjo preusmerili na artikole iz polceluloze? Kot samoupravljalec imate zakonito pravico določiti proizvodni program, pa tudi spremeniti, če veste, da bi vam proizvodna preusmeritev koristila.

Prav imate. Namesto finih sestavljenih kartonov bi lahko delali embalažne papirje, za katere je prometni davek samo 10 ali 20%. Toda potem... potem bi bile kartonažne tovarne brez duplexa in triplexa, ki ju proizvajamo edini v državi. In grafična podjetja bi se znašla na psu.

Potemtakem vas bo tepla uvidevnost do družbe?

In prevelika pridnost. Skoda, da nimamo konkurenta v finih sestavljenih kartonih, ki bi bil deficiten. Verjemite, da bi se zaradi njega tudi nam bolj znižal prometni davek. Poglejte Vevče, 350 milijonov več jim ostane, ker delajo iste artikole kot prijedorski in beograjski papirničarji. Niso jim mogli posebej odmeriti znižanja, mislim manjšega kot drugim. Lahko si mislite, kako dobro se jim zdi, da njihovi konkurenti slabo gospodarijo, ne da bi s prstom mignili, so si povečali čist dohodek za težke milijone. Ali je mogoče to sploh resno jemati?

Takšne instrumente, ki nimajo resne gospodarske podlage, popolnoma izmalici podoben rentabilnosti. Družba vendar mora vedeti, kako kdo gospodari, da potem lahko kaj ukrene zoper slabe gospodarje.

Pa menda ne želite, da bi šlo nekaj papirnic v konkurz?

V gospodarnejšem sistemu bi jih nekaj že šlo. Pa to niti ni potrebno, stvar se da tudi drugače urediti. Zakaj ne osnujemo zveznega sanacijskega fonda? Naj se proizvajalci zavežajo, da jih pravzaprav družba vzdržuje. Ta zavest bi morala spodbuditi gospodarnost pri vseh. Nikomur ni prijetna zavest, da živi od dotacije. Tako pa — prijedorski kombinat je imel v devetih mesecih okoli 600 milijonov zgrube, s spremembo prometa davka in s podražitvijo celuloze in lesovine pa bo dobil 800 milijonov in bo izkazoval 200 milijonov čistega dohodka, ko plača dolgove. Poslej se lahko bje na prsi: mi smo rentabilni, čeprav so morda stroji samo na pol izkoriščeni. Podobno je z beograjsko papirnico. Stroji že mesece in mesece stojijo, ker se tovarna pogreza, zgrajena je namreč na peščenih tleh, kolektiv se pa pritožuje nad gospodarskimi instrumenti. Če bi mi pol leta stali, bi nas vzel vrag.

Mislite, da vi ne bi mogli zahtevati olajševalnih instrumentov?

Če bi, ravnanje po vesti, ne. Ekonomika ima svoje zakonitosti, ki se bistveno razlikujejo od socialnih. Tega ni mogoče združevati. Oziroma vsaj ne bi smeli spravljati na skupni imenovalce.

Kako pa gledate na to, da je na primer pri istem artiklu različno znižan prometni davek. Mislim na karton. Prej je znašal za vse kartone 36%, zdaj pa je najnižji 20%, drugi 32% in najvišji 34%?

Drugače ni bilo mogoče olajšati položaja posameznim tovarnam. Rekel sem že, da za zniževanje niso vzeli ekonomskih izhodišč, ampak so gledali, koliko posamezna tovarna dobi ali izgubi s spremembami instrumenti. Če bi veljali za vse kartone isti, bi tudi mi bili na boljšem. Zato so pač morali davek ločiti po vrstah kartonskih artiklov. Belišče proizvaja sive zložene kartone iz polceluloze, mi pa fine kartone. In ker je Belišče deficitno, se jim je prometni davek znižal za 16%, nam pa samo za 2%.

In kaj bi si vi želeli?

Nič drugega kot to, da ne bi bili v prihodnje več prikrasani zato, ker smo pridni in gospodarni. Če pol leta bo začelo obratovati še nekaj novih papirnic. Prometni davek se utegne spet znižati. Drugim, ne nam, ker »bomo stvarili fondove«. Toda če se bo tako nadaljevalo, bomo nazadnje mi, ki še ob nedeljah delamo, najmanj — rentabilni. Ne dejansko, ampak zaradi togih administrativnih ukrepov, ki dajejo tistemu, ki nima in jemljejo tistim, ki imajo, ne da bi vrtali po vzrokih, zakaj eni imajo in drugi nimajo...

MARIOLA KOBAL

VINJETA IN RAZGOVOR O CELJSKEM ZAVODU ZA REHABILITACIJO INVALIDOV:

HUMANOST JE PREMALO

Direktor celjskega zavoda za rehabilitacijo invalidov Rado Jonat pravi, da se delo zavoda in njihovih strokovnjakov prične tedaj, ko je končana medicinska rehabilitacija invalidov. Njihova prizadevanja pa so usmerjena v to, kako vrniti invalida v življenje, mu odkriti v njem smiselnost in smotnost, pa naj že bo to gledano z njegovega osebnega ali širšega družbenega stališča.

— Ta pot pa je speljana preko dela. Sele ko je invalid usposobljen za družbeno koristna dela, ko se lahko tudi zaposli, ko začne ustvarjati, sele tedaj bi lahko rekli, da je njegova rehabilitacija popolna.

Kako poskuša zavod v konkretni obliki uresničiti to svojo osnovno nalogo?

— Konkretna naloga zavoda so pravzaprav tri. Najprej sploh zaposlitev invalida, se pravi, poiskati njegovim umskim in fizičnim sposobnostim najbolj primerno delovno mesto. Drugi nalogi pravimo pri nas rehabilitacija, ko v zavodu poskušamo invalida priučiti za delo na posameznih delovnih mestih, ali pa ga strokovno usposobimo v zanj primernem poklicu. In kot zadnje še rehabilitacija, ali, če opišem invalide, ki sicer že imajo svoj osnovni poklic, pa ga zaradi invalidnosti ne morejo več opravljati, usposabljam za druga dela.

In bržčas ne bo v tem trenutku povsem neutemeljeno vprašanje, kakšni so zavodovi uspehi na tem področju?

— Zavod je bil ustanovljen šele pred petimi leti. V tem času nam je od 1683 obravnavanih primerov, kot pri nas pravimo, uspelo zaposliti v delovnih organizacijah 992 invalidov. Pri tem se ravnamo po načelih, da je treba poskušati z rehabilitacijo pri slehernem invalidu, da pa mora biti hkrati rehabilitacija tudi ekonomsko utemeljena.

Potemtakem naj bi potrebo po rehabilitaciji in njen končni rezultat ne vrednotili samo s stališča humanosti, ampak bi jo bilo treba preveriti v vsakem konkretnem primeru tudi z ekonomskega aspekta?

Morda se bo komu zdela na prvi videz taka zahteva tudi kaj malo v skladu z načeli humanosti. Toda, ali ni resnica prav v

nasprotnem, namreč v tem, da je lahko rehabilitacija invalida humana šele tedaj, kadar je tudi ekonomsko utemeljena? Ali ne bo invalid na svojem delovnem mestu, če smo ga za delo na njem premalo usposobili ali pa so zahteve delovnega mesta večje kot njegove umske in fizične zmogljivosti, se vedno invalid in bo to svojo invalidnost morda še težje občutil? In nasprotno: ali ne bo invalid že sam pri sebi zaničal invalidnost, čim bolj bo dosegal takšne delovne in s tem ekonomske učinke, kot jih dosegajo normalno razviti delavci?

Prav ta trditev je osnovno načelo celjskega zavoda za rehabilitacijo invalidov. Z intenzivnimi testi, ki trajajo štiri-najst dni, poskušajo ugotoviti, v katero smer kaže razvijati invalide umske in fiziološke sposobnosti, da bo lahko po prestani delovni rehabilitaciji dosegal na svojem delovnem mestu v gospodarski organizaciji čim boljše delovne uspehe. Program priučevanja za delo na bodočih delovnih mestih opravijo invalidi v zavodovih delavnicah.

Tu se izobražujejo in strokovno usposablja tudi tisti invalidi, ki se izučujejo za širši poklic. Ti pa morajo še opraviti program teoretičnega, strokovnega in splošnega izobraževanja na rednih poklicnih šolah.

In če bi hoteli govoriti o slabih straneh dosežanje delovne rehabilitacije, bodisi v gospodarskih organizacijah bodisi v prenekaterih tako imenovanih invalidskih delavnicah, potem bi si morali priznati, da so bile v tem, ker so premalo upoštevale prav ekonomsko utemeljenost rehabilitacije. Ekonomsko utemeljenost v tem smislu, da invalida ne usposabljam za kate-rokoli delo, temveč za tisto, kjer bo lahko najboljše uveljavil svoje umske in fizične zmogljivosti in kjer bo lahko dosegel tudi največje učinke. Malce je jedko sicer, a po svoje upravičeno: ali si nismo pogosto prizadevali biti do invalidov sila humani, v nekaterih primerih smo jim znali zagotoviti celo precejšnje ugodnosti, ker pa smo pri njihovi delovni rehabilitaciji spregledali prav to ekonomsko utemeljenost, smo jih obenem prisilili, da hodijo z bergljami, pa čeprav bi morda lahko hodili brez njih. Dali smo jim »družbene berglje«, toda še vedno berglje.

Tehnični vodja zavoda Branko Medvedšek pripoveduje, da so v svojih delavnicah v celoti uveljavili načelo proizvodnega dela. Tako jim je uspelo delovno rehabilitacijo v dobri meri približati odnosom v proizvodnji, v katerih se bodo znašli invalidi, na svojih bodočih delovnih mestih.

— Po drugi strani pa nam prav to proizvodno delo zagotavlja tista materialna sredstva, ki jih potrebujemo za rehabilitacijo invalidov. Sredstva namreč pri njih zavodu prispevajo občine iz skladov za socialno varstvo, ne bi zadostovali niti za pol leta rehabilitacije. Priučevanje invalida za delo na njegovem bodočem delovnem mestu pa traja pogosto dlje od leta, da ne govorim o tistih, ki se izučujejo za poklic in traja njihova rehabilitacija najmanj dve leti.

Ali naj to pomeni, da je družbena skrb za rehabilitacijo invalidov še vedno premalo razvita?

Primerov bi lahko našli na celjskem zavodu za rehabilitacijo invalidov veliko. Pa vendar zadostuje en sam: iz konjske občine so poslali na zavod invalida, da bi ga rehabilitirali. Vsi testi so pokazali, da bi lahko bila rehabilitacija uspešna in tudi ekonomsko utemeljena. Ko pa se naj bi začela njegova dejanska rehabilitacija, se je več kot pol leta vlekel pogajanje med zavodom in občino, ali bo le-ta zagotovila potrebna finančna sredstva ali ne.

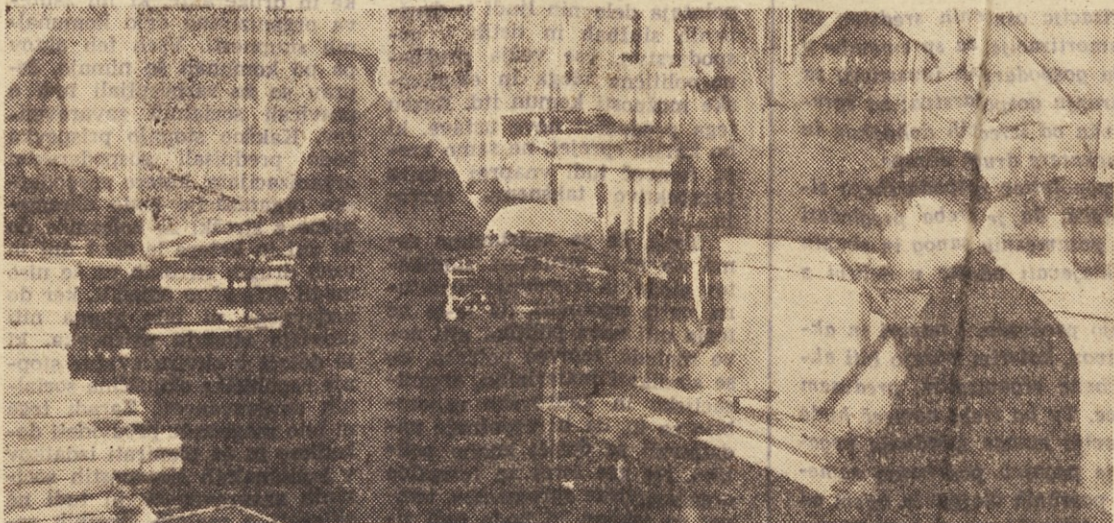
Skrb, še več, družbena odgovornost za rehabilitacijo in-

validov je v občini še vedno premalo razvita. Proračunska sredstva, ki jih občinski ljudski odbori namenijo za rehabilitacijo svojih invalidov, marsikje ne presegajo 150.000 dinarjev letno. K temu pa pravzaprav ni mogoče kdo ve česa pripomniti kot to, da je občina del družbe in da je moralna dolžnost te družbe, da to svojo nalogo tudi izpolni. In naj dodamo le še to: predvsem družbeno-politične organizacije bi morale s svojim vplivom doseči, da bodo občinski ljudski odbori to svojo dolžnost tudi v celoti izpolnili.

In neizbežna posledica tega? Na celjskem zavodu za rehabilitacijo invalidov ugotavljajo, da so njihove kapacitete veliko premajhne v primeri z dejanskimi potrebami. V delavnicah pa, torej prav tam, kjer se začne in neha delovna rehabilitacija, pa z zastarelimi stroji ali pa samo z ročno obdelavo ni mogoče izvesti rehabilitacije tako popolno, kot bi jo lahko in kot to zahtevajo delovna mesta v gospodarskih organizacijah.

Socialni delavec zavoda Slavica Čovnik pripoveduje, da je zanje največji problem, kako zaposliti invalida potem, ko je uspešno opravil delovno rehabilitacijo. Se posebno velja to za tiste, ki pred rehabilitacijo še niso bili zaposleni.

Lani smo izračunali, da so bili samo stroški pri iskanju zaposlitve za posameznega invalida približno 54.000 dinarjev. Res, za nas je največji problem, kako odpreti invalidom vrata v gospodarske organizacije.

Motiv iz delavnice za lesno galanterijo v celjskem zavodu za rehabilitacijo invalidov

Po mnenju šolarjev iz Čufarjeve ulice v Ljubljani se kvaliteta obutve najbolj preizkusi tako, kot kaže naša slika. Sicer pa, ali smo bili mi kaj drugačni?

RAZMIŠLJANJE O AKTUALNI, ČERAVNO NE NOVI TEMI:

ČE SO ZAHTEVE VEČJE OD DELOVNE ZMOGLJIVOSTI

Pobudo za razmišljanje je dalo mariborsko podjetje Primat s svojim pravilnikom o uvedbi posebnega dodatka za fizično izčrpane delavce. Problem, ki je tako ekonomski kot družbeni. Rešitev ne more biti socialna. Bistveno je vprašanje, kako kljub upadajoči fizični zmogljivosti delavcev vendarle doseči njihov čimvečji delovni in ekonomski učinek, ne da bi pri tem bili oškodovani pri osebnih dohodkih.

Sodeč po tem, o čemer pripovedujejo v mariborskem podjetju Primat, bi lahko primerjali fizično zmogljivost delavca s krivuljo, katere daljši lok označuje naraščanje, krajši pa razmeroma naglo upadanje njegove delovne sposobnosti in s tem tudi zmanjševanje njegovega delovnega učinka. In bržčas imajo prav tudi v tem, da se sprošča vrsta nasprotij prav takrat, ko je fizična izčrpanost delavca tolikšna, da se spusti krivulja pod raven delovnega učinka, ki ga je kolektiv priznal za spodnjo mejo v ekonomskem učinku posameznega delovnega mesta. Imajo prav v tem, da nastajajo nasprotja med ekonomskimi interesi kolektiva in med družbenimi odnosi v kolektivu, da nastajajo nasprotja med tehtanjem po rentabilnosti in na zahtevo po rentabilnosti in načelih socialističnega humanizma.

● Zato — kakšna so ta nasprotja v svoji konkretni podobi? In — kaj jih pravzaprav sprošča, saj so bila do nedavnosti še tako rekoč popolna neznanja v notranjih odnosih delovnih kolektivov?

Z drugimi besedami povedano, uveljavljanje načela dohodka v internem poslovanju in medsebojnih odnosih, predvsem pa v sistemu formiranja in razdeljevanja sredstev za osebne dohodke je nenadoma razkrilo, da nekateri starejši delavci zaradi fizične izčrpanosti ne morejo več dosežati z normami določenega ekonomskega učinka in da so se zaradi tega tudi bistveno znižali njihovi osebni dohodki. Pri tem ekonomski interesi kolektiva terjajo, da bi morali ti delavci zapustiti svoja delovna mesta, saj s svojo zmanjšano delovno sposobnostjo zmanjšujejo ne samo svoje osebne dohodke, temveč tudi dohodek proizvodne enote. Premestitev na manj zahtevna in s tem tudi slabše ovrednotena delovna mesta pa bi zanje pomenila bistveno poslabšanje materialnega stanja. In tudi v primeru, da bi ostali na dosedanjih delovnih mestih, bi bili njihovi osebni dohodki nižji od osebnih dohodkov, izračunanih na podlagi delovnih norm. Toda, ali je to tudi upravičeno, posebno dokler ugotavljamo, da osebni dohodki še niso v ekonomskem sorazmerju z delovnim učinkom? In slednjič: treba si je priznati, da so prav ti delavci na svojih dosedanjih delovnih mestih in v času svoje polne delovne sposobnosti vlagali precejšnje vrednosti svojega dela v nadaljnji razvoj podjetja, v njegovo razširjeno reprodukcijo.

● Po eni strani torej ekonomski interesi in po drugi načela humanih odnosov. Kje iskati rešitev? Navsezadnje, problem ni značilen samo za mariborsko podjetje Primat. Zdaj bolj zdaj spet manj izbija na dan v vseh podjetjih, pač odvisno od tega, ali se je v njihovih notranjih odnosih bolj ali manj dosledno uveljavilo načelo dohodka. Toda rešitev je za zdaj še malo. V prvem hipu

bi morda lahko dobili rešitev v tem, da bi v sistem nagrajevanja po delu vnesli nekatere elemente, ki bi delavcem zagotavljali vzporedno z naraščanjem stopnje njihove fizične izčrpanosti ustrezno naraščanje njihovih osebnih dohodkov. To so ponekod poskušali doseči z dodatki na delovna leta, na staž v podjetju in še z nekaterimi drugimi podobnimi elementi. Toda s tem nastajajočih nasprotij pravzaprav niso v ničemer rešili. Kajti kot je ta rešitev na prvi pogled humana, tako je treba po drugi strani spet priznati, da pravzaprav v ničemer ne upošteva načela rentabilnosti v gospodarstvu, da se tudi lahko kaj kmalu sprevrže v čisto socialno ali pa pomeni razvedenostne načela po delu, saj a priori postavlja starejše delavce v privilegirano položaj do mlajših in ne ozira se na njihovo dejansko delovno sposobnost. In slednjič, več kot je teh rešitev, je »odlaganj na kasnejši čas«.

V Primatu bo menda prav v teh dneh poskušal delavski svet več ali manj dokončno odgovoriti na vprašanje, kako nagrajevati delavce, ki zaradi fizične izčrpanosti ne morejo več dosežati delovnih norm in katerih delovni učinek pada pod minimalno določeno ekonomski učinek za posameznega delovnega mesta. Sprejeli bodo namreč poseben pravilnik, ki naj bi vsaj bistveno omilili, če ne odstranil nastajajoča nasprotja.

Vsebinsko tega novega pravilnika bi pravzaprav lahko strnili v nekaj osnovnih regulativov. Tako med drugim določa pravilnik, da so do posebnega dodatka, ki pomeni razliko med dejansko doseženim osebnim dohodkom in obračunom po delovnem času za po-

samezna delovna mesta, upravičeni vsi člani kolektiva, ki zaradi fizične izčrpanosti ne morejo več dosežati delovnih norm ali pa so bili zaradi tega premeščeni na manj zahtevna in nižje ovrednotena delovna mesta. Pogoj za to pa je, da so ti člani kolektiva najmanj deset let zaposleni v tem podjetju in da jim do upokojitve ne manjka več kot tri službena leta. Razliko izplačujejo ekonomske enote iz svojih skladov za osebne dohodke. Le v primeru, da jim ti skladi ne zadoščajo, lahko uporabijo sredstva rezervnega sklada ali pa zaprosijo za dotočino iz centralnega rezervnega sklada podjetja. Zahtevo po dodatku lahko sproži vodja ekonomske enote ali pa upravičenec sam, pri tem pa kadrovska socialna služba ugotovi dejansko upravičenost zahtevka, dokončno pa sklepa o dodatku svet ekonomske enote.

● Ob tem novo vprašanje: v čem pomeni ta pravilnik korak naprej v reševanju nastajajočih nasprotij in v čem še vedno tega ne zagotavlja?

Ob tem pravilniku, menda enim izmed prvih, če ne sploh edinem — posebnem — v slovenskih gospodarskih organizacijah, je treba vsekakor ugotoviti, da je kolektiv mariborskega Primata začel resno in odgovorno reševati ta razmeroma boleč ekonomski in družbeni problem. Pri tem mu je uspelo najti rešitev, ki upošteva hkrati ekonomske interese kolektiva kot tudi načela humanih odnosov, in v ničemer ne razveljavlja načela nagrajevanja po delu. Ekonomske interese namreč v tem, da bodo lahko v podjetju premostili delavce, katerih delovni učinek je zaradi fizične iz-

OD SPOZNANJ O POMENU K DOBRI ORGANIZACIJI SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

do v gospodarskih organizacijah zmožni zmanjšati stroške za kurativno. Težnje nekaterih gospodarskih organizacij, naj bi skupščine komunalnih skupnosti socialnih zavarovancev same odločale o gospodarjenju s sredstvi, namenjenimi za socialno zavarovanje, niso torej sprejemljive. Te težnje namreč potrjujejo le dosedanja praksa, ki je prepustila skrb za socialno zavarovanje le enemu — zavodu. Ne dvomno je, da je slabo gospodarjenje s sredstvi socialnega zavarovanja hkrati tudi slabo gospodarjenje s podjetjem. Saj smo že doslej v nešteti gospodarskih organizacijah videli, da pomenijo izdatki za socialno zavarovanje, ki znašajo le nekaj milijonov nad normalnim možnim stanjem, v gospodarjenju takega podjetja stotine milijonov dinarjev in tudi milijarde izgube v vrednosti proizvodnje.

To pomeni, da je mogoče dobro gospodariti s sredstvi socialnega zavarovanja le tedaj, če izhajajo iz gospodarjenja v delovnih organizacijah in iz njihovega odnosa do vsega, kar je zajeto v zdravstvenem zavarovanju, to je od višine stopnje prispevka za socialno zavarovanje, od zdravljenja samega in celo do oddiha posameznih članov delovnih kolektivov, ki je le ena od oblik preventive v zdravstvu.

Ko se vsega tega dobro zavedamo, moramo samo še bolj težiti k hitrejšemu oblikovanju decentraliziranega socialnega zavarovanja, k poenostavitvi poslovanja v tej službi in k čimboljši obveščenosti o razmerah, ki vplivajo na zmanjševanje izdatkov socialnega zavarovanja, na izboljševanje zdravstvene službe in zdravstvene preventive in na zdrave pogoje dela.

VIKTOR ŠIREC

Zakonitost pri uveljavljanju pravic iz delovnega razmerja

RAZREŠITEV pred potekom odpovednega roka

Pri odpovedi delovnega razmerja, bodisi da odpoveduje gospodarska organizacija, bodisi delavec, lahko nastanejo na obeh straneh taki objektivni ali subjektivni razlogi, ki utemeljeno ali neutemeljeno narekujejo, da delavec, ki mu je bilo odpovedano ali ki je odpovedal, zapusti delovno mesto in preneha delati še pred potekom odpovednega roka. Zakon o delovnih razmerjih določa način in postopek take razrešitve, če je to volja gospodarske organizacije ali če postavi zahtevo po razrešitvi delavce.

Ce zahteva razrešitev delavce, mora to zahtevati pisмено. Gospodarska organizacija njegove zahteve ni dolžna upoštevati, če to ne dopušča proizvodnja in če bi ji z razrešitvijo nastala škoda. Če pa organizacija delovnega procesa razrešitev dopušča, lahko direktor ali druga pooblaščen oseba delavca razreši z dnem, ko ta to zahteva. Z dnem razrešitve ugasnejo delavcu vse pravice iz delovnega razmerja: osebni dohodek mu gre do dneva razrešitve, ki se vpiše v delovno knjižico kot datum prenehanja delovnega razmerja. Takšna razrešitev ima značaj sporazumnega prenehanja delovnega razmerja v odpovednem roku.

Kadar pa je interes za prenehanje dela pred pretekom odpovednega roka na strani gospodarske organizacije, mora o razrešitvi sklepati upravni odbor. Se le na podlagi takšnega sklepa je delavec lahko razrešen, vendar mu pravice iz delovnega razmerja ugasnejo šele po preteku odpovednega roka. Do konca odpovednega roka mu gre pravica do osebnega dohodka v višini povprečja, ki ga je dosegel zadnje tri mesece pred razrešitvijo, kot datum prenehanja delovnega razmerja pa se mu vpiše v delovno knjižico zadnji dan odpovednega roka.

V gospodarskih organizacijah nastajajo okrog razrešitve razni spori in različna tolmačenja, ki jih mora večkrat reševati šele sodišče.

Dogaja se, da delavec, ki zahteva razrešitev, razume pooblastilo, ki ga daje zakon direktorju, da lahko ugodí njegovi zahtevi, kot svojo pravico, ki jo lahko izsili tako, da zapusti delovno mesto tudi brez razrešitve. Takšna zapustitev delovnega mesta je seveda samovoljna zapustitev dela z vsemi posledicami, čeprav je delavec pred tem že sam odpovedal ali mu je bilo odpovedano. Gospodarska organizacija lahko morebitno škodo, ki je nastala zaradi zapustitve delovnega mesta, od delavca tudi iztoži. Presoja, ali dopušča delovni proces razrešitev, ki jo je zahteval delavec, gre direktorju gospodarske organizacije, ne pa delavcu. Če bi direktor neutemeljeno in šikanozno odklanjal razrešitev, ima delavec možnost, da se obrne z ugovorom na upravni odbor gospodarske organizacije.

Več sporov nastaja okrog razrešitev, ki jih imajo za potrebne in utemeljene gospodarske organizacije. Nekam široka je postala praksa, da zlasti odpovedim, ki so posledica osebnih sporov in nesporazumov, slede takoj tudi razrešitve. Ni mogoče zanikati, da so take razrešitve lahko utemeljene, posebno pa sumljive, kadar se jih gospodarske organizacije zlahka poslužujejo in so pripravljene plačevati delavcu osebni dohodek tudi do 5 mesecev, samo da se ne prikaže več v podjetju. Seveda je v formalnem pogledu in z vidika pravic razrešenega delavca taka razrešitev zakonita, ali pa je smotrna tudi z vidika interesov podjetja, ki brez posebnega razloga izplačuje osebni dohodek, samo da ostane doma, je vprašanje, o katerem bi morali razmisлити organi samoupravljanja gospodarskih organizacij, ki se take prakse poslužujejo. (To je važno vprašanje, ki bo moralo biti rešeno v bodočih statutih gospodarskih organizacij.)

Delavcu, ki je bil razrešen po volji gospodarske organizacije, seveda ni treba križem rok čakati, da mu izteče odpovedni rok. V zvezi z zaposlitvijo razrešenega delavca pa nastanejo pogosti spori. Ni dvoma, da se tak delavec lahko zaposli v celoti ali deloma honorarno, ne da bi mu zaradi tega ugasnila pravica do osebnega

dohodka pri gospodarski organizaciji, ki ga je razrešila. (Drugač na stališča nekaterih sodišč v pravnih, ko so se gospodarske organizacije branile izplačati delavcu osebni dohodek, češ da je treba odbiti vse, kar je delavec zaradi honorarnih zaposlitev prejel, je sodna praksa kasneje sama zanikala, ker za takšno »odbijanje« ni opore v zakonu in ker delavcu pač ni treba sedeti do konca odpovednega roka doma.) Bolj pa je zamotano vprašanje, ali se delavec lahko tudi redno zaposli, čeprav mu še ni potekel odpovedni rok in mu gre do dneva razrešitve organizaciji še nekatere pravice iz delovnega razmerja. Po nekaterih poluradnih pojasnilih k zakonu o delovnih razmerjih bi bilo to mogoče, delavcu gre osebni dohodek ne glede na novo redno zaposlitev do konca odpovednega roka tudi pri prejšnji gospodarski organizaciji, v delovno knjižico pa se mu vpiše delovna doba obeh zaposlitev, ki se šteje seveda pri ugotavljanju delovne dobe enojno. Drugačno stališče pa je zavzelo v nekem primeru okrajno sodišče v Ljubljani, ki pravi, da delavec, ki je razrešen, v odpovednem roku ne more skleniti novega, rednega delovnega razmerja. Če to stori, je treba šteti, da je prejšnje delovno razmerje prekinilo po lastni volji in z dnem sklenitve novega delovnega razmerja mu ugasnejo vse pravice pri prejšnjem podjetju (sklep Okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 14. 3. 1962). Takšnega pojasnila se oklepajo tudi gospodarske organizacije zlasti takrat, ko je razrešitev bolj neke vrste sankcija kot objektivna potreba. Zato onemogočajo razrešenemu delavcu novo redno zaposlitev in mu zadržujejo delovno knjižico, da bi izsilili njegov pristonek na prenehanje delovnega razmerja. Toda v veljavnih predpisih za takšno tolmačenje ni nobene opore. Delavcu gredo od razrešitve do konca odpovednega roka samo pravica do osebnega dohodka in do priznanja delovne dobe do konca odpovednega roka, ostale pravice in obveznosti pa mu ugasnejo. Gospodarska organizacija mora z razrešitvijo izročiti delavcu delovno knjižico, vpisati kot datum prenehanja delovnega razmerja zadnji dan odpovednega roka in mu do konca odpovednega roka izplačati tudi pripadajoči osebni dohodek. Razrešitev je dokončni akt in je organizacija ne more preklicati. Zato onemogočanje nove redne zaposlitve v odpovednem roku s sankcijo izgube pravic do osebnega dohodka itd. ni zakonito in bi delavec lahko zahteval povrnitev škode, ki bi jo zaradi takega stališča gospodarske organizacije utrpel. (Kar bi bilo n. pr. zlasti mogoče, če bi zaradi tega izgubil možnost zaposlitve.)

Ne more pa biti na škodo delavca, če o njegovi razrešitvi ni odločil upravni odbor, ampak direktor ali če je direktor dvomno in ustno željo delavca obravnaval kot zahtevo po razrešitvi in ji ugodil. V podobnih pravnih so tudi sodišča zavzela stališča, da je tako prekraščenje pooblastil stvar organov upravljanja, katerim direktor odgovarja, in stvar notranjih odnosov v podjetju. Prav tako tudi sklicevanje na dvomne in ustne izjave delavca, katerim je direktor hitro ugodil, vzbujajo sum, da gre za šikanozni odnos do delavca in v primeru take razrešitve po direktorju delavcu zakonite pravice ne ugasnejo.

Vlado Vodopivec

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo. Izdaja CZP Ljubljana pravica v Ljubljani. List je ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik:

VINKO TRINKAUS

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2. poštni predal 323-VI, telefon uredništva 33-722 in 30-672, uprave 33-722 in 31-501. Račun pri Narodni banki v Ljubljani št. NB 600-11/1-365 — Posamezna številka stane 20 din — Naročnina je: četrtletna 250, polletna 500 in letna 1000 din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in kileži CZP »Ljudska pravica«, Ljubljana

PIKOLOVSTVO

Pravijo, da imajo v ljuto-merskem podjetju IMPOL precej resnih problemov, ki bi jih bilo treba skupno in složno reševati. Pa saj jih rešujejo, odkar se je nehala pogosto menjavanje vodilnih ljudi in razprtije med njimi.

Toda nekateri tovariši se kljub temu radi izživljajo na račun nepomembnih prestopkov, ki včasih niti niso prestopki. Kje v naši družbeni zakonodaji na primer piše, da je dopusten samo simpa-

tični socialistični naziv »tovariš« za podrejene, sebi enake in za nadrejene? Ravno tako niso predvidene nobene kazenske sankcije za tiste, ki uporabljajo druge nazive.

In vendar so se v Impolu pikolovsko zapičili v marljivo delavko, ki v desetih letih, odkar je v tem podjetju, še nikdar ni bila disciplinsko kaznovana, zato ker... Sicer pa berite:

INDUSTRIJA OBLAČIL IN PREŠITIH ODEJ LJUTOMER

ODLOČBA

Po pristojnosti iz 1. odst. 268. čl. zak. o delovnih razmerjih (Ur. list FLRJ, št. 17/61) v zvezi s čl. 110, odst. 1 pravilnika o delovnih razmerjih z dne 24. 8. 1959 v disciplinski zadevi proti Hladen Jožefi

odločam:

Obtožena Hladen Jožefa, hči Franca, roj. 23. 2. 1922, po poklicu nekvalificirana delavka, ločena, mati treh polnoletnih otrok, brez premoženja, sedaj na delovnem mestu čistilke v podjetju, stanujoča v Ljutomeru, Ormoška c. 3, disciplinsko ni kaznovana,

je kriva

da je dne 19. 11. 1962 med delovnim časom nazivala direktorja podjetja kljub večkratnim predhodnim opozorilom z »gospodom« in enako naziva tudi druge vodilne uslužbenke podjetja v službi.

S tem dejanjem je storila lažjo kršitev delovne discipline po točki 22, čl. 90 pravilnika o delovnih razmerjih pri podjetju v zvezi z 2. odst. 251. čl. zak. o del. razmerjih, kjer njen odnos do sodelavcev ni tovariški. Zato se kaznuje z disciplinsko kaznijo

u k o r a

Obrazložitev:

Sodelavka je bila mnogokrat opozorjena, da predstavlja nazivanje direktorja in drugih vodilnih sodelavcev v službi z »gospodom« netovariški odnos. Pri zasliševanju je vztrajala, da ona drugače ne more nazivati.

Krivda ji je torej neposredno dokazana in je tudi ne taji. Navedena mera kazni je bila uporabljena zato, ker vztraja na meščanski navedah in kljub opozorilu ne kaže volje, da bi svoj odnos do sodelavcev spremenila. Kot olajševalna okolnost pa se ji šteje le dejstvo, da doslej ni bila disciplinsko kaznovana.

Z ozirom na tako ugotovljena dejstva in okoliščine je izrečena kazen primerna.

Proti tej odločbi je dopustna pritožba na disciplinsko komisijo pri podjetju. Pritožba se lahko vloži v roku 8 dni po prejemu odločbe pisмено, ali pa na zapisnik

Številka: 1604/62

Datum: 20. nov. 1962

Direktor
ŠINKO ŠTEFAN

Vročiti:

1. tov. Hladen Jožefa,
2. Sindikalna podružnica podjetja,
3. evid. disciplinskih kazni,
4. arhiv.

Na ljubljanski železniški postaji so obnovili ter sodobno opremlili potniško čakalnico I. razreda. Pridobitev že, toda draga! Zavoljo strahu pred zlorabami so morali namreč namestiti uslužbenca, ki pregleduje potnikom vozne listke in čuva opremo. No, s tem vendarle ne zanikamo, da Ljubljani taka čakalnica ni potrebna

V BODOČE PODVOJENI NAPORI V GOSTINSTVU IN TURIZMU

ZASTARELO ODPRAVITI – ZMOGLJIVOSTI POVEČATI

Naglo večanje gostinskih zmogljivosti, kot posledica prizadevanja po pospešenem razvoju turizma, zahteva tudi ustrezno strokovno vzgojo gostinskih in turističnih delavcev. Tej zahtevi se bo moral podrediti ves sistem izobraževanja, tako organizacija strokovnega šolstva v gostinstvu in turizmu kakor tudi sistem organizacije dela v gostinskih podjetjih. Vemo pa, da dosedanje izobraževanje ni bilo niti sodobno niti dovolj učinkovito. Zato bo potrebno intenzivno izobraževati ne samo novo strokovno osebje, marveč tudi veliko tistega osebja, ki je že zaposleno, pa nima kvalifikacij, ki jih zahteva novo načelo strokovnih sposobnosti. Nujno pa moramo odpraviti še marsikaj drugega, kar je zastarelo ne le v pogledih na gostinstvo in turizem, temveč tudi v predpisih (o kvalifikacijah, vajencih itd.),

že v financiranju izobraževanja, ki je sedaj v skrbi ljudskih odborov in zbornic.

Dosedanji sistem šolanja za visokokvalificirane in sploh za kvalificirane delavce, ki je temeljil na obveznem sprejemanju vajencev, bo nadomestila vzgoja za vsebino dela in za delo na delovnih mestih. Nedvomno nekatere stroke gostinskega dela zahtevajo ne samo specializirano delo, temveč tudi poznavanje vsega, kar sodi v to dejavnost. Med take sodijo kuhar, natak, receptor, še v nekoliko širšem pomenu pa slaščičar, ekonom, skladiščnik itd. Za take poklice, kjer je prizadet tudi družbeni interes, je nedvomno potrebna širša družbena pozornost, zato bo tako osebje moralo poslej obvezno opraviti poklicne šole, ki pa bodo imele redne in posebne oddelke (za nove in že zaposlene gostinske delavce). Tako bo zagotovljen enoten kriterij izobraževanja, medtem ko so doslej opravljali izpite za visokokvalificirane delavce zelo različno. V vrsto poklicev, ki se bodo tako šolali, pa je uvrščen doslej neznan poklic – gostinski tehnik. Tehnike naj bi šolali v posebnih oddelkih ustreznih tehničnih in podobnih šol, usposobljeni pa naj bi bili za več poklicev. Tako izšolani kadri naj bi zavzemali dosedanja delovna mesta upravnikov, poslovođij in podobnih gostinskih delavcev. Tak način izobraževanja je v bistvu približanje izobraževanja in razvstitve osebja v gospodarstvu. Seveda ohranja izobraževanje v gostinstvu posebnosti in se izogiba avtomatičnemu prenašanju načel izobraževanja iz gospodarstva v gostinstvo in turizem.

zaposlitvi ne morejo izogniti. Prav zaradi tega predlagajo gostinci, naj bi izobraževanje časovno nekoliko podaljšali.

INTEGRACIJSKE TEZNEJE GOSTINSKIH ŠOL

Ob razpravah o izobraževanju in njegovih novih zahtevah so se pojavile tudi integracijske težnje, ki so nastale nekako v času združevanja okrajev in imajo, kot vse kaže, sila različne težnje.

Takšno obravnavanje problemov poudarja dosedanje neresnost v izobraževanju za gostinstvo in turizem nasploh. Lahko pa trdimo, da botruje takšnemu stanju nereseno vprašanje financiranja izobraževalnih centrov. Doslej so za šolanje plačevali gospodarske zbornice polovico iz sredstev, ki jim jih zagotavlja povečana članarina, polovico pa ljudski odbori. V enem primeru je gostinska zbornica (ki je tudi ustanovitelj šole v imenu gospodarskih organizacij) že odredila svoj delež za šolanje zlasti starih kadrov. S tem se je zbornica, morebiti nehoti, odrekla tudi svojim obveznostim do gospodarskih organizacij, saj je izobraževanje ena izmed dolžnosti in torej dolgog do članstva.

SEZONCI IN VZGOJA PREBIVALSTVA ZA TURIZEM

Gostinski delavci se zgolj z vsakdanjo in šibko kontrolirano prakso na delovnem mestu slabo strokovno izpopolnjujejo. Vprašanje je celo, ali lahko vsak starejši ali bolj kvalificiran gostinski delavec izobražuje mlajšega na delovnem mestu? Nedvomno je treba zahtevati tudi za izobraževanje na delovnem mestu razen strokovne sposobnosti tudi pedagoške kvalitete in izbirati le najboljše strokovne delavce za vzgojo drugih. Razen takega dela pa je potrebno posebno študijsko delo v obliki seminarjev, tečajev, predavanj in vaj. Posebno vprašanje pa je vzgoja sezonskih gostinskih delavcev in še vsaj turistična vzgoja prebivalstva nasploh. Sezonske gostinske delavce je potrebno pogodbeno vezati za dalj časa na delo v eni gospodarski organizaciji in jim zagotoviti permanentno strokovno vzgojo. Prav tako pa je potrebno zagotoviti ustrezno znanje vsaj tistemu delu prebivalstva, ki v času sezone izdaja sobe in ima opravka s turisti, saj je celo med prebivalci izrazito turističnih krajev malo takšnih, ki bi vedeli o svojem kraju in okolici tisto, kar zanima tuje. Prav tako je s trgovskim in drugim osebjem, ki ima opravka s turisti.

VSE TO ZAHTEVA PROUCENOST KADROVANJA

Vse to nam govori o tem, da še nimamo dovolj sodobne organizacije dela, kar pomeni, da nimamo takih strokovnih delavcev, ki bi lahko z racionalno uporabo sredstev in s sodobnimi metodami dela dosegali najboljše učinke. Le dobra zasedba delovnih mest omogoča tudi v gostinstvu primerno nagrajevanje, je pa to vsekar edina prava osnova za planiranje in razvrščanje kadrov. Vemo pa, da kadrovske službe v gostinstvu, razen v nekaterih velikih podjetjih, sploh ni. Zato pa je težko ugotoviti vrsto in število manjkajočih poklicev in s tem število potrebnih oddelkov pri posameznih šolah. Delo za izobraževanja bo torej v gostinstvu v bodoče osnova naloga za daljše obdobje.

VIKTOR SIREC

PO KATEREM ČLENU?

Skrajšan delovni čas matere z otrokom do treh let

KMETIJSKI KOMBINAT PTUJ: Kako je razumeti in v praksi uporabljati določilo člena 67. zakona o delovnih razmerjih, ker menimo, da ni napisano določeno in ga je težko uporabljati v presoji za posamezne primere. Presoja o upravičenosti do skrajšanega delovnega časa za mater, ki nima nikogar v družini, ki bi mogel negovati otroka do treh let starosti, je namreč precej težavna. Presoditi moramo upravičenost do skrajšanega delovnega časa za mater, katere mož je zaposlen nekje v Mariboru. Glede na enačenje pravice s tistimi materami, katerih možje so na odsluženju vojaškega roka, na prestopanju zapornih kazni ipd., to je v primeru, kjer je tako družinsko stanje nastalo po sili zakona, s primerom, ko sta delavca mož in žena zaposlena, kar nastopa po prostovoljni odločbi obeh zakoncev, torej z namenom pridobivanja višjih denarnih sredstev za preživljanje, je tako določilo nepravilno.

Nemogoče je tako stanje enačiti tudi v primeru, kjer so družine z višjimi osebnimi dohodki in imajo možnost vzdrževati gospodinske pomočnice, s tistimi primeri, kjer so osebni dohodki družine nizki, čeprav sta zaposlena oboje zakonca. Pri prvih ta možnost obstaja, pri drugih pa je ni. V tem primeru bi bilo potrebno upoštevati nekako merilo ali cenzus, preden se izda odločba o pravici do skrajšanega delovnega časa. Če določilo 67. člena ZDR predvideva brez izjeme pravice, obstoji nevarnost, da bo tako stanje povzročilo težave v proizvodnji in s tem tudi primoralo delovne organizacije, da se bodo branile zaposlovati take matere, ker ni vseeno, če nekdo dela v skrajšanem delovnem času ali poln delovni čas, saj je le 3-letno obdobje le zelo dolgo obdobje, ki terja od vsakega delavca, da da svoj delež s svojim delom pri tisti delovni organizaciji, katere član je. Menimo zato, da take pravice naj bi uživale le tiste delavke-matere, ki so tega potrebne iz vsestranskih okoliščin, ne pa tudi tiste, ki bi to demokratično zakonsko določilo izrabljale in s tem ustvarjale neenak položaj.

ODGOVOR: Po 1. odstavku člena 67 ZDR imajo matere, ki so v delovnem razmerju in v družini nimajo nikogar, ki bi jim mogel negovati otroka, pravico do 4-urnega delavnika tudi po poteku 6. oz. 8. mesecev po porodu. Vendar to delo s skrajšanim delovnim časom ne more trajati dalj kot do izpolnitvega 3. leta starosti otroka.

Pravico do skrajšanega delovnega časa uveljavlja mati-delavka z zahtevno na gospodarsko organizacijo le takrat, če v družini nima nikogar, ki bi ji čeval otroka. Gospodarska organizacija pa na podlagi navedb in dokazov, ki jih taka delavka opiše v svojem zahtevku, odloči o tem, ali se ji odobri ali ne skrajšana delovna doba, pri tem pa mora upoštevati razmere v družini, predvsem s stališča možnosti čuvanja in negovanja otroka. Gospodarska organizacija tako v konkretnem primeru presodi vse te okoliščine in med drugimi tudi možnost zaposlitve gospodinske pomočnice ter nato z odločbo odloči o tej zahtevi, zoper katero se lahko taka delavka pritoži na višji organ upravljanja v tej organizaciji. Zoper delovnogostopno odločbo pa lahko delavka vloži pri pristojnem rednem sodišču tudi tožbo, ki spor meritorno reši.

Dnevni počitek delavca

M. S. Medvode: Delavec je zaposlen kot vratar v tovarni. Pri tem podjetju je že 10 let, toliko ima tudi delovne dobe, ker se je prej ukvarjal s kmetijstvom. Podjetje ga je prisililo, da dela na dve izmeni, in sicer izmenoma, en teden ponoči in en teden popoldne, edini izmed vratarjev, ki delajo na tri izmene.

Ima tudi dva zdravniška potrdila, ki pravita, da se priporoča čimmanj nočnega dela, ker je bil pred leti bolan na pljučih.

Ker je invalid brez vseh prilov, star 62 let, ima samo 10 let delovne dobe.

Ponoči opravlja službo od 22. ure zvečer do 6. ure zjutraj. Potem je prost samo do 14. ure istega dne pa mora biti na svojem delovnem mestu zopet do 22. ure zvečer (oddaljen od službe 3/4 ure).

Zanima me, ali podjetje v tem primeru pravilno ravnata, da se mora delavec po 8 urah vrniti nazaj na delo, in koliko nočne službe po teh dveh potrdilih lahko opravlja (na potrdilu piše, da nočne službe sploh ne sme opravljal, pač pa pravi, da čimmanj, ker je bil bolan).

ODGOVOR: Zakon o delovnih razmerjih določa v 211. členu da mora imeti delavec med dvema zaporednima delovnima dnevnima dnevnimi počitki najmanj 12 ur brez presledka. Razporeditev izmen tako, da ima delavec v nedeljo le 8 ur dnevnega počitka, ni zakonita in pomeni po členu 363. št. 9 istega zakona prekršek, po katerem se gospodarska organizacija lahko kaznuje z denarno kaznijo od 10.000 do 200.000 dinarjev.

Delavec se oprosti nočnega dela (čl. 174 ZDR) le takrat, če iz izvida zdravniške javne zdravstvene službe izhaja, da bi tako delo poslabšalo njegovo zdravstveno stanje. Vse zdravniško sprave pravi le, da se priporoča čimmanj nočnega dela, ne pa, da se vam bo zdravstveno stanje poslabšalo. Zato svetujemo, da se ponovno pregledate in če se po goji za to, naj izdajo primerne zdravniško potrdilo, ki vas bo nočnega dela oprostilo.

Nedvomno pa morajo v podjetju glede na vaše zdravstveno potrdilo, ki vam priporoča čimmanj nočnega dela, gledati na to, da se vam omogoči delo v treh, namesto v sedanjih dveh izmenah.

Civilne vojne žrtve

M. M., PIRAN: V šestem letu starosti sem se leta 1932 v Gorici pomeril z vojnimi materiali od prve svetovne vojne tako, da sem izgubil vid (99,8 %) in postal invalid. Od občine Nova Gorica, sem doslej prejel mal začasno pomoč v mesečnem znesku 4500 din. To pomoč pa mi je oddelek za družbene službe Občine Nova Gorica s sklepom z dne 13. II. 1962 št. dop. 05-5-49/2 ukinil, dokler ne bo rešeno vprašanje civilnih invalidov. Ali je ta sklep pravilen in kakšne pravice imam kot civilni invalid zaradi nesreče z vojnimi materiali.

ODGOVOR: Doslej še ni bil izdan zakon o civilnih žrtvah vojne. Zato naj bi se take nepravilne in nepravilne skrbeti obne in jim nuditi socialno pomoč iz vseh proračunskih sredstev, dokler ne bo to vprašanje urejeno z zakonom. Občina torej ni ravnala pravilno, ko je ukinila socialno pomoč.

Kolektiv kamniškega »Alprema« o proizvodnih nalogah

V teh dneh v kamniških delovnih kolektivih razpravljajo o proizvodnih načrtih za letošnje leto. Ob tem pa kolektivi in samoupravni organi temeljito proučujejo rezultate preteklega leta, razpravljajo o gospodarstvu, pomanjkljivostih v pravilnikih o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov, o decentralizaciji samoupravljanja itd. Kaže, da kamniški proizvajalci postavljajo kot eno svojih osnovnih nalog v letošnjem letu prizadevanja za izpopolnitev sistema notranje delitve, ki naj bi še spodbudneje vplival na povečanje produktivnosti.

Tudi kolektiv montažnega podjetja »Alprem« je pred dnevi na posebnem sestanku razpravjal o dosežkih v preteklem letu in na podlagi tega tudi o proizvodnih nalogah v letošnjem letu. Rezultati gospodarjenja v preteklem letu kažejo, da prizadevanja tega kolektiva, da bi svojo proizvodno čimbolj prilagodili potrebam tržišča, niso bila zastoj. Plan celotnega dohodka v letu 1962 so v »Alpremu« presegli kar za 25 %. Ob tem pa velja pripomniti, da je bilo število zaposlenih lani za 7 % manjše kot leta 1961. Stočlanski kolektiv je ustvaril lani okrog 325 milijonov dinarjev celotnega dohodka.

Vsekakor pa bi bil rezultat še boljši, če bi bila dinamika izpolnjevanja proizvodnih nalog enakomernejša. Tako pa so v prvem tromesečju ustvarili samo 15 % namesto četrtine celotnega dohodka, doseženega v I. 1962, v prvem polletju 38 % itd. Zato kaže letos krepko zagrabiti že v začetku leta, saj enakomernejša dinamika izpolnjevanja proizvodnih nalog pozitivno vpliva tudi na osebne dohodke zaposlenih. Kaže, da bo verjetno treba zaradi velikega povpraševanja po aluminijastih konstrukcijah, zlasti po trgovinski opremi, posamezne elemente delati na zalogo. To še zlasti zaradi tega, ker investitorji običajno postavljajo zelo kratke roke dobave.

Letošnji plan proizvodnje v »Alpremu« predvideva za 8 % večji celotni dohodek, kot so ga dosegli v letu 1962, ali drugače, letos predvidevajo za 43 % večji celotni dohodek kot so ga planirali za leto 1962. Zlasti bo prvi tem pomembno povečan delež trgovinske opreme, ki bo letos pomenila 43 % vsega predvidenega celotnega dohodka.

V »Alpremu« bodo posvetili večjo pozornost tudi razširitvi obratov oziroma nabavi moderne opreme in strojev. V te namene predvidevajo letos vložiti preko 30 milijonov dinarjev lastnih sredstev.

-J-

Spomin na ljubljanski tramvaj. Medtem, ko so glavne ulice rekonstruirali in zaradi tega odstranili zdaj nepotrebne tračnice, je Rimska cesta ostala nedotaknjena, oziroma zdaj je še slabša kot je bila in tračnice na slabem tlaku postajajo resna ovira celo avtomobilom, da o kolesarjih ne govorimo. Torej, tudi na Rimski cesti bi vendarle kazalo odstraniti tračnice in popraviti cesto.

NAJVAŽNEJŠA JE PROGNOZA

IZ TEORIJE: v gospodarskih organizacijah bi nedvomno radi dosegali čimboljše, optimalne rezultate. K takemu poslovnemu uspehu jih lahko najbolj približa enakomerna proizvodnja, ker je najbolj racionalna in zato tudi najbolj rentabilna; ker sprošča rezerve, omogoča povečevanje proizvodnje itd.

IZ PRAKSE: čeprav vse to vemo, se nam doslej še ni posrečilo, da bi zajezili padec proizvodnje v prvih mesecih leta pod povprečje proizvodnje preteklega leta.

IZ RAZGOVOROV O LETOŠNJIH NAČRTIH: pred mesecem dni smo v sestavku »Ali res začnemo vsako novo leto s ponedeljkom?« med drugim zapisali, da je uresničena večina pogojev, ki gospodarskim organizacijam zagotavljajo kontinuirano proizvodnjo.

VPRAŠANJE: Predstavnike nekaterih gospodarskih organizacij smo prosili, naj čimbolj natančno povedo, kako — glede na pogoje, v katerih poslujejo njihove gospodarske organizacije — načrtujejo proizvodnjo; kako torej pripravljajo, spremljajo in uresničujejo operativne proizvodne načrte, napovedujejo proizvodne rezultate ter poslovni uspeh podjetja.

goje in zmogljivosti podjetja. Glede na izkušnje preteklega leta nato izdelajo trimesečno dinamične načrte, ki morajo biti narejeni najmanj deset dni pred pričetkom naslednjega trimesečja. Trimesečni dinamični plan razdelijo na mesečne operativne načrte, ki morajo biti pripravljeni vsaj deset dni pred začetkom naslednjega meseca.

Komercialni vodja KOLINSKE tovarne Jože Počivavšek pravi: »Teh besed nikakor ne bi smeli razumeti v tem smislu, da pri nas kar »na pamet«, brez podatkov pripravljamo naše operativne načrte. Tisto, kar je bilo prej rečeno, je samo načelo. Oblikujemo pa ga na podlagi naših podatkov o PROIZVODNJI, PRODAJI IN ZALOGAH, kar ZA VSAK IZDELEK POSEBEJ IN ZA VSAK DAN SPROTI SPREMLJAMO NAJMANI ŽE ŠEST LET, če ne dlje. Ti podatki nam omogočajo večjo elastičnost v proizvodnji. Z njimi si bistveno pomagamo pri načrtovanju in napovedovanju proizvodnje, saj lahko vsak čas povemo fizično in finančno realizacijo proizvodnje v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta, v odnosu na mesečni, trimesečni in letni operativni načrt... Iz njim zvemo za vse, kar je zares pomembno pri našem delu.«

VSAK DAN SPROTI

Podobno kot v KOLINSKI pripravljajo in spremljajo proizvodni in prodajni operativni načrt v medvojski tovarni barv in lakov COLOR. Tudi tamkaj dnevno in v primerjavi z tekočim operativnim, trimesečnim in letnim proizvodnim načrtom ter realizacijo v istem razdobju preteklega leta spremljajo proizvodnjo (tekoča proizvodnja, prodaja, zaloge v skladišču, preskrbljenost s polizdelki in surovinami), osnovne finančne pokazatelje (stanje kreditov, razpoložljivih sredstev itd.), evidenco zaposlenih, dopuste itd.

Načrtovanje in napovedovanje proizvodnje v tem podjetju je sicer precej olajšano zaradi tega, ker imajo stalno zasedene zmogljivosti, saj v povprečju lahko zadovoljijo le 70% vseh naročil. Tak položaj v odnosu na tržišče, dnevna evidenca proizvodnje, kar so vpeljali pred tremi leti, je vplivala na odločitev samoupravnih organov tega kolektiva, da jim strokovne službe pripravljajo operativne načrte za najkrajša razdobja: za 14 dni in celo za vsak dan sproti.

Na tako odločitev so spet vplivale dosedanje izkušnje pri načrtovanju z dokumentiranimi podatki. Čeprav sta proizvodnja in prodaja zagotovljeni (samo, da imajo surovine) in bi se zatorej lahko zadovoljili z mesečnim operativnim načrtom, tega niso storili. Pravijo, da bi se načrtovanje za mesec dni vnaprej lahko maščevalo, ker navzile vse evidenci še ne bi moglo biti dovolj konkretno. Zato pa niti proizvodnja niti komerciala ne bi mogli dovolj hitro posredovati, če bi prišlo do kakršnih koli motenj. Zato pripravljajo 14-dnevne okvirne operativne načrte, ki so glede na naročila, ki jih je sprejela komerciala, že lahko bolj dolgoročni. Na osnovi teh načrtov in dnevne evidences proizvodnje

pa pripravljajo dnevne operativne načrte.

Kaj so s tem dosegli? Direktor tovarne COLOR, tovarniš Jože Klanjšek meni, da je najvažnejše to, da imajo vsak čas sveže podatke o delu podjetja. Glede na to se še ni zgodilo, da bi prišli v zadrego pri urejanju vseh tistih problemov in težav, ki jih lahko — če jih imajo dokumentirane in torej vedo zanje — sami uredijo! Če pa se lahko zanesejo nase, toliko lažje premagujejo »zunanje« vplive!

KOLIČINA IN IZBOR IZDELKOV — ENAKOVREDNA POJMA

V tovarni upognjenega pohištva »STOL« v Duplici pri Kamniku so zavoljo velikih

časi naraščati itd. Tako so imeli v »Stolu« kar dvanaest »špic« letne proizvodnje. Ker je bilo tako, v odprtem skladišču v začetku meseca skoraj niso imeli dela, ob koncu meseca pa ni bilo nikoli dovolj nadur.

Ko so v podjetju uvedli ekonomske enote, se je začela bitka s stroški. Obenem je komerciala signalizirala zahteve tržišča, ki so bile za njihove tedanje navade naravnost čudne in nerazumljive. Tako so prišli do tega, da je iz mesečnega operativnega načrta nastalo troje okvirnih desetdnevni operativnih načrtov. »Spice« so otopele. Temu sledijo po potrebi, še dnevni operativni načrti.

Glede na zahteve tržišča so potem začeli načrtovati razen

ge industrije; torej od dinamične industrijske proizvodnje.

Direktor Viktor Meglič pravi: »Če pogledam krivuljo, ki kaže dinamiko proizvodnje v našem podjetju ali pa krivuljo slovenske ali jugoslovanske industrijske proizvodnje za več let nazaj, vidim isto. Drugače rečeno: ker industrija, ki kupuje naše izdelke, po novem letu manj proizvaja, tudi mi prilagodimo proizvodnjo povpraševanju. Lahko bi sicer delali na zalogo. Toda to je tvegano, ko pa nikoli ne vemo in tudi ne moremo vedeti, kaj bodo naši kupci potrebovali. Da bi v začetku leta več proizvajali za izvoz, tudi ni mogoče, ker je tudi v inozemstvu potrošnja izdelkov, ki jih proizvaja naša stroka v tem času najmanjša. Razen vsega drugega pa je pri morebitni proizvodnji na zalogo docela nerešeno vprašanje kreditiranja. Trdim pa, da bi tudi naše podjetje lahko po novem letu držalo vsaj povprečno dinamiko proizvodnje preteklega leta, če ne več, samo da bi imeli odgovor na vse tiste »čec«, ki sem jih omenil.

Sicer pa v »Tesnilki«, po besedah predsednika upravnega odbora tovarniša Toneta Skofa, pripravljajo operativne načrte tako, da planirajo in napovedujejo proizvodnjo za vsak stroj in za vsako uro posebej. Letni načrt sloni na naročilih, na izkušnjah komerciala o možnostih prodaje na tržišču ter na tehničnih in drugih kapacitetah podjetja. Na podlagi tega in upoštevajoč rok dobave pripravijo mesečne operativne načrte, ki jih — glede osnovnih podatkov — izdelajo za dva meseca vnaprej, da bi nabavna služba lahko poskrbela za potrebne surovine, proizvodni in pomožni obrati pa za potrebna orodja.

SKUPNI IMENOVALCI

Kaj torej lahko povzamemo iz teh razgovorov?

● Nedvomno je bil položaj podjetja v odnosu na tržišče tisto, kar je predvsem pripeljalo do tega, da v podjetjih že na krajše roke spremljajo in načrtujejo proizvodnjo. Uveljavljanje ekonomskih enot je druga in prvi enakovredna silnica, ki pozitivno vpliva na omenjeni proces.

● Bržkone bo držalo, vsaj odgovori tako izpričujejo, da težave, na katerem koli področju niso nepremostljive, če podjetja razpolagajo z dokumentacijo in analizami, česar NI NIKOLI PREVEČ. Odgovori iz omenjenih podjetij kažejo, da v teh gospodarskih organizacijah strokovne službe že zagotavljajo vrsto koristnih podatkov, kar olajšuje načrtovanje proizvodnje.

● Odgovori vzbujajo upanje, da v naših gospodarskih organizacijah vedno skrbneje proučujejo pogoje in oblike poslovanja, da bi dosegli bolj racionalno in bolj ekonomično proizvodnjo, saj predvsem to olajšuje nastop na tržišču. Kolikor prej in čimbolj temeljito se bodo v podjetjih poglobljali v to problematiko (vplivala bosta predvsem položaj na tržišču in uveljavljanje samoupravljanja), toliko hitreje bo približevanje optimalni meji ekonomične in racionalne proizvodnje. MILAN GOVEKAR

zahtev, ki jih postavlja tržišče (65% proizvodnje izvažajo) prišli v položaj, ko morajo pripravljati ne le desetdnevne in včasih tudi dnevne operativne načrte, ampak celo operativne načrte za realizacijo vsakega naročila posebej!

Kako, zakaj? Se leta 1960 so imeli mesečne operativne načrte. Sestavljali so jih tako, kot povsod drugod, torej na osnovi razpoložljivega časa, kapacitet, števila zaposlenih, povprečnega doseganja norm in povprečnega izkoristka kapacitet, glede na pogodbe itd. Pa se je vedno bolj kazalo, da tako ne gre. V proizvodnji je bila vedno bolj očitna težnja, da so na vse kriptle napeli delo proti koncu meseca, da bi izpolnili operativni načrt. Prve dni naslednjega meseca pa je proizvodnja globoko padla, da bi sredi meseca spet začela po

obsega proizvodnje tudi izbor izdelkov. Dogodi se namreč, da na primer kupci predpišejo, kakšni izdelki morajo biti pakirani v posameznih zabojih in v vsakem vagonu posebej, pa čeprav tovarna istega dne pošlje kupcu po več vagonov! Prilaganje zahtevam tržišča torej terjajo obilo naporov, ki bi bili nedvomno še težji in hujši, če podjetje ne bi imelo dokumentacije, na podlagi katere lahko natančneje usmerja poslovanje.

DO URE NAPOVEDANA PROIZVODNJA

»TESNILKA« Medvode proizvaja najrazličnejša tesnilna in izolacijska sredstva, skratka reprodukcijski material za potrebe industrije. Zato je proizvodnja tega podjetja v najtesnejši odvisnosti od potreb dru-

jejo mesečno. Takrat se — razen drugega — zelo podrobno pogovarjajo o vseh morebitnih »zaostankih«, kot temu pravijo. Namreč o tisti proizvodnji ali prodaji, ki ni bila realizirana, pa zato lahko vpliva na operativni načrt naslednjega obdobja. Sele po analizi vseh vzrokov, ki so privedli do rezultatov, ki jih ocenjujejo, komerciala in proizvodnja pripravita program dejanskih kapacitet podjetja — ter operativni načrt proizvodnje in prodaje.

»Nizanje podatkov o načinu načrtovanja je nemara dolgočasno in utrudljivo, ampak — tako je,« pravi direktor Voga. Naši operativni načrti rastejo na osnovi dosedanjih izkušenj in dosedanjih rezultatov, v praksi pa jih dopolnjujemo še s podatki, ki nam jih daje tekoče poslovanje. Zdej si želimo predvsem tega, da bi bili podatki, s katerimi razpolagamo, čimbolj dokumentirani in zatorej zanesljivi. Zato smo ustanovili poseben oddelek, ki skrbi za najrazličnejša ekonomska proučevanja in analize. S tem smo pri nas resno začeli sredi preteklega leta, ko vse bolj spremljamo nekatere osnovne indikatorje: odnos vloženih surovin do nastalega proizvoda (izplen), energetsko bilanco, indekse gibanja cen osnovnih surovin, indekse cen naših izdelkov. Več ko bomo imeli takih dokumentiranih podatkov, več ko bo primerjalnih analiz, toliko lažje bomo sami vplivali, da se bo dinamika proizvodnje izravnala, približevala optimalnemu izkoriščanju zmogljivosti in torej vplivala na večjo ekonomiko.

Gre torej za čimbolj temeljito dokumentiranje in analiziranje vseh izkušenj in rezultatov na raznih področjih. Tako bomo prišli v položaj, ko bomo lahko vsak trenutek dali zares natančno napoved o obsegu in rezultatih našega dela. Prav to, napovedovanje, je — po mojem — osnovno pri vsakem gospodarjenju, če naj bi tudi uresničeno dobro delali.

»ZACETEK PROBLEMA«

Tako v Štorah zaradi dnevnega spremljanja realizacije proizvodnje sproti uredijo marsikateri proizvodni in komercialni problem, kjer bi sicer bili postavljeni »pred zid«, če ne bi imeli v rokah svežih podatkov. Zgolj ta ugotovitev kaže, kje se začneja »problematika« enakomerne proizvodnje.

Docela enakih misli so v KOLINSKI TOVARNI HRANIL v Ljubljani. Pri načrtovanju proizvodnje imajo sicer nekaj več težav kot v drugih podjetjih. Za hranila je namreč predpisan rok uporabnosti. Razen tega pa je tudi prodaja sezonska: kavovine gredo v denar v zimskih mesecih. Poletje je čas pudingov. Pecilni in druge prške najbolj prodajajo ob praznikih itd.

Drugače v tem podjetju radi pojasnijo, kako usmerjajo in napovedujejo proizvodnjo. Letni plan nastane na podlagi realizacije predhodnega leta, upoštevajoč povečanje, ki je dosegljivo glede na tržne po-

Čeprav se bo omenjeno vprašanje nemara komu zazdelo preveč tehnokratsko in ne bistveno glede na celotno problematiko gospodarske nujnosti enakomerne proizvodnje, temu ni tako. Pomislimo samo na to, da pomeni načrtovanje in napovedovanje fizičnega in finančnega rezultata proizvodnje za vsako gospodarsko organizacijo precejšen izpit zrelosti in sposobnosti njenih strokovnih služb. Vse tisto, kar navadno uvrščamo med »objektivni in subjektivni faktor« (torej odvisnost od tržišča, preskrbljenost s surovinami, zmogljivost podjetij glede na tehnične normative in število zaposlenih, ob vplivanju rednih, bolezenskih in drugih izostankov; instrumenti delitve dohodkov itd.), skriva namreč nešteto nevarnih ali vsaj splozkih mest, kjer — raje kot ne — spodrsne.

Kjer v podjetjih nimajo samo osnovnih primerjalnih podatkov o proizvodnji in poslovanju, ampak tudi podrobnejše in dolgoročneje analize o vplivanju posameznih »faktorjev«, nedvomno lažje, z manjšim tveganjem načrtujejo in napovedujejo proizvodnjo. Nič čudnega torej, če so predstavniki podjetij, ki so odgovarjali na naše vprašanje, svoj odgovor naslonili predvsem na:

● specifične pogoje, ki so značilni za poslovanje njihovih podjetij

● izkušnje, do katerih so se priklopili, ker njihovo strokovno službo že lahko postrežejo s potrebnimi podatki; oziroma obratno, kaj so doživeli, ker niso imeli dokumentacije, in kaj nameravajo, da bi se izognili nadaljnjim težavam.

POL METRA VISOK KUP DOKUMENTACIJE S PODATKI — PREMALO!

Tovariš Tugomir VOGA, direktor Železarne v Štorah je najprej pokazal na malone pol metra visok kup map z dokumentacijo. Tamkaj so spravljene vsi osnovni letošnji plani njihovega podjetja: proizvodni, dinamični in finančni plan, plan remontov, investicijskega vzdrževanja, dopustov itd.... To ni vse. Glede na značaj proizvodnje in prodaje — pogodbe sklepajo trimesečne — imajo še posebej tudi trimesečne in mesečne dinamične plane. Medtem ko v okviru letnega dinamičnega plana skušajo doseči čimbolj enakomerno proizvodnjo skozi vse leto (pri tem jih lahko zmotijo le nepredvideni remont, nenadne težave na domačem ali tujem tržišču ter druge oblike »višje sile«), so trimesečni in mesečni dinamični plani zelo konkretni.

Kako nastaja operativni plan? Količinsko izpolnjevanje proizvodnega načrta spremljajo sproti, vsak dan. Obenem spremljajo stopnjo izkoriščanja zmogljivosti, glavne stroške. Tako tehnični sektor prihaže do vedno bolj preciznih podatkov o dejanskih kapacitetah podjetja, kar skupno z obstoječimi podatki uporablja pri načrtovanju operativnih planov v naslednjih mesecih. Toliko glede proizvodnje. Finančne rezultate poslovanja pa ocenju-

Da, novo leto je za nami. Tudi snežna moža, iz papirja seveda, ki so ga otrokom v veselje postavili na Ajdovščini v Ljubljani, ne potrebujemo več. In kaj bi z njim? Spravimo ga, za drugo leto, so najbrž menili odgovorni činitelji in ga — preprosto zalučali v park v središču mesta. Kako je »spravljen« oziroma kako »kras« park pa pove slika!

Izobraževanje v sindikatih

• JESENICE:

Še več predavanj o upravljanju

Prek petdeset sindikalnih delavcev se je udeležilo seminarjev, ki jih je organizirala ideološka komisija pri občinskem sindikalnem svetu Jesenice skupaj z delavsko univerzo v decembru lani. Dvodnevni seminarji so bili namenjeni predsednikom in tajnikom sindikalnih podružnic.

Na seminarjih so udeleženci obravnavali predvsem družbeno ekonomske in politične osnove ter nadaljnji razvoj naše družbe z ozirom na novo ustavo, razpravljali o občini kot družbeno-politični skupnosti občanov z ozirom na novi občinski statut, razpravljali o delitvi dela, integraciji in poslovnem združevanju ter vlogi in metodi dela sindikalne organizacije v novih pogojih. Podrobno pa so obravnavali tudi predosnutek novega statuta občine. Pri tem so udeleženci omenili nekaj pomanjklivosti in poudarili, da lahko o združevanju odločajo le delovni kolektivi, vsak tak akt pa mora biti tudi ekonomsko utemeljen.

Ob zaključku seminarjev, ki so bili ločeni po gospodarskih dejavnostih, so udeleženci v anketi izrazili mnenje, da je treba podobne seminarje prirediti tudi v prihodnje. Še več pa naj bi na njih govorili o delavskem in družbenem samoupravljanju.

• LJUTOMER:

Načrtna vzgoja kadra

Prva sindikalna politična šola v Pomurju je začela delovati v Ljutomeru novembra lani. Solo obiskuje 30 slušateljev iz delovnih organizacij. Namen šolanja je, pridobiti perspektivni kader za vodstva sindikalnih organizacij in organov delavskega samoupravljanja. Po zaključni šoli bo skupen ogled podjetja in na praktično sodelovanje na seji delavskega sveta Tovarne aluminija in glinice »Boris Kidrič« ter srečanje s slušatelji tujeske sindikalne politične šole.

Vsekakor je šola pridobitev za ljutomersko komuno, saj se bodo slušatelji med drugim seznanili s praktičnim delom organov delavskega upravljanja in vodenjem sindikalnih organizacij.

S. F.

• SLOVENSKE KONJICE:

Sestavljen načrt za izobraževanje

Komisija za izobraževanje pri občinskem sindikalnem svetu v Slov. Konjicah je izdelala program izobraževanja za prve mesece letošnjega leta. V njem so zajete najvažnejše naloge dela sindikalnih organizacij in njihovih vodstev v gospodarskih organizacijah, zavodih in ustanovah.

Med posameznimi točkami velja zlasti omeniti razlago zakona o socialnem zavarovanju in o njegovem praktičnem uresničevanju. Enako velja tudi za vprašanje: Kako razpravljati v kolektivu o zaključnem računu podjetja. Tu je poudarek na načinu, kako bi člani organov upravljanja in političnih organizacij s svojimi volji obravnavali rezultate preteklega leta. V programu so zajete še naloge sindikatov v komunal-

nem sistemu s posebnim ozirom na odnose med občino in podjetjem in pa metodologija vodenja sestankov. Program, ki naj bi ga izvedli v obliki seminarjev, je razen sindikalnih odbornikov namenjen tudi članom drugih organov v podjetjih in vodjem posameznih služb.

V. L.

• POSTOJNA:

Sedaj program, potem še šola

Občinski sindikalni svet Postojna je izdelal plan izobraževanja za sindikalne kadre. V bližnji prihodnosti misli na osnovi ene izmed točk programa proučiti metode dela sindikatov z vsem sind. aktivom od občinskega predsedstva pa do sleherne ekonomske enote v gospodarskih organizacijah. Naslednja zadeva, predvidena v programu, je aktivizacija in obveščanje v gospodarskih organizacijah. V nekaterih podjetjih so proizvajalci obveščeni o raznih problemih prek tovarniškega tiska, žal pa jih je še precej, ki o delu organov upravljanja in o delu političnih forumov ne vedo nič in niso obveščeni niti z najenostavnejšim načinom obveščanja, s prepisom zapisnika na oglasni deski.

Občinski sindikalni svet misli prirediti občasne seminarje, kjer naj bi po programu razpravljali o ustavi, občinskem statutu, statutih gospodarskih organizacij, delitvi osebnega dohodka in čistega dohodka.

Odprijet mislijo tudi sindikalno šolo, kjer naj bi vzgajali prvenstveno bodoči sindikalni kader. Ze sedaj je v večerini politični šoli 15 članov iz vodstev sindikalnih organizacij.

Svet sodi, naj bi tudi vsaka sindikalna podružnica sama izdelala in seveda tudi uresničila svoj plan izobraževanja.

A. B.

• KOPER:

Izobraževanje sindikalnih delavcev

Okrajni sindikalni svet v Kopru je organiziral lansko jesen pomembno izobraževalno dejavnost. V Portorožu je osnovel center za izobraževanje. Do konca sezone bo na seminarjih v centru okoli 250 sindikalnih aktivistov iz delovnih organizacij in sindikalnih vodstev iz območja vse Primorske. Seminarji navadno trajajo po nekaj dni. Najprej poslušajo udeleženci predavanja, potem pa razpravljajo o problemih v podjetjih.

Vzporedno s prizadevanji okrajnega sindikalnega sveta za poglobitev znanja predvsem vodilnih kadrov v sindikatu pripravljajo v občinskih središčih šole za ostale sindikalne delavce. Njihov namen je dati mladim sindikalnim delavcem in perspektivnim kadrom osnovno znanje s področja gospodarjenja in upravljanja. Taki šoli bosta začeli z delom še ta mesec v Kopru in Piranu, pozneje pa tudi v ostalih občinah okraja.

Šole za sindikalne delavce bodo trajale po dve leti. Pouk bo dvakrat tedensko po dve uri. Okrajni sindikalni svet je pripravil okvirni program šol.

L. K.

• TGA KIDRIČEVO:

Neodpušljiva mlačnost

Nedavno so bile v Tovarni glinice in aluminija v Kidričevem konferenci sindikalnih podružnic in tovarniškega odbora sindikata. Analiza o dosedanjem delu je opozorila prav na to, o čemer so razpravljali tudi na konferencah v zadnjih nekaj letih. Mlačnost in neaktivnost sindikalnih podružnic je bila zopet glavna tema razprave, vendar s to razliko, da so se tem sedaj še pridružili z enakimi slabostmi sveti proizvodnih in ekonomskih enot.

Proizvodnih problemov je bilo vse leto dovolj. Člani sindikalnih podružnic, svetov PE in EE pa se niso nikoli z zadostno resnostjo lotili temeljiterega reševanja posameznih problemov, ampak so jih obravnavali zgolj formalno.

Konferenca je predvsem ugotovila tole:

- vodstva sindikalnih aktivov ne posvečajo dovolj resnosti svojemu delu in so v vsakdanji dejavnosti površni;
- sestanki so največkrat slabobiskani in zaradi tega seveda tudi nesklepni;
- med vodstvi obratov in svetov PE in EE ni sodelovanja, oziroma delo in sodelovanje ponekod podcenjujejo;
- podružnice in pododbori sploh niso obravnavali problemov s področja ideološke izobrazbe članstva.

• TRANSAVTO:

Letos za 30 % več

Kolektiv podjetja »Transavto« iz Postojne je konec novembra odprl novo, moderno urejeno avtomatično delavnico za popravila lastnih in tujih vozil. Objekt je vreden okoli 100 milijonov dinarjev.

Pred 15 leti, tedaj je bilo podjetje »Transavto« namreč ustanovljeno, je imel avtopark 5 vozil, danes jih ima 64 s 602 tonami nosilnosti. Predvidevajo, da bodo letošnje poslovno leto zaključili v primerjavi z lanskim tako, da bodo količinski plan presegli z 30 % in vrednostnega s 15 %.

A. B.

IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV

Izbrani tekstilec

Porazna udeležba na seji centralnega delavskega sveta

Za 10. december je bila sklica na sejo Centralnega delavskega sveta podjetja z naslednjim predlogom za dnevni red:

1. Obvarovanje in sprejemanje plana delovne sile za leto 1963 po ekonomskih enotah.
2. Sklepanje o nekaterih finančnih vprašanjih.
3. Dopolnitev Pravilnika o delitvi čistega dohodka.
4. Potrditev kupno — prodajne pogodbe za nakup zemljišča za stanovanjsko zadrugo.
5. Odobranje finančnega plana (predlog finančnega plana za leto 1963 je bil na vabilu priložen).

Ker je za sejo bila potrebna dvotretjinska udeležba, je bilo obveščanje izredno precizno in doledno; kljub vsemu pa je bilo stanje naslednje:

Od 84 članov CDS jih je prišlo na sejo 39, opravičeno jih je izostalo 18 in neopravičeno 27. Od tega jih je bilo 25 iz obrata I in 20 iz obrata II.

• ZELEZARNA JESENICE:

Nad milijon ton proizvodov

Po temeljitih analizah o zmogljivosti posameznih proizvodnih obratov Zelezarne Jesenice je centralni delavski svet na zadnjem zasedanju sprejel količinski plan proizvodnje za leto 1963. Načrt: 1,011.280 ton proizvodov.

V preteklem letu so računali, da bodo obrati topilnice izdelali 503.650 ton izdelkov. Z izrednim prizadevanjem in boljšo organizacijo pa so topilnice izdelale v 1962 letu 505.520 ton raznih izdelkov. Letos pa bodo morali proizvesti 1,4 % več izdelkov, kot so jih v preteklem letu.

Se mnogo večje naloge pa so letos pred valjavci, ki morajo izvaljati 400.400 ton pločevin ali 0,9 % več kot lani. Izdelati bodo morali mnogo več ladijske pločevine, znatno bo treba povečati proizvodnjo kotlovske pločevine, elektroindustrija pa zahteva večjo

proizvodnjo dinamo, trafo in nerjavne pločevine.

Jeseniški železarji naj bi torej uresničili svoj načrt z 2,9 odstotka večjo proizvodnjo kot je bila dosežena v preteklem letu. Finančna realizacija naj bi bila večja za 4 %, izvozili pa naj bi za 3 milijone dolarjev izdelkov. Pri sestavi finančnega plana pa bo treba po mnenju CDS gledati predvsem na asortiment, da bi bilo mogoče z izdelavo jekla boljše kvalitete doseči čim boljše finančno realizacijo. Kolektivni pa je CDS priporočil, da si prizadeva že prve dni dosega plan ko količini in po kvaliteti. S 1. januarjem 1963 je začel namreč veljati sklep 12. rednega zasedanja, da se formira osebni dohodek na podlagi odpremljene proizvodnje. Tak način formiranja bo vsekakor prispeval k izpolnjevanju plana.

Člani CDS so menili, da je potrebno v letu 1963 še bolj zaostri boj za znižanje proizvodnih stroškov in za zainteresirati celotni kolektiv. Tako naj bi dosegli boljši čisti dohodek, ta namreč v letu 1962 ni bil na zadovoljivi višini.

Organi delavskega samoupravljanja so menili, da bo

Načrti in dosežki

• GORISKA:

Za nad 9 milijonov dolarjev izvoza

Nedavno posvetovanje predstavnikov gospodarskih organizacij iz severne Primorske v Novi Gorici je opozorilo na številne še neizkoriščene izvozne možnosti. Dosedanji dosežki, ki sicer niso bili majhni — lani je na primer vrednost izvoza dosegla skoraj 7 milijonov dolarjev — so bili predvsem rezultat prizadevanj nekaterih kolektivov, ne pa načrtnega proučevanja tujega trga. Sele v zadnjem času smo pričali intenzivnejšim naporom za pove-

potrebno pri pristojnih forumih izposlovati, da se uskladi zvišanje cen surovin in prevoznih stroškov s plafoniranimi cenami izdelkov. Nekateri proizvajalci imajo ceno izpod proizvodnih stroškov, vendar jih kolektiv mora izdelovati, čeprav ima pri tem izgubo. To namreč narekujejo potrebe trga.

Z. T.

• LITIJA:

Za 8,1 % večji obseg proizvodnje

Prvi v Zasavju so v Litiji izdelali predlog družbenega načrta občine za leto 1963. O njem je razpravljal na zadnji seji tudi zbor proizvajalcev.

Ker za prihodnje leto še niso znani vsi podatki, so sestavljali predloga družbenega plana litijske občine za leto 1963 nakazali nekaj najvažnejših pokazateljev in to po predhodnih predlogih gospodarskih organizacij. Tako predvidevajo, da se bo npr. v letu 1963 povečal fizični obseg proizvodnje v vseh panogah gospodarstva na področju litijske občine v primerjavi z oceno za leto 1962 za 8,1 %, in sicer v industriji za 5,9 %, kmetijstvu za 36,9 % in v obrti za 8,9 %.

Celotni dohodek po plačani realizaciji se bo predvidoma v prihodnjem letu povečal za nad 11 %, tako v industriji za 10 %, v kmetijstvu za 8,4 %, v obrti za 22,6 %, gradbeništvu za 1,3 %, gostinstvu za 2,4 in trgovini za 23,2 %.

-k-

NA TEMO PRODUKTIVNOSTI: prijetna (a ne koristna) zabava med delovnim časom. Kraj: Ljubljana, Prežihova ulica; čas 12.30

čanje izvoza.

Načrti, ki so jih izdelali v podjetjih severne Primorske, predvidevajo za letos 30 % povečanje vrednosti izvoza. Presel naj bi 9 milijonov dolarjev. Na prvem mestu je seveda industrija. Vsa industrijska podjetja naj bi izvozila za okoli 7 milijonov dolarjev proizvodov. Na vse ostale panoge pa odpadeta dobra dva milijona dolarjev. Zanimivo je, da predvidevajo povečanje vse panoge razen gozdarstva, kjer naj bi bil izvoz nekoliko pod lanskim ravni.

Med podjetji, ki bodo vrednostno najbolj povečala izvoz, naj omenimo anhovsko cementarno, rudnik živega srebra Idrija ter novogoriško tovarno pohištva. Skupno povečanje v omenjenih podjetjih bo doseglo skoraj milijon dolarjev. Sledijo jim vrsta podjetij, ki so se šele lani vključila v mednarodno tržišče in bodo že letos dosegla znatne rezultate. In končno se bo na zunanjem trgu letos pojavilo nekaj novih goriških podjetij. Omenimo naj šempetrsko Iskro, Vozila Gorica ter ETO iz Cerknega, ki je sicer lani izvozila malenkostne količine svojih izdelkov.

Perspektive so skratka ugodne. Številna podjetja imajo že sklenjene izvozne pogodbe za vrsto artiklov. Vendar so nekatera, ki še čakajo na zunanje ponudbe.

L. K.

naloge v korist slehernega člana kolektiva.

Tako izgleda stanje na prvi pogled!

Če pa se v to zadevo malo poglobimo, potem se pojavi nekaj vprašanj, ki znatno zmanjšajo krivdo omenjenih članov CDS, povečajo pa krivdo družbenopolitičnih organizacij, vodstva samoupravnih organov in vodilnega kadra v ekonomskih enotah. Ta vprašanja so:

1. Zakaj še vedno ni urejeno vprašanje zamenjave delovnega časa za člana samoupravnega organa, če dela na dan, ko je predvidena seja, v nočni izmeni. Povsem razumljivo je namreč, da delavec ali delavka ne bo in ne more priti na sejo ob 14.30, če ima ob 22. uri potem pred sabo osmurno naporno dela za strojem. Kje in kako naj počije, če trajajo seje do 18. oziroma 19. ure zvečer?

Tu bi CDS moral sprejeti naslednji sklep: Obratovodstvo EE mora takim članom samoupravnih organov zamenjavo omogočiti, da bodo na seji lahko prisostvovali.

2. Kaj je važno: da član, takrat, ko je določena seja redno dela ali da se udeleži seje samoupravnega organa? Jasno je, da delavec po eni strani nered izgubi dohodek, ker ima v času seje plačane le ure, še bolj razumljivo pa je, da se nered zameri mostru.

ki kaj nerad vidi, da gre eden ali celo več njegovih ljudi na to ali ono sejo med delom.

Tudi tu bi moral CDS sprejeti načelen sklep, in sicer: Vsak član samoupravnega organa se mora seje udeležiti, četudi je v času seje na rednem delu, kolikor ni imel priložnosti, da bi delo zamenjal za ustrezno (dopoldansko) izmenjo.

3. Ali imajo člani samoupravnih organov sploh vse tiste pogoje, ki bi jih silili priti na sejo in sodelovati?

Na to vprašanje lahko mirno odgovorim: NE!

Dejstvo je, da so člani CDS voljeni predvsem iz osnovnih ekonomskih enot, iz vrst neposrednih proizvajalcev, ki sicer poznajo svoje delovno mesto in svoje delo tudi vestno ter pridno izvršujejo, še zdaleč pa ne poznajo in tudi nimajo vseh tistih osnov, brez katerih je njihovo delo v teh organih skoraj nepomembno in brez vrednosti. Večini namreč manjkajo tiste osnove iz proizvodnje, ekonomike in upravljanja, ki so za smiselno delo nujne. Če neko ne zna brati, pač od njega ne smemo zahtevati, da bi več ur predsedel ob knjigi! Tu je eden najvažnejših razlogov za izredno maloštevilno udeležbo članov v razpravah, in tudi vzrok za slabo udeležbo. Krivda za takšno

SPLOŠNI PROBLEMI V KOMUNI

ZASAVJE: Odgovorne naloge pred komunalno skupnostjo socialnega zavarovanja

V skladu z reorganizacijo socialnega zavarovanja so zavarovanci iz treh zasavskih občin — Trbovlje, Hrastnik in Zagorje ob Savi — ustanovili enotno Komunalno skupnost socialnega zavarovanja. Z novim 1963. letom je začel na področju občin Trbovlje, Hrastnik in Zagorje ob Savi delovati tudi Komunalni zavod za socialno zavarovanje s sedežem v Trbovljah.

Komunalni zavod bo opravljal vse posle s področja zdravstvenega, pokojninskega in in-

Ze večkrat smo pisali o tem, koliko stroški embalaranja podražujejo sadje. Da so ti stroški še večji, kot bi lahko bili, pravi tudi to: trgovina s sadjem in zelenjavo poleg Metalke ob Titovi cesti v Ljubljani ima spravljene zaboje na dvorišču. V nedeljo se je kup zabojev precej zmanjšal: Naš fotoreporter je ugotovil, da so si nekateri stanovanjci iz hiše »posojali« zaboje za — kurjavo. Zakaj pa so skoro vsi ostali zaboji poškodovani, ni mogel ugotoviti.

validskega zavarovanja ter otroških dodatkov. Novost je, da bo moral zavod v okviru nalog zdravstvenega zavarova-

nja skrbeti za prekvalifikacijo in zaposlovanje ter rehabilitacijo delovnih invalidov. Ob tem se bodo porajali številni problemi, saj je na področju novega Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje za občine Trbovlje, Hrastnik in Zagorje ob Savi nad 50 % vseh delovnih invalidov, kolikor jih je bilo na področju dosedanjega ljubljanskega okraja.

Kot novost velja omeniti, da bodo vse zasavske delovne organizacije sodelovale v prihodnje pri izvajanju zdravstvenega zavarovanja na način, da bodo izplačevale nadomestilo osebnega dohodka ob boleznih do 30 dni, in sicer na račun dela prispevka, ki jim ga bo odobrila skupščina. V zvezi s tem čaka Komunalni zavod za socialno zavarovanje zelo odgovorna naloga, in sicer, kako pripraviti izračune za del prispevkov, ki bodo odstopljeni za te obveznosti delovnim organizacijam, saj je na tem področju okrog 500 zavezancev prispevkov.

• ZAGORJE OB SAVI: Razširiti delo stanovanjske skupnosti

Dejavnost stanovanjske skupnosti Zagorje ob Savi je bila v zadnjem času usmerjena predvsem v organiziranje raz-

nih servisnih služb, pri tem pa je posvečala mnogo premalo pozornosti drugim dejavnostim, ki bi jih bilo treba prav tako razvijati.

Omeniti velja, da so ob vsem morali reševati številne probleme vzgojno-varstvenih ustanov, ki jih je s 1. 1. 1962 prevzela v upravljanje. Zaradi pomanjkanja prostorov v oddelku na Cankarjevem trgu in slabega stanja zgradbe v Toplicah je bilo treba prvenstveno dobiti nove prostore. S pomočjo občinskega ljudskega odbora so uredili dosedanjí provizorij poleg osnovne šole Zagorje ob Savi za potrebe vzgojno-varstvene ustanove. Letos pa bo treba s pomočjo občinskega ljudskega odbora in delovnih organizacij urediti še prostore v Toplicah. Potrebno bi bilo, da bi za urejanje problemov vzgojno-varstvenih ustanov pokazale gospodarske organizacije večje zanimanje in pripravljenost. Te ustanove obiskujejo tudi otroci mož in žena, ki so zaposleni v teh gospodarskih organizacijah.

Avtobusne priklole so namenjene potnikom. Zgodí pa se, da prikolica kroži po Ljubljani prazna, zaprta, medtem ko je v avtobusu nepopolna gneča. Zakaj? Ali je avtobus prežgodaj priklenil prikolico ali pa je sprevodnik priklole zamudil. Objavljamo posnetek takega primera, in sicer zato, ker ni izjemen

Zlatorogove nagrade so v Sloveniji prejeli:

TRANZISTORSKI RADIO SPREJEMNIK »BLED 62«

Cerjak Jožica, Ljubljana, Moste, Rajčeva 25.
Bajt Tonka, Ljubljana, Celovška 105.
Šivec Vida, Ljubljana, Trg Revolucije 1.
Dobajc Ana, Maribor, Kolodvorska 6.
Smirmaul Anton, Maribor, Kamnica 128.
Klinc Ana, Celje, XIV. divizije 6.
Žerak Anica, Celje, Prešernova 9.
Skitek Rozalija, Ravne na Koroškem, Koroška 13.
Kropec Ljudmila, Ptuj, Vošnjakova 13.
Kochar Marta, Murska Sobota, »Tehnopromet«.
Iva de Gleria, Velenje, Saleška, 16/VII.
Bobek Marija, Šmarje SAP, Tlake 17.
Počivalšek Mimi, Domžale, Ljubljanska 92.
Gliha Marija, P. Stopnišče pri Novem mestu.
Poljšak Gracijela, Koper, Vojkovo nabrežje 18.
Sajovic Bronja, Trbovlje, Kovinarsko naselje 2.
Golob Štefanija, Nova Gorica.
Rozman Štefka, P. Pernica, Dragučova 62.

ROČNE URE

Šurm Marta, Radlje 112.
Marčič Avgust, Maribor, Stevensonova 1.
Djurjevič Jelka, Maribor, Kolodvorska 6.
Jelen Greta, Velenje, Ljubljanska 50.
Klinc Ana, Celje, XIV. divizija 6.
Kobula Martina, Maribor.
Vinko Marica, Ptuj, Mariborska 15.
Čendak Olga, Maribor, Pintarjeva
Štakl Majda, Sp. Ivanjci, Negova.
Korošec Rozika, Frankolovo.
Škrilec Helena, M. Sobota, zav. za soc. zavarovanje.
Kochar Marta, M. Sobota, »Tehnopromet«.
Sever Kristina, Celje, »Naša knjiga«, Stanetova 10.
Dariš Joža, Ljubljana, Hudovernikova 4/6.
Babnik Zofka, Ljubljana, Pod turnom 3.
Žagar Marija, Kočevje, Jožeta Seška 5.
Cegnov Ivana, Lenart, Prtinje.
Jenko Rezka, Skofja Loka, Partizanska 25.
Jurjevič Jožica, Koper, Hrvatini 119.
Kopač Anica, Idrija, Vojkova 12.
Eržaj Ljudmila, Skofja Loka, Virmashe 68.
Žuraj Ida, Sevnica ob Savi, Trg Svobode 8.
Dešnik Leopoldina, Križevci 62, pri Ljutomeru.
Senica Vida, Laško, Debro 70.
Zajc Štefka, Novo mesto, Strojarska pot 1.
Praprotnik Angela, Radlje ob Dravi 108.
Novak Marija, Videm-Krško »Djuro-Salaj«
Frikli Kos, Brežice, Cesta prvih borcev 17.
Čuk Gižela, Trbovlje, Trg Revolucije 3.
Laboda Marija, Piran KB.
Javornik Alojzija, Vojnik 38a, pri Celju.
Kosirnik Marija, Kamnik, Streliška 17.
Jagriner Antonija, P. Ljutomer, Kamenščak.
Kavc Silva, Zalec 89.
Kern Rezka, Cerklje na Gorenjskem, Veselova 6.
Strmčnik Tončka, Slov. Gradec, Legenj.
Dolišek Antonija, Ljubljana, Zupančičeva 11.
Zupan Katarina, Bled, Grajska 20.
Slana Franciška, Ljubljana, Titova c. 111.
Kepic Mara, Kamnik, Sploš. trg. podj.
Pohovnikar Cecilija, M. Sobota, Titova c. 31.
Henič Lizika, P. Ormož, Loperšice 16.
Podobnik Tončka, Ljubljana, Wolfova 4.
Zaucar Ivanka, Selnica, Sp. Sljeme 34.
Ules Zofija, Maribor.
Dundek Krista, Maribor, Tyrševa 12.
Oštir Marica, Skale pri Velenju.
Minka Kalan, Jesenice, C. Zelezarjev 19.

Na dnevnem redu: statuti

• KRANJ: Komisija je izvoljena

Izvršni odbor sindikalne podružnice delavcev Sare iz Kranja je mel zadnje dni decembra razširjeno sejo, na kateri so med drugim razpravljali o izdelavi statuta podjetja.

Tokrat so izvolili glavno komisijo za izdelavo statuta podjetja. Komisija bo imela tudi svoje tajništvo in podkomisije. Izvršni odbor je predlagal skupščini kolektiva naj le-ta pooblasti glavno komisijo, da sama predlaga in imenuje člane posameznih podkomisij na predlog političnih in družbenih organizacij ter strokovnih sodelavcev.

• RADGONA: Pomoč za razpravo o statutih občine

Na zadnji seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta so izvolili 20-članski aktiv, ki naj bi bil v pomoč sindikalnim podružnicam pri obravnavi statuta občine. Do konca januarja letos naj bi o statutih razpravljali člani delavskih svetov, upravnih odborov in izvršni odbori sindikalnih podružnic. Predsedstvo se je odločilo za to obliko pomoči zato, da bi bile razprave o statutu občine hkrati tudi osnova za sestavo statutih delovnih organizacij.

Predsedstvo je tudi sklenilo priporočiti kolektivom delovnih organizacij, naj ne čakajo z izdelavo osnutkov statuta do sprejetja ustave, temveč naj se takoj lotijo tega odgovornega dela.

• LITIJA: Kaj je slabega v statutu

O osnutku novega statuta občine Litijske že razpravljajo posamezne organizacije. Na seji občinskega komiteja ZK v Litiji so razpravljali o osnutku novega statuta občine Litijske predvsem s stališča, kako le-ta postavlja osnove družbeno-političnih in ekonomskih odnosov v občini. Opozorjeno je bilo, da je družbeno samoupravljanje v osnutku novega statuta občine premalo razčlenjeno in obravnavano. Novi statut občine Litijske bo moral natančneje določiti tudi način financiranja družbenih služb in javne uprave, proučiti pa bo treba tudi odnose med gospodarskimi organizacijami in občino.

Poudarjeno je bilo, da bo važna naloga še izdelava statuta delovnih organizacij. Predvsem se ne bo smelo dogoditi, da bi »kupovali« tipizirane statute, ki nikakor ne morejo biti odraz razmer v posamezni gospodarski organizaciji.

V januarju bodo po vsej občini sklicali zbornice občanov, na katerih bodo razpravljali o osnutku novega občinskega statuta. Temeljite razprave o osnutku novega statuta občine Litijske bodo pa v mesecu januarju organizirali še po delovnih organizacijah. Ugotovitev naj bi potem upoštevali pri izdelavi osnutkov statuta delovnih organizacij.

IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV

stanje pa ni na njih samih, ampak na vseh tistih, ki so te ljudi predlagali v CDS in druge samoupravne organe, pozneje pa se zanje niso več zmenili, čeprav so obljubljali seminarje in poučne sestanke.

4. Kadar izbiramo kandidate za samoupravne organe ali jih vedno poprej vprašamo, če se bodo lahko resno posvetili temu delu? Pri nas jih določimo v izredno kratkem času, in še to včasih celo proti njihovi volji.

Tak način je seveda vse prej kot pravilen, krivda pa zopet ne leži pri članih, ampak na organizacijah, ker so hotele zadostiti trenutni zahtevi po določenem številu mladincev, žena, itd., ne da bi upoštevale resnične možnosti in posledice...

Podobnih vprašanj je še več! Vse to nam torej dokazuje, da člani, ki se seje niso udeležili le niso edini krivci, temveč, da so tu še drugi, ki nosijo večji del krivde za to, in podobne dogodke. Če pa je tako, potem je zadnji čas, da vse te in še mnoge druge napake začnemo odpravljati. Odločilno vlogo bi tu morale odigrati zopet družbeno-politične organizacije, saj je prav njihova naloga, da omogočijo članom samoupravnih organov vso tisto osnov-

no izobrazbo, brez katere niso člani nekega organa, temveč le številke.

PETER GUNČAR

Proizvodnja, ki se je ne želimo

Ze dalj časa, ali bolje rečeno, nekaj let nazaj ugotavljamo, da nastajajo težave s prodajo izdelkov, ki so izdelani izven naročil in programov. Težave s prodajo teh izdelkov so vsak dan večje in morali bomo proizvodnjo takih izdelkov zmanjšati, kolikor se da.

Največ tovrstnih težav je bilo predvsem v valjarnah. Tako so v letošnjem letu predali v skladišča okrog 6200 ton raznih formatov debele pločevine, 3350 ton fine, tanke in srednje pločevine ter 1050 ton raznih profilov. Toda v proizvodnem načrtu razen 1800 ton raznih formatov in dekapirane pločevine, ni bilo nič predvidenega. Pri prodaji je prodajni oddelek planiral 4000 ton raznih formatov debele pločevine na račun

ostale navadne pločevine, s prizadevanjem prodajne službe pa nam je uspelo prodati več teh izdelkov.

Seveda brez teh izdelkov nikoli ne bomo, ker je praktično nemogoče pri tolikšni proizvodnji proizvesti samo tisto, kar je naročeno in planirano. Toda nujno je, da tehnično ugotovimo oziroma planiramo odstotek teh izdelkov za vsako leto posebej. To je potrebno predvsem zato, da bi že vnaprej vedeli, kakšen ekonomski uspeh podjetja lahko računamo, ker bomo tudi sklepali pogodbe s kupci samo na osnovi realnih možnosti naše proizvodnje. Dosedanja praksa nam kaže, da namesto planiranih količin posameznih izdelkov, proizvajamo preveč izdelkov, ki jih kupci niso naročili in jih običajno prodajamo po nižji ceni, kot je bilo predvideno. Finančni uspeh je verjetno negativen in zato tudi ni slučajno, da kljub vsem naporom finančnega plana ne bomo dosegli. Zato je nujno, da proizvodnjo izdelkov izven programa čimbolj točno predvidimo, da bi se izognili vsem posledicam take proizvodnje. To so predvsem torej ne redne dobave kupcem, ker je nujno, da neustrezen material ponovno izdelamo in to na račun ostalih naročnikov, ki pa vsi pri-

čakujejo od nas kvalitetne in točne dobave. Če položaj v tem pogledu ne bomo popravili, bomo verjetno morali misliti na nižjo ceno in s tem obdržati kupce. Seveda pa bo treba potem ugotoviti, če se nam to izplača, saj vemo, da v svetu take izdelke porabijo za staro železo.

Drug problem pa je, ker mi teh raznih formatov, dimenzij in kvalitete nimamo sortiranih, kot je treba, in se le prepogosto zgodi, da kupec ni dobil tistega, kar je iz naše skladiščne liste izbral.

Tako bomo morali pločevino točno sortirati po dimenziji in kvaliteti, da pa se bomo izognili preširokemu asortimentu teh dimenzij in kvalitete, bomo morali rezati določene standardne formate. Iz tako sortirane skladišča ne bo težko odpredelati to, kar kupec ni dobil tistega, kar je iz naše skladiščne liste izbral.

Skratka, da bi bil ekonomski uspeh našega podjetja čimboljši, izdelujemo čim več izdelkov, ki niso naročeni. Tako bomo dosegli dvojni uspeh, postali bomo solidnejši dobavitelji, in kar je najvažnejše, finančni rezultat bo ugodnejši.

Z. S.

OCENE KRITIKE INFORMACIJE

»BAJACCIO« sodobnosti

AMERIŠKI FILM
»APARTMA«

Film je redka, solidno izdelana in hkrati vsebinsko privlačna stvaritev, ki nam jih v naših kinematografih vse preveč primanjkuje. Je umetnina, stvaritev skupine ljudi, ki zasluži priznanje. Med njimi je prvi režiser Billy Wilder, ki je pred tem posnel znani film »Nekateri so za vroče« ter oba glavna igralca: Jack Lemmon, katerega igralški talent je izstopal že v prej omenjenem filmu, ter njegova partnerka Shirley Mac Laine. Solidna ekipa in prav tako solidno delo.

Zgodba filma je dokaj enostavna in vsakdanje kratkocrna. Toda samo za površnega gledalca. Sodi namreč med

filmske zgodbe realističnega žanra in v preprosti govorici odkriva življenjsko tragiko majhnega ameriškega človeka, skromnega uslužbenca, vestnega in do kraja predanega v svojem poklicu. Njegova navadna dobrohotnost, ustrežljivost in nesebičnost ga privedejo do čestih neveselosti ter ga opajo miru v njegovem skromnem domu. Vse v zadovoljstvo drugih, predvsem njegovih šefov in njihovih ljubic, ki jim njegov apartma služi za skrivne sestanke in ljubezenske avanture. Do kraja predani in zvesti uradnik pa v ta namen dela v nadurah, sprejema višja in odgovorna delovna mesta, je uslužni avtomat v ogrom-

nem mehanizmu, brezosebni individuum, ki ga izkoriščajo in za protiuslugo avtomatično porivajo naprej. Sele, ko se v njem porodi čustvo, do dekleta, ko začuti željo po življenju, kjer bo tudi on nekaj pomenil, kjer bo upoštevan kot osebnost z lastnimi težnjami in uspehi, se upre vsemu, kar ga je doslej oviralo in razvrednotilo njegovo osebnost.

Jack Lemmon je v svoji komičnotragični podobi dal filmu osnovni ton in vrednost. Vzporedno ob njem je šla tudi Shirley Mac Laine. Zato bo njuni podobi v tem delu težko pozabiti.

IVICA BOZOVIČAR

ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kriti

Pred šestintridesetimi leti je angleški pisatelj D. H. Lawrence napisal roman »Ljubimec lady Chatterley«, ki pa je v avtorjevi domovini nekorigiran zagledal beli dan šele pred dobrima dvema letoma. Zakaj? Angleška puritanska

družba ni prenesla Lawrenceovega odkritega opisovanja višjih meščanskih krogov, predvsem pa ne spolnosti, ki je po njegovem mnenju ena najmočnejših in najbolj odločilnih komponent v človekovem življenju. Mnogi se lahko v tem z Lawrenceom strinjajo, mnogi tudi ne, pač odvisno od naših nazorov. Resnica pa je, da je pisatelj napisal z »Ljubimcem lady Chatterley« resnično umetniško delo o spolnih odnosih med dvema ljubečima se človekoma, da ni nikjer zdrknil v banalnost, ne, znal je celo spolni akt ponekod dvigniti v pravo poetičnost in čustveno doživetje.

Vse do nedavna je bil »Ljubimec lady Chatterley« bolj ali manj senzacionalna knjiga, na prepihu ideoloških, estetskih in etičnih pogledov in če se zavedamo, koliko je v ljudih še ostankov krščanske morale, ni to pravzaprav nič čudnega.

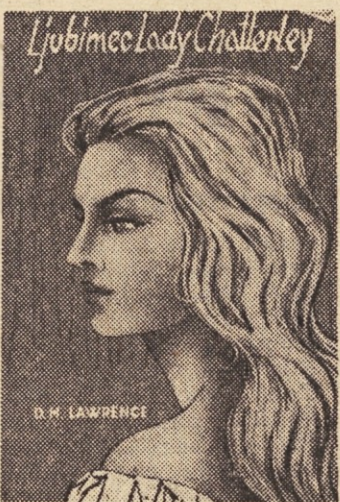
Čudno pa je tole: roman »Ljubimec lady Chatterley« je

pravkar pripravil s svojo novo, popolno izdajo tudi Slovenscem, skoraj bi lahko rekli, edinstveno senzacijo. Založba »Lipa« v Kopru ga je izdala v prevodu Antona Mejača in opremi Borisa Tavčarja v tako nekulturni obliki, da če bi že ne bili znani, kot ljubitelji dobre in lepe knjige, kar Slovenci smo, bi se morali zgroziti. Slab prevodni jezik in še bolj nemogoča, kar vulgarna oprema knjige, je ubogemu Lawrenceu in sploh svetovni književnosti kaj slaba usluga. In to v današnjem času! Kako čudno, da se je moralo zgoditi to prav »Ljubimcu lady Chatterley«! Človek bi skoraj mislil, da se odgovorni ljudje pri založbi »Lipa« sploh niso zavedali, kako je treba roman z usodo in vsebino, kakršni ima, posredovati slovenskim bralcem. No, res pa je, kričeči ovitek bo gotovo privabil veliko število kupcev literarne plaže. Ubogi Lawrence!

A. P.

Ubogi Lawrence!

OB SKANDALOZNI
IZDAJI LAWRENCEOVEGA
»LJUBIMCA
LADY CHATTERLEY«

ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kriti

V slovenskem glasbenem življenju povojnih let se prav do danes uveljavlja težnja, da bi k reprodukciji glasbenih del pritegnili čim širši krog ljudi, ki so v razmeroma velikih ansamblih sodelovali predvsem kot pevci in tudi kot instrumentalisti. Takšna praksa je nujno dajala prednost nastopom, ki so učinkovali mogočnejše s številom izvajalcev, saj so le-ti dobili tako priložnost, da pokažejo sadove svojega dela in hkrati za svojo umetnost navduševali vedno nove ljudi. Verjetno je bil to eden najmočnejših vzrokov, da je zanimanje za manjše, komorne ansamble hitro upadalo. Število koncertov komor-

ne glasbe začne padati in tudi domače muziciranje, ki je bilo tako priljubljeno včasih pri mnogih »boljših družinah« hitro usiha, kaj šele, da bi se začelo širiti.

Kljub temu je koncert v ponedeljek 7. januarja v Ljubljani, ki ga je priredil Collegium musicum pokazal, da se naši skladatelji komornih ansamblov vseh vrst prav radi poslužujejo, tako, da so bile mnoge skladbe na tem večeru prvič izvajane, zastopani pa so bili predstavniki starejših in mlajših generacij.

Stilno je bil spored popolnoma uravnotežen, saj so domala vsa dela odločno kazala vplive in značilnosti neoklasi-

cističnega sloga (Stane Vramšak: Suita za violo in klavir, Aleksander Lajovic: Preludij, Air in Toccata, Igor Stuhec: Skladba za rog in klavir, Vilko Ukmar: Memoires za harfo, Primož Ramovš: Dve uspanki za flavto in klavir, Pavle Merku: dve skladbi za flavto in harfo, Danilo Svara: Klavirski trio).

Izvedbe so bile vse na zelo visoki višini. Prav posebno je izstopil trio bratov Lovrenc, ki je z izvedbo Svarovega tria navdušil maloštevilno občinstvo. Ti trije glasbeniki so hitro izpopolnjujejo in so že dosegli zrelost v homogenosti in prepričljivosti svoje igre.

P. K.

Prazna dvorana je slaba spodbuda

OB IV. KONCERTU
SLOVENSKE SODOBNE
KOMORNE GLASBE

ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kriti

Meseca januarja bo praznovala Sava Severjeva, dolgoletna članica Drame SNG v Ljubljani in redna stajna gostja Narodnog kazališta Beograd ter nekdanja članica SNG Maribor, Narodnog kazališta Osijek, Narodnog pozorišta Skopje, Narodnog pozorišta Beograd, Narodnog kazališta Zagreb, SNG Ljubljana in Jugoslovanskega dramskega pozorišta Beograd, svoj petintrideseti igralški jubilej. Nastopila bo kot Lavra v drami Miroslava Krleža »V agoniji«, ki ji je avtor v zadnjih letih pripisal še tretje dejanje. Da je Severjeva ob svoji obletnici segla prav po Krleži, ni naključje. Ze vrsto let slavi kot ena najboljših jugoslovanskih interpretk ženskih likov tega avtorja, poleg tega pa Krleža slavi letos svojo sedemdesetletnico.

»Oder je zame sreča«

Petintrideseti igralški
jubilej
Save Severjeve

Izrazit obraz, žive, sive oči, ki se ostro in presojajoče uprejo v človeka, svetli lasje in temno obarvan glas. Takšen je prvi vtis ob srečanju s Savo Severjevo. Po tem, ko pove nekaj stavkov, se kaj lahko zmedeš, saj se zdi, ko da ne meri besed ne sebi, ne tebi na ljubo, za njimi pa vendarle čutiš močan, zanimiv ženski intelekt. Silna mešanica življenjske sile in misli ter onega čustvenega elementa, ki tolikokrat prevladuje prav pri igralkah, jo dela-

jo temperamentno, živahno in morda celo malce nevarno sogovornico. Vsaka izrazita osebnost pač lahko bolj ali manj po svoje obrača in vodi razgovor.

Če pa pripoveduje o sebi, jo je užitek poslušati. Ali niza dogodek na dogodek, izkušnjo za izkušnjo in barva vse to z duhovitimi, pikrimi pa tudi rahlo sentimentalnimi stavki, ali pa luči svojo igralsko in življenjsko pot iz splošnih družbeno političnih situacij, ki jih je doživljala. Ne vem, če ti daje povsem pravo podobo same sebe. Morda jo slika preveč z očmi svojega današnjega kritičnega odnosa na preteklost. Nekaj pa občuti človek ob pripovedi Save Severjeve vso ostrino: pot, ki so jo prehodili nešteti jugoslovanski umetniki pred vojno in med njo ter razvoj slovenskega gledališča.

Kot mlado dekle, ki nima sredstev za študij in dela v pisarni, prične nastopati na Delavskem odru v Ljubljani. Prvi vlogi v dramah Ernesta Tollerja »Die Maschinenstürmer« in Nikolaja Tolstoja »Vstajenje«. Zakaj se zateče v gledališče? »Mlad človek«, pravi, »ki ničesar nima, se želi uveljaviti. Menda nas je velika večina prišla v mladost prav po tej poti na oder. Sele potem je sledilo ono drugo: izpoved in umetnost. Ko sem pričela igrati, sem začutila, to bo ta pravo, punca. In postala sem drzna.«

Po nekaj dobrih kritikah se napoti k direktorju Drame SNG v Ljubljani Pavlu Goliji in poprosi za debut. Sklene: če dobi debut, se bo potegovala tudi za štipendijo. Res, Severjeva debutira, igra še eno vlogo, nakar dobi štipendijo Dramskega društva.

Berlin v tridesetih letih. Središče modernega evropskega gledališča. Videti je, da Nemcem neke ustreza slovenski temperament in čustvenost. Severjeva se kljub majhni štipendiji, ki komaj zado-

stuje za življenje, dobro počuti. Poleg rednega študija vzame privatne ure za študij igre in nemškega jezika. Lahko bi ostala v Nemčiji. Ponujajo ji debut v Stadttheateru v Berlinu. Toda že se čuti prihod nacizma. Ljudje vedo povedati, kdo in kaj je Hitler. Severjeva nevarno zboli. Vse to jo privede nazaj v Ljubljano. Dramsko društvo ji zaradi polne oslabilosti odvzame štipendijo. Češ, pač ni za oder. Ona pa je polna idej in vsega novega, česar se je naučila in videla po svetu.

V Ljubljani se znajde skupina optimistov. Sklenejo pripraviti predstavo. Bojan Stupica, zdaj že študent arhitekture, ki nima pojma o režiji, naj reži. Tudi scena je njegova stvar. Severjeva in Milan Skrbinšek, že renomirani igralci, ki ga mladi pritegnijo v svojo vrsto, igrajo glavne vloge. Za premiero pa si najamejo Ljubljansko opero.

»Bili smo strašni hoštaplerji«, pripoveduje Sava Severjeva. »Mislili smo, da bomo na mah osvojili vso Jugoslavijo. Skromnosti pač nismo poznali. Premiera je bila seveda popoln polom. Nasprotniki novega, mladega gibanja so pripravili pravo demonstracijo. Med predstavo so škripali s stoli, zmerjali, nas pa, ki smo vadili ves čas v sobi in smo imeli našudirano vsako kretje in vsak zvok, malodane ni bilo slišati z odra.«

Toda predstavo vidi Zagrebčan Milan Begović. Stupico in Severjevo povabi v Maribor, kjer naj Stupica režira, Severjeva pa igra glavno vlogo v njegovi drami »Brez tretjega«. Namesto honorarja dobita hrano in stanovanje. »Brez tretjega« doživi uspeh. O premieri se razpiše celo zagrebški delavski listi. Ponuja se jim gostovanje v Zagrebu. Toda kako? Mariborčani niso pri volji, da bi na svoje stroške prepeljali sem in tja kulise. Severjeva

REZERVIRANI STOLPEC

ZA FINANCIRANJE KULTURE

Razgovor
z Borisom Mužičem

— Če bi imele občine svoje perspektivne programe in načrte razvoja na kulturnem področju, mislim, da bi bilo nekatere stvari veliko lažje urejati kot pa jih sedaj. Mislim tudi, da bi bilo prav, oziroma nujno, če bi ti načrti perspektivnega razvoja kulture nastajali na osnovi znanstveno raziskovalnega dela, na osnovi ugotovljenih resničnih potreb in možnosti posameznega območja.

Tako se je pričel razgovor o financiranju kulturne dejavnosti v občini Ljubljana Center s predsednikom upravnega odbora sklada za kulturo te občine, tovarišem Borisom Mužičem.

— A kateri so osnovni problemi, ki nastajajo pri financiranju kulture v vaši občini, ki je praktično istočasno najmočnejše kulturno središče v Sloveniji?

— V naši občini se je Svet za kulturo skoraj vse doslej moral in mogel ukvarjati z eno samo odgovorno nalogo; s financiranjem številnih kulturnih institucij. Ko je občina z odlokom ustanovila samostojen sklad za kulturo in imenovala njegov upravni odbor, so se pač sredstva, ki so bila na voljo iz občinskih proračunskih sredstev pričela razdeljevati preko sklada. Ta sredstva pa se že nekaj let niso povečala. Toda kulturne institucije potrebujejo danes za isto dejavnost več denarja kot lani ali predlani, saj so nastanitveni stroški, ki ob taki dejavnosti nastajajo, danes mnogo višji. Zagotoviti bi jim bilo torej treba več sredstev. Kaj zdaj, kajti od upravnega odbora sklada je občinski ljudski odbor zahteval, da neke najde ta manjkajoča sredstva. Morda mi bo kdo ugovarjal, češ pomagali naj bi s krediti. Toda kako naj bi vzeli kredit, ko pa ga potlej ne bi mogli vračati.

Ubrati smo torej morali drugo pot. Poiskati možnost sofinanciranja kulturnih programov s strani gospodarskih organizacij v naši občini kakor tudi s strani drugih občin in njihovih gospodarskih organizacij. Tu pa so nastale ovire medobčinskega sodelovanja, medobčinskega financiranja. Zakaj? Preprosto zato, ker številne občine predvidevajo za kulturno rast svojih občanov, za kulturno dejavnost in kulturne programe tako nizka sredstva, tako minimalne zneske, da o njih ni bilo vredno razpravljati. Kakšni so ti zneski? Medtem ko ima občina Center od svojega občinskega proračuna namenjenih za kulturno dejavnost kar 10,6% (ali 250 milijonov), so v občini Vič-Rudnik za kulturni dvig namenili le 0,4% (okoli 6 milijonov) sredstev od občinskega proračuna, medtem ko je v občini Moste—Polje procent še nižji, le 0,3% (1.200.000 din), drugod pa je celo še nižji. Po vsem tem je jasno, da od teh minimalno namenjenih sredstev za kulturno dejavnost ne moremo pričakovati vsaj trenutno kakšnih posebnih rezultatov v pogledu sofinanciranja kulturnih programov v naši občini.

Prav zaradi tega prihaja do takih protislovij:

V občini Center imamo številne kulturne ustanove, vendar pa te kulturne ustanove ne koristijo samo občani občine Center, ampak so le-te mestnega, širšega okrajnega, če ne včasih celo republiškega značaja. Doslej pa je bila redna praksa, da je pretežno del družbenega prispevka tem ustanovam morala kriti iz svojega občinskega proračuna občina Center.

— Kako odseva nov način financiranja v posameznih kulturnih institucijah?

— Vemo, da je delitev osebnih dohodkov in upravljanje v teh ustanovah usmerjeno v zadnjem letu drugače, kot pa je bilo doslej. Ko si tudi sklad prizadeva uveljaviti nov način financiranja s sklepanjem pogodb, se nam postavlja vprašanje, ali bomo dali tem ustanovam le toliko sredstev, da bodo lahko nekako životarije, ali pa bi jim bili dolžni s pomočjo ostalih občin, ki koristijo njihove programe, dati toliko denarja, da bodo svoje programe v celoti lahko realizirali. To bi bilo lahko, če ne bi občine imele tako minimalno odmerjenih sredstev za kulturno dejavnost, kajti potlej bi lahko tudi kulturne ustanove same direktno ponudile svoje stvaritve tem občinam. Seveda, če tega ni, potlej je jasno, da tudi kulturne ustanove ne morejo iti na pogodbeno odnose s temi občinami. Poiskati si zato morajo drugih oblik in možnosti, kako bodo svoje stvaritve prodale. Dogovarjajo se z gospodarskimi organizacijami, predvsem z večjimi, ali za eno predstavov več gospodarskimi organizacijami in podobno. Toda tudi v gospodarskih organizacijah je tako, da mnogokrat za kulturne programe ni denarja, ali pa ni razumevanja. Tako smo ponovno pri vprašanju: Kje stvari prodati?

V naši občini, kot vidite, imamo res hude probleme v pogledu financiranja kulture.

Kje je rešitev? Načelno sicer vemo, kako naj bi bila financirana kultura v taki občini, kot je občina Center, vendar pa si še nismo čisto na jasnem, kako naj bi te oblike sofinanciranja konkretno izvedli.

IDEJA ALI POTREBA?

Na vsako stanovanje vsaj kvadratni meter družbenega prostora

Ideja o družbenih centrih je stara približno toliko, kolikor je star urbanizem v modernem, širšem pomenu družbene akcije, ki stremi za urejenim in boljšim življenjskim in delovnim počutjem v naselju.

In koliko je star urbanizem v modernem, širšem...?

To vprašanje sem si zastavil prav zaradi tega, ker sem se lahko nekajkrat prepričal, da ideja o družbenih centrih v večini primerov res ostaja le ideja, ki se vsaj v stanovanjskih naseljih ni prelevila v resničnost.

Torej, gre za naša stanovanjska naselja, ali bolje, gre za njihove stanovalce, ki si v večini še do danes niso znali urediti primerne prostora, kjer naj bi se zbirali, prebrali revije, si izbrali knjige... in če že ne kaj več, da bi si vsaj uredili prostor, kjer naj bi gledali televizijske programe. Tako pa niso hoteli poiskati si prostor, kjer naj bi si uredili tak družbeni center. Primer za to je Zlato polje pri Kranju. Ne, saj ni tako samo tam, tu je še cela vrsta stanovanjskih naselij, kjer se slika iz Zlatega polja — ponavlja. V Velenju, na Jesenicah, v mariborskem novem naselju na Tezmem...

Je že res, da smo o vsem tem do sedaj kaj malo razmišljali, to potrjuje tudi primer iz Savskega naselja, kjer so pričeli šele v zadnjih mesecih govoriti o nekakšnem klubu, o ureditvi neke sobice. Takoj pa je nastal problem — niso mogli najti prostora. Končno so ga vendarle našli. V na namen so doleteli staro zidano drvarnico, v njej naj bi potlej uredili nekakšen klub in če bo zanj zanimanje, bodo razmišljali še naprej.

Če v tem klubu, ki bo že na oko dokaj neprimeren, če v njem stanovalci Savskega naselja ne bodo znali pripraviti zanimivega programa, če ne bodo znali razviti klubskega življenja, potlej je kaj malo možnosti, da bodo v tem naselju še karkoli naprej razmišljali. Težko pa je verjeti, da v vsem naselju niso uspeli najti drugega, bolj primerne prostora, kot pa je stara drvarnica. In potlej, če ne bo zanimanja, če ne bo obiska, ne bo prvič, ko bomo lahko slišali, da za njihov klub med stanovalci ni bilo zanimanja. Nihče, ali pa zelo redek pa bo tisti, ki se bo vprašal: Zakaj ga ni bilo?

S tem primerom sem hotel opozoriti na skrajni čas, da bi tudi pri nas pričeli iskati drugačnih, boljših poti in načinov, da bi pričeli načrtno razmišljati o družbenih centrih v stanovanjskih naseljih.

Romantika za site oči

Foto Marjan Zaplatil

Kaj je bilo, če bi napravili tako kot so napravili v drugih, bolj razvitih državah. Morda tako, kot so to stvar uredili na Švedskem, kjer so pred leti celo z zakonom določili, da je treba na vsako novo dograjeno družinsko stanovanje — urediti (torej dati sredstva) 1 m² prostornine, ki naj bi bila namenjena družbenemu centru. Torej investitor je moral poleg tega, da je dal

sredstva za družinsko stanovanje, prispevati tudi del sredstev, ki so bila namenjena ureditvi družbenega centra. Pred leti je ta zakon še veljal, kljub temu, da so ga zdaj črtali, pa se v nekaterih mestih še vedno drže tega nenapisanega pravila, ki je v preteklosti dal odlične rezultate.

Gotovo bi morali tak način za naše razmere spremeniti. Končno, saj ni potrebno, da bi ubrali prav tako pot, kot so jo na Švedskem. Glavno bi bilo, da bi v naših stanovanjskih naseljih sploh pričeli razmišljati, kako bi pričeli najhitreje, najbolje graditi prostore, ki naj bi bili namenjeni družbenim centrom.

Zaradi splošnega pomanjkanja primernih prostorov v stanovanjskih naseljih, morajo mnoge organizacije, stanovalci teh naselij, za svoje shode, razgovore, zabave in podobno iskati prostore, ki jim niso namenjeni. Toda tako stanje se lahko potegne, lahko se zgodi, da bomo še nekaj let gradili le stanovanja in obenem govorili o dobrem počutju stanovalcev, ne bomo pa pomislili, da stanovalci gotovo potrebujejo še česa. Kajti kdo je porok, da se bo stanje v prihodnje spremenilo? Kdo je porok, da bodo projektantje v svojih načrtih v bodoče našli prostor, ki naj bi bil namenjen družbenim centrom? Kdo si upa trditi, da bodo investitorji sami zahtevali, da se morajo v njihovih stanovanjskih naseljih projektirati in potlej tudi zidati — družbeni centri? In kdo si upa trditi, da bodo ljudski odbori sami od sebe sprejeli odlok, s katerim bi zahtevali, da morajo investitorji in projektantje v svojih sredstvih in načrtih najti mesta tudi za ureditev družbenega centra? Čeprav bi bil tak administrativni poseg v tem primeru gotovo na mestu, do sedaj vsaj v večini do tega ni prišlo.

O vsem tem moramo resnično pričeti razmišljati, kajti utegne se zgoditi, da bo potreba še naprej ostala le ideja.

JANEZ GOVC

KOT MONŠTRANCA V TABERNAKLJU

Ne vem, toda zdi se mi tak, kot monštranca v tabernaklju naše farne cerkve. Naš klubske televizor namreč, da se ne bi napak razumeli in da mi ne bi kdo česa podtikal.

Rekli so, da bomo tudi pri nas ustanovili klub. Ker pač nimamo drugega kulturnega razvedrila kot sobotni in nedeljski kino. Ma, so takrat govorili, da se bodo lahko v kinu razvijale tudi druge oblike družbenega življenja, da kraljevna Socialistična zveza ne bo več sklicevala sestankov v domači oštariji ali šolski dvorani, da bomo lahko imeli veliko od kluba vsi. Mi stari in oni mladi.

Res, našli so prostore, jih opremili in obetali smo si, da bo v klubu zares prijetno. Še posebno, ker so obljubili, da bodo kupili tudi televizor.

Tudi televizor smo dobili v klub. Od mizarja so prinesli stojalo in na njem omarico. Vanjo so dali televizor in jo zaklenili. Najprej enkrat, potem še drugič. Ključ so odnesli in obenem objavili, da bomo imel zdaj naš klub svoj program.

Tako lahko pridemo dvakrat na teden v klub. In ko smo vsi po božno zbrani in v spetljiv oddaljenosti od stojala z omarico in s televizorjem v njej, naš ključar odklene vrata. Enkrat in potem še enkrat. Potem na široko odpre vrata in objavi, da se je začel klubske večer. Samo njemu je zapupano to opravilo. Mi smemo samo gledati.

Slednjič smo le dobili svojega malika.

Potem naš ključar objavi, da je konec klubskega večera. Skrbno zapre vrata, jih zaklene. Enkrat in potem še enkrat. Kot monštranca v tabernaklju. In ko se razide, skrbno zaklene še klub.

In potem je naš klub za nekaj dni skrivnost in tih kot naša farna cerkev med tednom.

Ma, da ne bi komu prišlo na misel, da bi si zaželel priti v klub takrat, kadar ni programa in ključarja! To ni dovoljeno. Lahko se televizorju kaj zgodi. Zgodilo se si šolarji zaželeli uporabljati klub, pa so jim odločno povedali, da to ne gre, ker je pač v njem televizor in nihče ne ve, kaj se mu lahko pripeti.

Ali je tako samo v našem kraju ali pa še kje drugje na Primor-

skem, ne vem. Pri nas je televizor kot monštranca v tabernaklju in klub skrivnost in tih kot farna cerkev. Res, včasih imamo tudi klubske večernice. To je seveda treba priznati.

Ma, ošta, ma povejte, ali zaradi tega res malikujemo?

SPIK

prične prodajati knjige založbe Hram. V tednu dni je zbran denar. V Zagreb, torej. Tam pa — polom. Samo napredni listi so malce prizanesljivi.

»In spet sva bila s Stupico na cesti. Toda dobila sva ponudbo, za angažma v Skopju in ga sprejela. V Skopju smo imeli premiero vsak teden. Enkrat sem igrala glavno vlogo, drugič sem pela za odrom, potem sem trikrat stopila pred publiko. Gledališče je bila na sploh slabo obiskano. Ljudje so se navduševali le nad deli, pri katerih je na odru kar mrgolelo ljudi. Igralci pa so imeli vsak svojo lastno gledališko garderobo. Stupica je režiral same napredne komade. No, in po štirih mesecih so naju »zaradi naprednega gledanja na svet« treščili na cesto.«

Severjeva išče službo. Po vsej Jugoslaviji. Za dve leti se ustavi v Osijeku. Bojan Stupica med tem končava študij na Ljubljanski univerzi. Ponovno sta skupaj v Mariboru, kjer delata leto dni. Med drugim uprizoritev Katajeva »Kvadratura kroga.«

»Na odru je visel zemljevid. Rusija je bila vsa rdeče obarvana in tudi po vsej Evropi so se videli rdeči madeži. Pa še srp in kladivo. Seveda je takoj intervenirala policija. Zopet sem nastopala v dramah, komedijah in operetah. Nekoč sta obiskala mariborsko gledališče Josip Vidmar in Pavel Golija. Povabila sta Stupico in mene v Ljubljano. Tu so se pričeli za naju boljši časi. Golija je bil širok človek, Zupančič naš dramaturg. Izbirali smo dobre, nove svetovne in domače tekste. Od Brnčiča do Brechta. Showa in dr. Oblasti pa so naju z Bojanom Stupico težko gledale. Imela sva pečat politično nezanesljivih ljudi in delale so nama kar naprej težave. Zato sva se ponovno sklenila umakniti, tokrat v Beograd.«

Vse se ponavlja. Revolucionarni teksti, moderni režijski in scenski prijem, igra, usoda. Stupica postavi na oder Bulgakovljev tekst o Molieru: kritika družbe, cerkve, sploh življenja, ki velja za vse dobe in čase. Notranji minister Korošec zapusti predstavo. Komaj se Severjevi in Stupici posreči, da še ostane na stolček prosvetnega ministra. S tem je tudi njuno delo v prestolnici zaključeno. Cesta. Osem mesecev brez dela v Ljubljani. Šele tik pred vojno angažma v Zagrebu.

»Tu naju je srečala vojna. Kot Slovenca sva bila deležna silne nezaupljivosti. Čeprav sva bila povezana z revolucionarji, sva si želela domov. V Ljubljani so že bili Italijani. In tako sva se v najbolj nevarnih časih spet znašla v Ljubljani. Oblasti so naju takoj hotele poslati v konfinacijo v Italijo, pa sva se z intervencijo izmuznila. Potem smo v teatru organizirali OF, pričel se je kulturni molk. Pričele pa so se tudi za Stupico in mene poti po zaporih. Ob prihodu Nemcev, Stupica v internacijo, jaz v bolnico. In ko je bilo okupacijske groze konec, nismo verjeli, da smo resnično živi. — No, in dočakali smo resnično Slovensko narodno gledališče.

Sava Severjeva po končani pripovedi ne premišluje, kot to pogosto premišlujejo ljudje, kadar smo se lep čas mudili v preteklosti. Videti je, ko bi bila že ves čas med stavki vse premislila, zdaj je le bolj mirna. Kadi cigareto, pije kavo, na glavi ima fesi, spomin iz nedavnega gostovanja Drame SNG iz Ljubljane v Sarajevu.

Človek ji težko zastavlja konvencionalna vprašanja o gledališču in kaj ji to pomeni. Kako si oddahne, ko kratko, brez vsakega pomiselnja in filozofiranja reče: »Oder je zame sreča.«

ALA PEČE

IZ PRAKSE

Že nekaj časa spremljajo kamniško delavsko univerzo kadrovske težave. To je tudi eden glavnih vzrokov, da ta ustanova, čeprav smo že sredi izobraževalne sezone, še vedno ni na čistem s svojim programom izobraževanja. Razprava na sleherni seji upravnega odbora daje vtis, da še vedno niso vsi odgovorni forumi v občini prepričani, da je ta ustanova potrebna.

KDO NAJ IZDELA PROGRAM DELAVSKE UNIVERZE?

To je dokazala tudi razprava na prvi seji novega upravnega odbora, ki se je sestal v decembru, da bi razpravljali o programu dela DU v tej sezoni. Nekoliko pozno sicer, toda še ne prepozno, da bi priprave za izdelavo programa potekale tako kot prejšnja leta. Komisije za idejno-politično delo pri občinskih vodstvih družbeno-političnih organizacij so namreč doslej vedno pripravljale zbir potreb po izobraževanju na svojem področju. Tako je na primer ta komisija pri Občinskem odboru SZDL pripravila program predavanj za člane SZDL v krajevnih organizacijah, komisije pri občinskem komiteju ZK program seminarjev, politične šole itd. Ti programi so bili osnova za skupni izobraževalni program delavske univerze.

Kako pa to izgleda letos? Upravnemu odboru je na razpolago le nekaj skopih podatkov o izobraževalni dejavnosti v posameznih organizacijah. Znano je le to, da bo januarja organizirana večerna politična šola, da bo tribuna mladih organizirana nekaj aktualnih razgovorov, nekaj predavanj na temo šola za življenje in da je objavljen razpis za jezikovne tečaje nemščine in angleščine. Kakšne pa so potrebe delovnih kolektivov, sindikalnih organizacij, krajevnih skupnosti in drugih po izobraževanju, o tem ni podatkov.

Nekdo je na seji upravnega odbora dejal, naj delavska univerza sestavi svoj program, kar pa bodo kasneje naročile družbeno-politične organizacije in društva, pa naj bo kot dodatek.

Ali pa drug predlog: Počakajmo, da bomo videli, koliko sredstev bomo dobili ob občine in nato izdelajmo dokončni program.

Torej dilema: Ali na podlagi potreb po izobraževanju izdelati program in zagotoviti sredstva ali pa naj pavšalno odmerjena sredstva s strani občine oblikujejo program delavske univerze.

Kot povsod se tudi v Kamniku zavzemajo za to, da bi delavska univerza postala nekaj servisa, ki naj organizira in izvaja izobraževalno dejavnost po naročilu družbenih organizacij, društev, delovnih kolektivov itd., ki pa naj bi ji za to dejavnost zagotovili tudi sredstva. Vendar pa se prav zaradi sredstev nekateri, ki so prejšnja leta — ko je bila DU še v celoti na proračunu občinskega ljudskega odbora in so tesno sodelovali pri izdelavi programa izobraževanja — sedaj umikajo, češ, če bomo kaj rabili, bomo že naročili in podobno.

Vsa ta vprašanja, ki jih bo treba čimprej razčistiti, kažejo na to, da si kamniška delavska univerza še ni uspela zagotoviti pravega mesta v izobraževalnem sistemu v komunizmu. O tem problemu bodo morale odločnejše stališče čimprej zavzeti družbeno-politične organizacije kamniške občine.

FRANC SVETELJ

ZA PRAKSO

MALI OGLAS

Podpisani vljudno prosimo vsakogar in vse, naj nas obveste, ali obstoji kak koledar z osemdesetimi nedeljami v 365 dneh oziroma s šestimi delavniki in dvema nedeljama v sedmih dneh.

Prošnjo utemeljujejo s sledečim:

Lani smo se odpovedali 28 nedeljam, da smo izpolnili povečane planske obveznosti. Delovna zavest je delovna zavest, čeprav je nedelja poleg »gospodovega« dne tudi prosti dan, do katerega ima vsak član delavskega razreda zakonito pravico.

Očitno pa nam po sedanjem sistemu zaporedja delovnih in nedelovnih dni v gregorijanskem koledarju še letos ne bo uspelo počivati ob nedeljah. Pristojni forumi so nas kdo ve kako prepričali, da smo letošnji proizvodni načrt sestavili po lanskii realizaciji, doseženi — kakor že rečeno — v tri sto in nekaj delavnikih in osemindvajsetih nedeljah.

In zdaj smo tam, kjer smo.

P. S. Če prošnji ne morete ustreči, nam vsaj to sporočite, kje in kako bi si izposodili 28 nedelj.

Nestrpnost čakamo na odgovor! Upajmo, da ne bo trajalo predolgo?!

Lani premarijiv kolektiv

»Turistična reklama«

Družba mladih ljudi se je domenila, da bo novoleinske praznike preživela na snegu. Že v novembru si je rezervirala sobe v znanem zimskošportnem središču na Gorenjskem. Da pa ne bi bilo kaj narobe, si je družba ponovno deset dni pred novim letom zagotovila svojo rezervacijo.

Ko pa je na domenjeni večer pred prazniki prispela k gospodinjji, pri kateri naj bi jo čakale dobro zakurjene sobe, jo je le-ta sprejela z besedami: »Ne zamerite, vendar nimam več prostora. Pred nekaj dnevi sem oddala še zadnjo sobo turistom, ki mislijo tu ostati nekaj dni več kot vi...«

Da bi poskrbela za nadomestilo, ji ni prišlo na misel...

Čuden sprejem je družbo za hip potrl. Vendar ljudje ne bi bili mladi, če ne bi bili tudi iznajdljivi. Pohiteli so v recepcijo najbližjega hotela in imeli veliko srečo. Soba s šestimi posteljami je bila še vedno prosta. V recepciji so bili celo veseli, da so oddali še zadnjo sobo, in to celo za več dni skupaj.

In verjetno bi mladi smučarji prav kmalu pozabili na prvo presenečenje, če ne bi takoj sledilo drugo, podobno prejšnjemu, a še bolj neprijetno...

Na novega leta dan, kmalu po osmi uri zjutraj, ko je družba tako rekoč komaj legla k počitku po vselem silvestrovanju, jo je prebudilo trkanje na vrata... »Prosim, vstanite in čimprej zapustite sobo, ker pridejo čez dve uri novi gostje,« je mirno naznanila sobarica...!

Fantje, čeprav budni, niso mogli verjeti svojim ušesom. Pa je bilo vse res. Ker pa so bili miroljubni in je povrhu vsega zunaj spet snežilo, so se mirno vdači v usodo domačega turista in se s prvim vlakom odpeljali domov...

VOŠČILO

Znanec je dobil pisemce, ki mu ga je poslal kolektiv enega izmed slovenskih hotelskih podjetij in mu v njem zaželel obilo uspehov in osebnega zadovoljstva v letu 1963 z željo po »nadaljnjem sodelovanju«.

Bil je vesel čestitke, vendar se je vprašal, s čim si jo je zaslužil in čemu želja po »sodelovanju«. S hotelom namreč nima nobenih zvez.

Pa se je čez čas le domislil, da je v tistem hotelu nekoč lani prespaval, ko je bil zamudil zadnji avtobus. Spomnil se je tudi, da je prenočil še na drugo noč, da so mu za denar postregli celo z zajtrkom po izbiri.

Rad verjamem znančevim besedam, da bi želel, naj »njegov primer« ne bi bil osamljena lastovka, ampak značilec trajnih kulturnih odnosov vseh gostincev do gostov.

H KRONIKI TEDNA SO PRISPEVALI:

1. Papirnica Količevo — MARIOLA KOBAL
2. Pri Šausovih in hotel »Razor«, Kranjska gora — ANDREJ ULAGA
3. Hotel »EVROPA«, Celje — MILAN GOVEKAR

Veliko nagradno žrebanje

Dragi gospodar,

zavij v zbiralnico KOTEKS-TOBUSA, kjer boš za mojo kožo prejel denar, če boš imel srečo, pa lahko dobiš pri jubilejnem žrebanju AVTO, MATERIAL ZA HIŠO, MOPED, TELEVIZOR, RADIJSKI SPREJEMNIK ali katero drugo izmed neštetihih nagrad.

SMISEL ŽIVLJENJA

Na podlagi težkih in zelo kompliciranih filozofskih razmišljanj, medtem ko je pasel kozo, je moj ded iztuhtal tole življenjsko pravilo: »Otrok moj, samo to, kar zgrabiš z zobmi, je vredno življenja!«

Menim, da je ta kozar in ovčar rekel to samo zato, ker še ni vedel, da so tudi zobozdravniki na svetu. Mi, ki že v sedmem letu gremo k zobozdravniku in tam dobimo prve plombe, mi, ki ne trgamo več hlač v tekanju za kozami, mi, ki smo iznašli žarnico, radio, televizijo, zlikane hlače in kilogram zelja za sto dinarjev, mi, imamo seveda drugačna gledanja. Na primer, moj stari znanec je to, kar je. Ima lepo plačo, seveda ima tudi kaj zgrabiti z zobmi in sploh, mislim, da mu gre vse lepo po sreči in da marsikaj zelo dobro zagrabi. Tudi avto ima (oh — oh, naprej — naprej). Toda njemu to ni dovolj. Ta emancipirani človek išče v nečem drugem smisel življenja.

S širokih in ravnih Terazij zavijam v majhno zelo strmo ulico. Tam nekje na sredi te ulice je njegovo podjetje. Že od daleč ga vidim — pravkar je vzdignil nogo na avto. Hkrati je videl tudi mene zgoraj na vrhu te strme in ozke ulice. Vidim, da nekaj čaka. Najbrž čaka na mene. Toda, kaj neki ima ta človek z menoj. Seveda, pozna se, to se lahko zapomni, lahko pa se tudi pozabi. Zares se tu in tam na ulici srečava kot pešca in se kratko pozdraviva. Toda drugič pozabim na to in grem molče mimo njega. Takrat navadno tudi on pozabi na: zdravo. Kaj hočemo, hitro živimo in hitro pozabljamo. To je tudi življenjska filozofija, vendar brez življenjskega smisla. Življenjski smisel mora biti, prav gotovo, nekaj drugega. Nekaj takega, o čemer je govoril moj praded: Samo to, kar zgrabiš z zobmi...

V trenutku, z jasnovidnostjo, ki sem jo podedoval po pradedu-filozofu, takoj ugotovim, da

ta moj znanec, v tem trenutku, išče smisel svojega življenja.

Moj znanec stoji pri avtu, nekoliko napet in važen, vendar vesel in priazen. Želi me pozdraviti. Da bi pri tem uspel, potegne celo nogo nazaj na cesto.

Grem navzdol po ozki strmi ulici. Vedno bolj se približujem svojemu staremu znancu, ki me pričakuje pred avtomobilom. Tudi moj stari znanec vedno bolj napenja prsi — ne smem se lagati — zelo, je ljubezniv.

Samo še nekaj korakov in — pomahal mi bo z roko, se mi ljubeznivo nasmehnil in šele potem vstopil v avto, v svoj novi avto, ki je samo njemu namenjen in iz katerega zelo rad pozdravlja znance. Pri avtu zelo rad pričaka vsakega, ki ga količkaj pozna, ga lepo pozdravi in se mu ljubeznivo nasmehne.

Toda, je že tako, da jaz nisem vedno ljubezniv in dober človek. Ne vem kakšna pasja hudobija živi v meni.

Prav gotovo sem se razvil nekoliko naprej in bolj kot moj ded in praded, ki sta po grmovju trgala hlače. Smisel življenja ni zame vedno samo v tem: Kar zgrabiš z zobmi... čeprav zelo rad meljem med zobmi čevapčice, ražnjice in druge take stvari. Smisel življenja najdem včasih tudi v tem, da postanem majhna hudobna kača.

Moj znanec že dviga zopet nogo na avto in se prijemlje za kljuko. Vstopil bo in zaloputnil z vrati, seveda bo najprej lepo pozdravil in ko bom videl, da me je lepo pozdravil, bo vstopil v svojo lepo limuzino. Ko mu bom lepo odzdravil, seveda, to je splošno znano, da človek, zelo rad pozdravi znance, važne ljudi, ki se vozijo v lepih limuzinah.

Ulica je majhna in strma. V tej majhni in strmi ulici je brivnica, v izločbi te brivnice je ženska lutka, na tej ženski lut-

ki je lasulja, ta lasulja je na prodaj. Gledam in mislim, žena mi lahko nekega dne zgubi vse lase, zaradi bolezni ali kar tako. Moram videti koliko stane...

On še vedno stoji...

Ulica je ozka in strma, v tej ulici je trafika, v izločbi je objavljeno poročilo zadnjega žrebanja državne loterije. Poglejmo na te srečne številke. Moram si jih zapomniti, morda bom koga osrečil, ko mu bom povedal srečne številke, ki so zadele.

Še vedno stoji pri avtu. Še vedno čaka.

Ulica je majhna in strma, v tej majhni in strmi ulici prodaja jogurt, v tem jogurtu, pravi-

jo, so neke glivice, o katerih pišejo časniki, da pomlajajo. Kdo bi ne želel biti mlad?!

Počasi srkam svoj jogurt in gledam skozi okno navzdol po ulici. Znanec me čaka in me nervozno išče z očmi. Nikjer me ni. Ni me. Gledam ga, naenkrat ni več tako važen, ni priazen niti vesel, kot da se je nekam zgrbil, nekaj temnega mu je prekrilo obraz — našel ni svojega življenjskega smisla. V avto vstopa počasi, utrujeno, ne pretiravam, če rečem: slabotno in izgubljeno. Toda, oh — oh, naprej — naprej, bencin opravi svoje in avto hitro izgine.

No ja, tudi jaz lahko nadaljujem svoj sprehod po tej majhni strmi ulici, kajti svoj jogurt sem plačal. L. M.

TOVARNA
TERMoeLEKTRIČNIH
PROIZVODOV

BISTRICA
pošta LIMBUS

■ »TOBI« PROIZVAJA:
električne štedilnike — dvoplošne, troplošne in štiriplošne — z avtomatiko in brez nje, dvoplošne električne kuhalnike s pokrovom infra seвне grelce od 900 do 1800 W, električne radiatorje 1500 in 2000 W, kompresorske hladilnike 120-litrške

■ »TOBI« VAM NUDI:
kvalitetne izdelke, garancijo od 1 do 5 let in servisno službo

■ »TOBI« garantira ekonomičnost potrošnje, vrednost in trajnost izdelkov, zadovoljstvo gospodinje

■ »TOBI« izdelke lahko nabavite v vsaki trgovini, ki prodaja gospodinjske in električne aparate

■ »TOBI« ima strokovne servise v vseh večjih mestih Jugoslavije...

zato vam kot najstarejša tovarna za proizvodnjo termoelektričnih aparatov v Jugoslaviji priporočamo, da kupujete:

■ »TOBI« električne aparate za gospodinjstvo!

ZNAK ■ »TOBI« JAMČI ZA KVALITETO

DIOGENES

Pred nedavnim se je moje življenje v bistvu spremenilo. Ko sem odšel popoldne v mesto po žeblje za razmajano kuhinjsko mizo, srečam drugega za drugim več starih prijateljev, s katerimi se že leta nisem videl.

Po običajnem pozdravljanju in stiskanju rok so me obsuli z vprašanji:

»Kakšen avto imaš? Jaz sem si pred dnevi pripeljal Forda. Običajnega Taunusa... Kaj hočeš, za kaj boljšega nimam denarja.«

»Koliko pa zaslužiš?«

»Imaš televizor in hladilnik? Se ti ne vidi, da so uvoženi boljši?«

»Še zmeraj plačuješ najemnino? Pridi pogledat, kaj sem napravil iz svoje vile. Ni večje modrosti kot je tista narodna: svoja hišica — svoja svoboda.«

»Imaš mogoče bojler? Jaz sem pred kratkim kupil Siemensovega.«

In tako naprej: ali še nimaš tega, ali si že kupil to in to. Vendar so mi vsi dali naslove.

Začel sem jih obiskovati in jim, prvič v življenju, zavidati. Čez čas sem dobil celo komplekse.

»Vidiš,« sem se grajal, »vsi ti tvoji prijatelji nekam hitijo in se prerivajo. Ti pa... Ti se vlačiš po mestu kakor megla.«

Postalo mi je tesno pri srcu. Hotel sem se znebiti starih navad. Tekal sem po mestu in med potjo spraševal znance, koliko zasluži in če imajo to in ono. Toda s tem nisem pregнал tesnobe, se pravi, dohodki se mi niso povečali niti za dinar.

»Dobro,« sem se vprašal, »kaj prijatelji še počnejo razen tega, da sprašujejo?«

Opazil sem, da zelo pogosto potujejo, in sicer zelo daleč, in da se vračajo bogatejši.

Prijavil sem se pri Putniku, zmašil skupaj denar za potovanje in obiskal dvoje italijanskih mest. Vrnil sem se brez uspešnega kovčka. Pustil sem ga bil v Milanu in v zameno dobil Hanielov šlem.

»Tudi s potovanji ni nič,« sem razmišljal in strmel v slavni šlem na polici ob postelji.

Odtlej sem še pozorneje opazoval svoje srečne prijatelje in ugotovil, da razen tega, da zmeraj hitijo in pogosteje potujejo, tudi nekaj iščejo. »Aha,« sem si rekel, »v tem grmu tiči zajec. Nekaj je treba iskati.«

Takrat sem se spomnil Diogenesa. Tudi on ni imel ničesar, živel je v sodu in je sredi belega dne z lojenko nekaj iskal. Pa je bil filozof, se pravi pameten človek.

»Sodobni Diogenes postane,« sem sklenil. »Lojenka ni prikladna, malo zapiha, pa ti ugasne. Raje si bom omislil žepno baterijo in bom iskal. Samo, kaj bom iskal?«

Saj res, kaj je že Diogenes iskal? FEDOR ŠEŠUN

OBVESTILA BRALCEM

DELAVSKA ENOTNOST

PREDSTAVNIŠTVO UPRAVE DE V MARIBORU

S 1. januarjem je pričelo poslovati v Mariboru predstavništvo uprave Delavske enotnosti. Svoje prostore ima na sedežu okrajnega sindikalnega sveta Maribor, Maistrova ulica 5. Vodja predstavništva je tovariš Milorad Vilar.

V NOVEM LETU — NOVE NAROČILNICE

NOVO MESTO: »KREMEN«. Sindikalna podružnica podjetja »Kremen« iz Nov-ga mesta sodi med tiste, v katerih je Delavska enotnost zelo razširjena. Naš poverjenik tov. Franc Manček nam je te dni pisal o stanju naročnikov v tej sindikalni podružnici. Pismo vsekakor kaže, da tovariš Manček resno opravlja svojo nalogo, saj nenehno skrbi za rast naših naročnikov. Pismu je priložil seznam 42 novih naročnikov, razen tega pa tudi seznam tistih naročnikov, katerim je pred kratkim prenehalo delovno razmerje in so se zaposlili v drugih podjetjih. Tovariš Manček nam med drugim piše: »Glede na to, da smo izgubili 14 starih naročnikov (zaradi tega, ker so odšli iz podjetja), smo za to pridobili 42 novih naročnikov, tako da jih je sedaj vseh skupaj v našem kolektivu 141.«

MURSKA SOBOTA — Tovarna perila »MURA«. Tovarišica Emilija Novak, naša poverjenica v znani murskosoboški tovarni »Mura«, sodi vsekakor med naše najbolj prizadevne poverjenike. Redno se oglašja in nam pošilja naročilnice za nove naročnike. Prejšnji teden nam je poslala seznam 27 novih naročnikov. Rast naročnikov v tej naglo se razvijajoči tovarni si razlagamo s krepitvijo delavskega upravljanja v podjetju in s tem v zvezi z vse večjim zanimanjem za probleme, ki jih obravnava sindikalno glasilo.

PIVKA — Lesna industrija JAVOR, obrat I. Sindikalna podružnica največjega obrata lesne industrije Javor nam je prejšnji teden posredovala seznam 19 novih naročnikov. Sindikalna podružnica v tem obratu naša spremlja gibanje naročnikov Delavske enotnosti in naš list uspešno razširja med svojim članstvom.

Isto lahko zapišemo za sindikalno podružnico podjetja KRAŠKI ZIDAR iz SEŽANE, katere članstvo prejema polovico od 140 izvodov Delavske enotnosti, ki jih vsak teden pošljemo v Sežano. Na ta primer posebej opozarjamo zaradi tega, da podarimo primer prizadevanja sindikalne podružnice KRAŠKI ZIDAR, po kateri naj bi se zgledovale tudi podružnice v drugih podjetjih. V AVTOPREVOZU iz POSTOJNE pa to nalogo opravlja naš dopisnik in poverjenik tovariš Lojze Bajc, ki nenehno pridobiva nove naročnike. Zadnje njegove naročilnice smo prejeli minuli teden.

Prvi tuš?

Se predno so naši smučarji skakalci odpotovali na novoletno turnejo »štirih skakalnic« smo dejali, da zanje niso potrebne nikakršne norme za nastop na olimpijskih igrah. Spričo njihovih nespornih uspehov in kvalitete, bi bilo odrejanje vsakih norm smešno in odveč, so še dodali naši »strokovnjaki«, in si tako prihranili nepotrebno delo.

No, naša skakalna elita, v katero smo polagali vse upe, da nas je nemalo presenetila. Namreč — v slabem smislu. Njihovi uspehi — po mnenju nekaterih športnih komentatorjev še vedno izvirajo — so dejansko dokaj klavni. Za primerjavo: lani leto je bil Jemc v Oberstdorfu drugi, letos pa se je mukoma plasiral na 46. mesto, to je med zadnjo četrtino vseh nastopajočih. In to ob razmeroma dobrih pogojih!

No, in ob tem prvem tušu, ki je bil v resnici tako nepričakovan, smo se vsi rahlo stresli in si zastavili vprašanje, kaj bo s smučarji tekači in z našo alpsko elitno...? Mislim v tujini...

Slabši smo dodelili norme, »boljši« bodo odpotovali v mednarodno areno avtomatično. Sedaj samo še čakamo, kdo izmed kandidatov bo tako »dober«, da bo izpolnil norme...

Neumnosti. Zares velike neumnosti... Sposobnosti naših smučarjev so namreč kot na dlani in njihovo mesto v tujini tako kot zago-

NOGOMET — TUDI ZA AMATERJE?

Smo v takem letnem času, ko so celo naši poklicni nogometaši »dobil dopust«, kot so zabeležile športne rubrike naših listov. Toliko bolj razumljivo je, da so vsi drugi državljani, ki se v prostem času — predvsem v svoje razvedrilo — zabavajo z nogometom, že nekoliko pred prvim snegom opustili to — takrat že nič več zdravo in prijetno razvedrilo ter ga zamenjali, na primer z igranjem hokeja, drsanjem, sankanjem ali smučanjem.

Pa prav ti naši, slovenski nogometaši amaterji še vedno nadaljujejo s svojimi tekmami. Seveda, videli so, da se v takem mrazu vendarle ne kaže poditi za žogo, da pa se tiste točke, če že ne pravi goli, lahko dosežejo tudi kar takole, za zeleno mizo.

Jasno, gre za zadevo okoli Delamarisa, kluba iz daljne periferije, ki je letos presenutilo marsikatero favorita — seveda v svojem, amaterskem razredu. Zdaj pa je ugotovljeno, da je nastopal z enim (1, še rimsko: I) nepravilno registriranim igralcem. Mož

se je sicer izpisal iz prejšnjega kluba, toda pozabil je na vse formalnosti in se ni izpisal iz spiska, ki ga ima podzveza. Pravim, se ni izpisal, ker mi je tuj (ker gre za amaterja) tisti uradni stavek: »ni zahteval izpisnice« oziroma »ni dobil izpisnice«, čeprav bi jo lahko dobil, ko pa je funkcionar njegovega prejšnjega kluba (ki je vedel, za njegov odhod) hkrati tudi pomemben funkcionar v tej podzvezi. Vsi, ki jih nogomet v Sloveniji zanima, vedo, kaj je sledilo. Delamarisu so odvzeli točko, ki si jih je na igrišču pridobil, uprava Delamarisa se je pritoževala, da se celo ustrašila stroškov, da bi osebo protestirala in zahtevala pravico, v Beogradu, vendar je morala ugovoriti, da so njihov klub kaznovali »po vseh regljah« za to odrejeni domači forumi.

Parav nerodno je, da o tem pišemo še v našem listu, ko so o tem že izšli avtoritativni uvodniki v edinem slovenskem športnem tedniku, ko temu »problemu« že lep čas posveča sko-

raj polovico svoje športne rubrike »Slovenski Jadran«, ko smo o tem že precej brali v Delu itd.

Vendar, naj vprašamo: Ali ni nekaj narobe v tem amaterskem športu? (Še vedno!) Ali ni logično, dragi bralci, če se kdor koli od nas želi ukvarjati z nogometom in ga je njegovo veselje pripeljalo v ta ali oni klub, pa če se preseli in zaposli v drugem kraju, da pač igra nogomet v tem kraju?

Saj imamo tudi neamaterje, ki nimajo malo obveznosti (in zato tudi ne ravno majhnih dohodkov), ki tekmujejo res le zaradi točk in zaradi gledalcev, (ki žvižgajo, če moštvo ne nastopi v najboljši postavi). Zakaj bi torej njihova pravila uveljavljali med tistimi, ki se z nogometom le zabavajo.

Ce pa ne... Potem pa — povejmo za kaj gre. Zadnji sklepi glede tega so dovolj jasni. Toliko zaupamo sami sebi, da jih v naši družbi lahko uresničimo. D. D.

Za nadaljnjo afirmacijo telesne kulture

Preteklo leto je bilo zelo uspešno za nadaljnji premik telesne kulture. Uspehi se kažejo tako v ustvarjanju boljših materialnih in kadrovskih pogojev za čim bolj množično vključevanje mladine v telesno-kulturno gibanje, kot v notranji konsolidaciji in učvrstevanju družbenih organizacij, ki delajo na tem področju...

Danes mirno lahko trdimo, da se že preko milijon prebivalcev naše domovine aktivno ukvarja s športom preko obstoječih družbenih organizacij, šolskih društev in delavskih športnih društev. Ena od najpomembnejših nalog, ki stoji pred nami v novem letu je, da skušamo vso telesno-vzgojno aktivnost dvigniti na višjo raven in da ta postane stalna in sistematična. Razumljivo je, da moramo prav zaradi naštetih nalog vzporedno reševati tudi vprašanje nadaljnje izgradnje športnih objektov in vzgoje strokovnih kadrov.

Tako na prvem kot na drugem področju smo v letu 1962 zabeležili vidne uspehe. V ilustracijo nekaj primerov: medtem ko smo leta 1957 v vso telesno-kulturno dejavnost v naši državi vložili le nekaj preko 4 milijard dinarjev, smo leta 1962 potrošili v iste namene malo manj kot 14 milijard dinarjev. Glede strokovnih kadrov pa moramo poudariti, da so izgradnji nove visoke in srednje šole za profesorje, učitelje in druge potrebne kadre na športnem polju, v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Skopju in Sarajevu. Število strokovnjakov, ki delajo v družbenih organizacijah na področju telesne kulture je naraslo od 14.291 v letu 1958 na približno 22.000 v letu 1962.

Za masovnejše udeleževanje mladine v športu je odločujočega pomena, da bomo investicije za leto 1963 prvenstveno uporabili za izgradnjo odprtih kompleksnih športnih igrišč v okviru stanovanjskih skupnosti, delovnih ko-

Mika Tripalo

lektivov in šol. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da prav tako zastojamo v gradnji zimskih športnih hal, ki bi omogočale intenzivnejšo športno aktivnost preko zime širokemu krogu šolske mladine, delovnih ljudi in vrhunskih športnikov.

V letu 1962 so bili prav tako doseženi pomembni vrhunski športni uspehi. To potrjuje uvrstitev naših državnih reprezentanc in poedincev na evropskih in svetovnih šampionatih. Brez pretiravanja lahko trdimo, da spisek osvojenih prvih, drugih in tretjih mest na teh tekmovanjih ni bil še nikoli večji v zgodovini našega športa.

V sedanjih pogojih je silno pomembna skrb za nadaljnji razvoj strokovnega dela v večjih kvalitetnih športnih klubih in društvih.

že so bil storjeni prvi ukrepi za strokovno vzgojo, specializacijo in stimulativno nagrajevanje športnih trenerjev. S temi prizadevanji bi morali v letošnjem letu samo še nadaljevati. Zveza organizacij za telesno kulturo pravkar pripravlja posvet, ki bo proučil problem financiranja velikih športnih društev. Pravila rešitev tega vprašanja je namreč pomemben predpogoj za nadaljnji razvoj telesno-vzgojnih društev.

Prav tako ne moremo preokle dejstva, da je bila preteklo leto ustanovljena vrsta novih telesno-kulturnih zvez. V preko 400 občinah so že formirani organi za telesno kulturo in prvi rezultati njihovega dela so že vidni.

Da bi v bodoče še bolj okrepili telesno-kulturno izgradnjo moramo čimprej opustiti prakso, da pride po vsaki večji zamenjavi vodstva v omenjenih organizacijah tudi do velikih organizacijskih sprememb. Očitno je, da obstaja jo na področju telesne kulture skupne naloge za vse organizacije in da bi se morali s temi spoprijeti neki skupni organi, medtem ko bodo specifična vprašanja posameznih organizacij ostala še v naprej stvar strokovnih zvez.

In ob koncu smemo trditi, da je bilo preteklo leto dokaj uspešno za nadaljnji premik na področju telesne kulture, vendar da so problemi na tem polju še vedno tako pereči, da bo dejansko potrebna maksimalna mobilizacija vseh družbenih faktorjev, da jih bomo lahko rešili v prihodnjih nekaj letih.

Guestje iz Tel Aviva so preteklo soboto s svojo zagrizeno borbo na GR poskrbeli za eno izmed najbolj napetih košarkarskih srečanj v Ljubljani

Skupne naloge zahtevajo koordinirano delo

V priročnem sestavku objavljamo nekaj najpomembnejših misli iz zaključkov obnega zbora Stalne konference za odhode in rekreacijo pri RS ZSS sindikatov Slovenije, ki pomenijo koristna navodila za nadaljnji razvoj letnega, tedenskega in dnevnega oddiha našega človeka.

Vsa naša dosedanja prizadevanja, zlasti pa v zadnjem času sprejeti ukrepi za nadaljnjo utrjevanje skupnosti, zlasti naših komunalnih samouprav in gospodarskih organizacij, pri reševanju tovrstnih nalog bo potrebno vključiti v delo nastajajoče komunalne skupnosti zavarovancev, zdravstvene in preventivne službe, kulturne in telesno vzgojne organizacije. Prav v navedenih organizacijah in njih vodstvih moramo čim prej odstraniti miselnost nekaterih posameznikov, ki smatrajo reakcijo za razkošje modernega časa. Potrebno bo čim prej odpraviti take in silne poglede posameznikov na razvoj rekreacije in zagotoviti njeno razvojno pot v naših delovnih kolektivih, se lotiti kon-

kretnih oblik razvoja rekreativne dejavnosti, ki naj v največji meri pripomorejo k zmanjšanju števila izostankov od dela, izboljšanju zdravstvenega stanja in povečanju delovne sposobnosti ter produktivnosti ustvarjalnosti proizvajalcev. To funkcijo rekreacije moramo imeti pred očmi, jo pojmovati kot humanizacijo dela našega proizvajalca, ki postaja v spreminjenih družbenih odnosih najvažnejši činitelj v borbi za večjo produktivnost dela — izboljšanje lastne in skupne družbene blaginje.

Na povečane naloge za načrtnejši razvoj rekreativne dejavnosti med najširšo množico ljudi, nas opozarjajo tudi vedno večji izostanki od dela. Stroški zdravstvenega zavarovanja se zaradi tega vsako leto večajo. V Sloveniji so v minulemu letu ponovno narasli na enega zavarovanca za 38,6%. Tak porast stroškov zdravstvenega zavarovanja brez dvoma pomeni z ene strani veliko obremenitev našega gospodarstva, z druge strani pa povečano odgovornost in prizadevnost celotne družbene skupnosti, zlasti pa novo izvoljenih komunalnih skupnosti zavarovancev, za rešitev vrste problemov iz področja preventivne in ne nazadnje tudi povečane skrbi za potrebno krepitev zdravja.

Zaradi dosedanjega nezadostnega pristopa sindikatov ter družbenih organizacij in nekaterih samoupravnih organov v komunah k reševa-

nju problemov oziroma nalog, ki stoje pred našo celotno družbeno skupnostjo za razvoj rekreacije, priporoča Stalna konferenca za odhode in rekreacijo vsem okrajnim in občinskim sindikalnim svetom, da čim prej formirajo odbore za odhode in rekreacijo. Ti naj vzpostavijo najtesnejše stike za reševanje tozadevnih problemov s številnimi organizacijami na terenu, ki naj bi v svoji dejavnosti služile rekreaciji delovnega človeka. Prav tako naj bi ti odbori skrbeli za formiranje istoimenskih teles v delovnih organizacijah in za to delo v večji meri zadolžili kadrovske socialne službe v kolektivih. Zahteva po ustanovitvi tovrstnih teles izhaja tudi iz sklepa 3. seje Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in 4. seje predsedstva Zveze sindikatov Jugoslavije, na katerih sta predsedstvi obravnavali probleme razvoja rekreacije in sprejeli bodoče naloge sindikalnih organizacij za razvoj rekreacije.

Odbori naj bi pospešili izdelavo programov dela za leto 1963, na osnovi analize obstoječega stanja pa izdelati daljše perspektivne programe oddiha in rekreacije v kolektivih in komunah. Ker večina delovnih organizacij nima izdelanih pravilnikov o načinu koriščenja letnega oddiha in tudi ne izdelanih planov dopustov, kakor ne pravilnikov o dodeljevanju dotacij koristnikom za preživljanje oddiha itd., bi morali v interesu zaposlenih in enakomerni dinamiki proizvodnje poskrbeti za izdelavo ustreznih pravilnikov v vseh gospodarskih organizacijah in javnih službah. Sprejeti pravilniki bi s plani dopustov v veliki meri koristili članom, da bi lahko planirali čas dopustovanja,

izvršili potrebne rezervacije v počitniških domovih, z druge strani pa dosegli tudi boljše izkoriščenost kapacitet v počitniških domovih.

Stalna konferenca je na svojem zadnjem zasedanju kritično osvetlila stanje v naši telesni kulturi in ugotovila, da je še vedno malo razumevanja v naši športni praksi za športno rekreacijo. Zato bo morala preko odborov za odhode in rekreacijo skrbeti, da v komunah in kolektivih hitreje utrdimo pot športni rekreaciji, za katero se zavzemamo zaradi humanega odnosa do delovnega človeka in večje storilnosti. Ob navedenih načelih naše Konference za odhode in rekreacijo in ob upoštevanju obstoječega stanja na terenu, ugotavljamo velike naloge, ki so odmerjene prav športni rekreaciji. Te naloge pa se pod vplivom sprememb v vsakdanjem načinu dela, urbanizacije in drugih oblik družbenega napredka vedno bolj stopnjujejo. Novi odbori za odhode in rekreacijo naj torej s svojo dejavnostjo močneje razvijejo samoiniciativne oblike športne rekreacije v naših delovnih kolektivih, vplivajo, da se sedanje težnje po atraktivnih nastopih preko delavsko-sportnih iger spremenijo v stalno športno aktivnost večine delovnih ljudi. Preko posameznih vrstni in zainteresiranosti za športno aktivnost, ki zajenja zelo široka področja športnega izživljanja od športnega razvedrila na balinici, stanovanjskega naselja do aktivnega odmoru med delovnim časom, si moramo vztrajno prizadevati, da uveljavimo načelo zdravstvene usmerjenosti in vsestranske udeleževanja v melah dovoljene fizične obremenitve posameznika. Tako se bomo izognili primerom, da po napor-

nem nastopu z neprimerno fizično pripravljenostjo še povečujemo izostanke od dela.

Ce hočemo doseči zaželen razvoj rekreacije, stoji pred nami tudi neodložljiva naloga pravilne razporeditve sredstev, namenjenih za telesno aktivnost. Cestokrat se namreč dogaja, da dajemo ogromna sredstva za nastope posameznih skupin (60 milijonov na leto za ekipo 15 ljudi) ali posameznikov, ki bi jih za družbo koristneje uporabili, če bi jih namenili razvoju množičnega udeleževanja. Cestokrat v praksi tršimo neracionalno sredstva pri izgradnji objektov namenjenih za razne oblike športnega in kulturnega udeleževanja. Gradnje objektov so zasnovane v večini le na osnovah ozkih programov posameznih organizacij ali klubov. Tako ni redek primer, da gradi mladina zase, turistično društvo zase, delovni kolektivi za svoje itd. Isti primeri so tudi pri gradnji igrišč in športnih naprav.

Zveza za telesno kulturo Slovenije pripravlja perspektivni plan razvoja telesne kulture. Zato bo ena izmed naših važnih nalog, da pri izdelavi tega plana zaščitimo interese delovnih ljudi, to je, da zagotovimo v planu dovolj površin oziroma športnih objektov, namenjenih za množično prostovoljno in tudi netekmovno športno aktivnost. Prav tako važna naloga je, da razvijemo tudi potrebo po manjših športnih napravah v stanovanjskih naseljih, v krajevnih skupnostih in v okviru gospodarskih organizacij, kjer je mogoče s skromnimi sredstvi in s prostovoljnimi delom urediti še vrsto prostorov za rekreativno izživljanje.

V NOVEM LETU ŠE VEČ USPEHOV

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO

Danonijs

PTUJ

KOMUNALNA BANKA MARIBOR

TRGOVSKO PODJETJE
NA VELIKO IN MALO

KOKRA

K R A N J

VELETRGOVINA

ŽIVILA

K R A N J

se še nadalje priporoča
za cenjeni obisk

Vsem hišnim svetom, podjet-
jem, ustanovam in gospodinj-
stvom želimo uspehov polno
novo leto 1963 in se priporo-
čamo

SERVISNA SLUŽBA
STANOVANJSKIH
SKUPNOSTI
K R A N J

ZA STROKOVNO IN SPLOŠNO IZOBRAZBO, RAZVEDRILNO IN ZABAVO

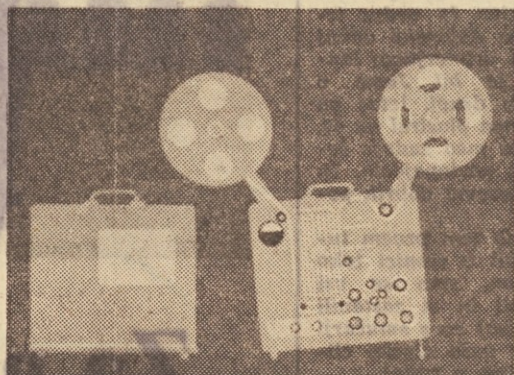
»ISKRA«

Tovarna elektrotehničnih
in finomehaničnih
izdelkov

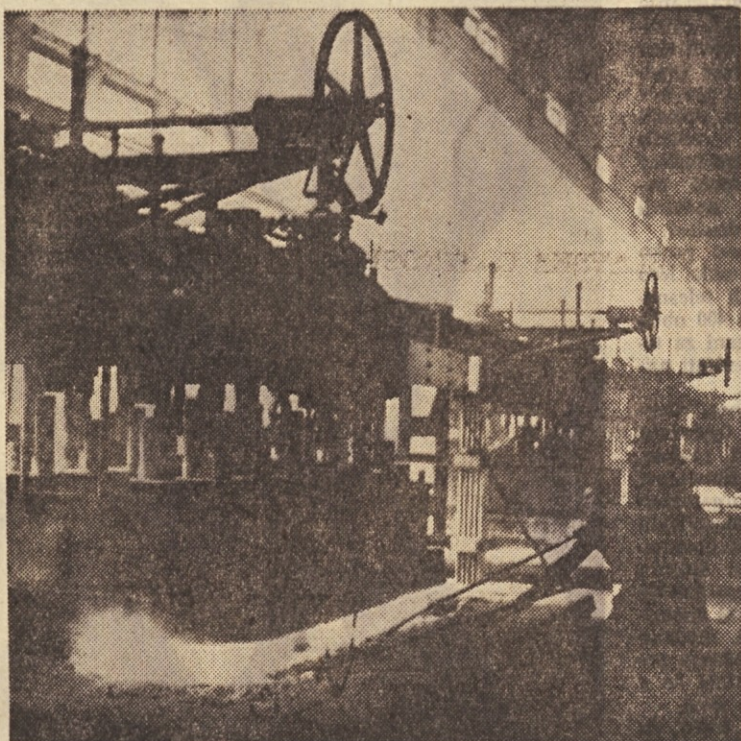
K R A N J

OZKI KINOPROJEKTOR KO-6

- kvaliteten ton — tehnična izpopolnjenost
- preprosto upravljanje
- projektor in ojačevalac v enem kovčku
- okusna zunanost

TOVARNA GLINICE IN ALUMINIJA

»BORIS KIDRIČ« KIDRIČEVO

PROIZVAJAMO:

SUROVI ALUMINIJ V VALJRNIŠKIH FORMATIH —
INGOTIH

KALCINIRANO GLINICO Al_2O_3

KATRAN IN MEŠANICE FENOLA

TELEFON: 23-12, 27-69 MARIBOR — KIDRIČEVO 2-10

TELEX: KIDRIČEVO 033-16

VELETRGOVINA

Kolonial

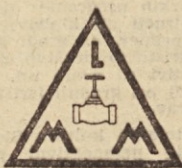
MARIBOR

NUDI VELIKO IZBIRO PREHRAMBENE-
NEGA BLAGA, ALKOHOLNIH IN BREZ-
ALKOHOLNIH PIJAC TER GOSPODINJ-
SKIH POTREBŠČIN TRGOVSKIM POD-
JETJEM IZ SVOJIH SKLADIŠČ V MA-
RIBORU IN DRAVOGRADU TER PO-
TROŠNIKOM V SVOJIH LASTNIH PRO-
DAJALNAH

Vsem svojim odjemalcem in poslovnim prijateljem želimo
srečno novo leto 1963. KOLEKTIV

VSEM BRALCEM
DELAVSKE ENOTNOSTI
IN POSLOVNIM PRIJATELJEM

ČESTITA KOLEKTIV

Mariborske livarne

ter priporoča svoje izdelke: vlečeno medenino, odlitke barv-
nih kovin, vodovodne in sanitarne armature, gibljive cevi,
razne odpreske in kovance.

Obrtno komunalno podjetje

DIMNIKAR

LJUBLJANA

CERNETOVA 17

se še nadalje priporoča za ce-
njena naročila!

ZAVOD
ZA ZAPOSLOVANJE
DELAVCEV

K R A N J

OKRAJNI ZAVOD
ZA SOCIALNO
ZAVAROVANJE KRANJ

s svojimi podružnicami

RUDNIKI SVINCA IN TOPILNICA

MEŽICA

z obratoma LITIJA in VESNA MARIBOR

Proizvajamo:

rafinirani svinec »Mežica 99,99 %«, svinčeno
pločvino, cevi, metke, trde in specialno trde
šibre, litine, cinkov koncentrat in akumula-
torje »Vesna« za avtomobile.

Za cenjena naročila se priporoča kolektiv.

ŽELE NAŠI DELOVNI KOLEKTIVI

**Mariborska
tekstilna
tovarna**

Maribor

—
—
—
**predilnice
tkalnice
oplemenilnice
sukančarna**

TRGOVSKO PODJETJE

»SADJE-ZELENJAVA«

LJUBLJANA — KREKOV TRG

ZELI VSEM SVOJIM KUPCEM IN DOBAVITELJEM USPEHOV
POLNO NOVO LETO 1963

V SVOJIH PRODAJNIH SKLADIŠČIH TER POSLOVALNICAH
V LJUBLJANI, CELJU, KRANJU, ŠEMPETRU, DOBRNI, ŽALCU,
ROGAŠKI SLATINI, NA BLEDU, JESENICAH, V MOJSTRANI
IN TRŽIČU VAM NUĐI VSE VRSTE UVOZNEGA IN DOMAČE-
GA SADJA IN ZELENJAVE PO NAJNIŽJIH DNEVNIH CENAH.

**Komunalni servis
Kranj**

**Strojne delavnice OZZ
servis TAM in TOMOS**
Ptuj — Rajšpova 12

**Komunalno podjetje
Kamnik**

PODJETJE ZA ZASČITO STAVB, BETONSKIH IN
METALNIH PREDMETOV TER ZA IZDELAVO RE-
KLAMNIH NAPISOV.

TRGOVSKO PODJETJE

SAVINJSKI MAGAZIN - ZALEC

Švila

MARIBOR

Mehanična tkalnica svilenih
izdelkov, barvarna, aprétura
in tiskarna

**Združena
kemična
industrija**

Domžale

**Gradbeno
podjetje**

»Megrad«

Ljubljana

Celovška 132

TOVARNA DUŠIKA RUŠE

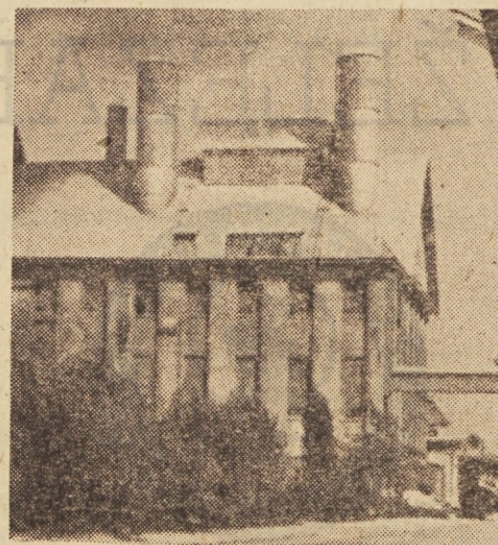
RUŠE — SLOVENIJA

PROIZVAJA:

1. ELEKTROMETALURŠKE PROIZVODE:
ferokrom furaffine
ferokrom carbure
silikrom
2. ELEKTROKEMIČNE PROIZVODE:
kalcijev karbid
kalcijev cianamid
nitrofoskal Ruše
mikrofos Ruše
karborund
elektrokorund
taljeni magnezit
3. KOMPRIMIRANE PLINE:
kisik
acetilen — dissousplin
dušik
zrak

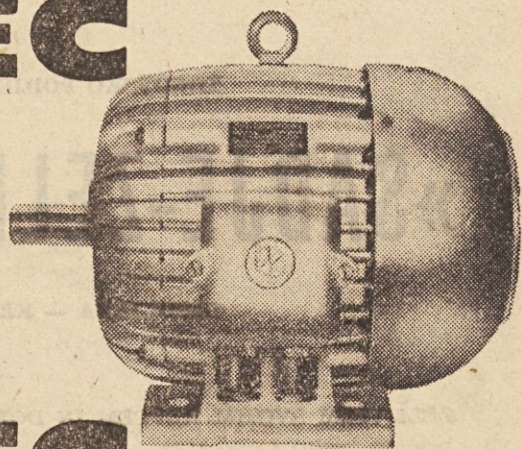
Brzjavni naslov: AZOT MARIBOR
Telefon: 80-108
Teleprinter: 033-12
Železniška postaja: Ruše — ind. tir

ŽELE NAŠI DELOVNI KOLEKTIVI

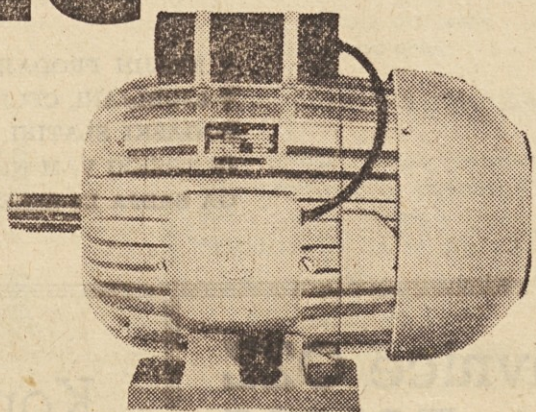
JUS-IEC

Do cilja je mnogo poti. Doseže ga, kdor ubere pravo pot. Ta je najlažja in najcenejša. Mislite na to, ko sestavljate proizvodni načrt in primerjajte dohodke s stroški. ELKO motor nadomešča delovno silo, pospešuje proizvodnjo, povečuje delovni učinek in znižuje stroške.

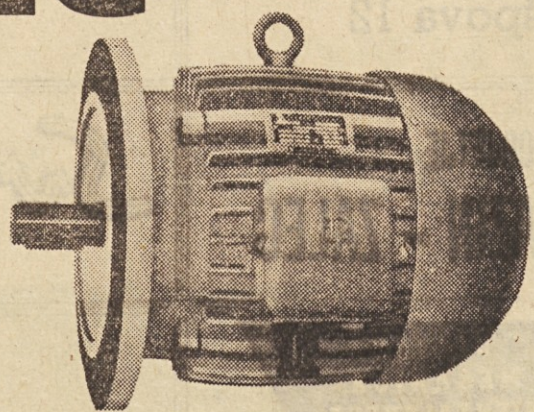
JUS-IEC

ELKO motorje do 4 kW moči izdelujemo za pogone industrijskih, obrtnih, kmetijskih in gospodinskih strojev v standardnih izvedbah in na željo kupca v specialnih konstrukcijah.

JUS-IEC

ELKO JUS-IEC motorji z mednarodno normiranimi prigradnimi merami po predlogu jugoslovanskega standarda JUS N. GO. 020 in JUS N. GO. 021 ter po priporočilu IEC (mednarodne elektrotehniške komisije) imajo zlasti naslednje prednosti: 1. enostavno projektiranje električnih pogonov, 2. do 20 % manjši vgradni prostor, 3. lahka vgradnja in izmenjava, 4. majhne rezervne zaloge.

ELEKTROKOVINA

MARIBOR · SLOVENIJA · JUGOSLAVIJA

TRGOVSKO PODJETJE
PETROL
LJUBLJANA

OBVESTILO

obvešča vse cenjene potrošnike, da lahko nabavijo vse vrste goriv in maziv v skladiščih Zalog, Maribor, Celje, Postojna, Ajdovščina, Ptuj, Dravograd, Murska Sobota, Kočevje, Novo mesto in Brežice ter v vseh naših bencinskih servisnih postajah. Obenem čestitamo vsem svojim poslovnim prijateljem in vsem potrošnikom uspešno novo leto 1963.

GROSISTIČNA PODJETJA

TKALNICE IN PLETILNICE

Pozor

Izdelujemo:

za široko potrošnjo bombažne tkanine, enobarvne, progaste in kariraste v zelo pestrih vzorcih, enobarvno in keper flanelo, flanelaste rjuhe, barvaste in bele. V predilnici proizvajamo bombažno, kardirano in česano prejo od Nm 10 do Nm 70, nudimo tudi na križnih navitkih. Kličite telefon št. 17, Ajdovščina, ali telegram: Tekstil Ajdovščina. Se priporoča kolektiv TEKSTILNE TOVARNE AJDOVŠČINA.

Rudnik rjavega premoga Trbovlje — Hrastnik

želi skupno s svojim oddelkom za specialna rudarska dela in rudniškim odborom sindikata rudarjev vsem članom kolektiva, poslovnim prijateljem in vsem ostalim delovnim kolektivom SREČNO NOVO LETO 1963.

GRADBENO PODJETJE

OBNOVA

LJUBLJANA — VILHARJEVA 33

Izvršuje in projektira vse vrste visokih in industrijskih gradenj. Vsem svojim poslovnim prijateljem in kolektivom želi srečno in uspešno polno novo leto 1963.

MEDNARODNA SPEDICIJA IN TRANSPORT

Transport

MARIBOR — MELJSKA 16

Želi svojim poslovnim prijateljem in odjemalcem srečno in zadovoljno novo leto 1963.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

GORICA

NOVA GORICA

z gradbišči na Jesenicah, v Tolminu, Novi Gorici, Sempetru in Kopru ter s centralnimi obrati v Novi Gorici

PODJETJE ZA IZDELAVO ŽIČNIC, TRANSPORTNIH IN DRUGIH STROJNIH NAPRAV

ŽIČNICA

LJUBLJANA — TRŽAŠKA CESTA 49
Telefon: 21-686, 22-194 in 21-870

Izdeluje kvalitetne lesnoobdelovalne stroje in sušilnice za lesno industrijo kakor tudi ostale sušilnice, klimatske in ekshaustorske naprave. Projektira, izdeluje in montira naprave za izkoriščanje gozdov, vliwa vse vrste vlitkov iz barvnih kovin v kokilih in v pesku.

GRADBENO PODJETJE

»Drava«

PTUJ — MASARYKOVA ULICA 3

Elektro Kranj K r a n j

želi mnogo uspehov v letu 1963 vsem potrošnikom

Gozdno gospodarstvo

LJUBLJANA — LIKOZARJEVA 13

želi vsem svojim odjemalcem in poslovnim tovarišem mnogo uspehov v letu 1963

ŽELEZARNA RAVNE

Tovarna plemenitih jekel
Ravne na Koroškem

PROIZVAJA:

BRZOREZNO ORODJE

- REZKARJI IZ KVALITETE »ELOMAX«
- STRUGARSKI NOŽI
- SPIRALNI SVEDRI
- KROŽNE ŽAGE IN SEGMENTI ZA HLADNO REZANJE KOVIN

VELIKA VZDRŽLJIVOST IN NIZKE CENE!

ŽELE NAŠI DELOVNI KOLEKTIVI

V NOVEM LETU ŠE VEČ USPEHOV

»Intereuropa«

MEDNARODNI TRANSPORT, SPEDICIJA
IN POMORSKA AGENCIJA

KOPER — PRISTANIŠKI TRG 3

Industrija
obdelovalnih
strojev

Ljubljana
Moste

»TESNILKA«

TOVARNA TESNIL IN PLASTICNIH MAS

Medvode

GROSISTIČNO TRGOVSKO PODJETJE
Z BARVAMI, LAKI IN KEMIČALIJIAMI

»MAVRICA«

Ljubljana; Resljeva 1

TOVARNA TEKSTILNIH POTREBŠČIN

UTENSILIA

Ljubljana, Rudnik 24

Izolirka

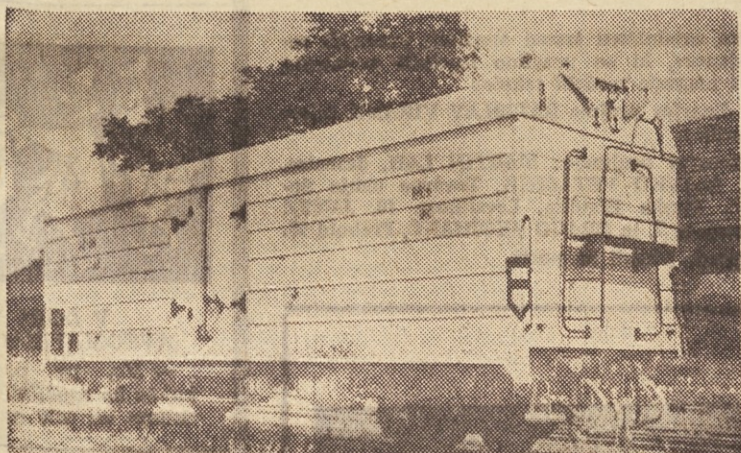
Ljubljana, Moste

TOVARNA ŽELEZNIŠKIH VOZIL

boris kidrič

Maribor
Leningrajska 27

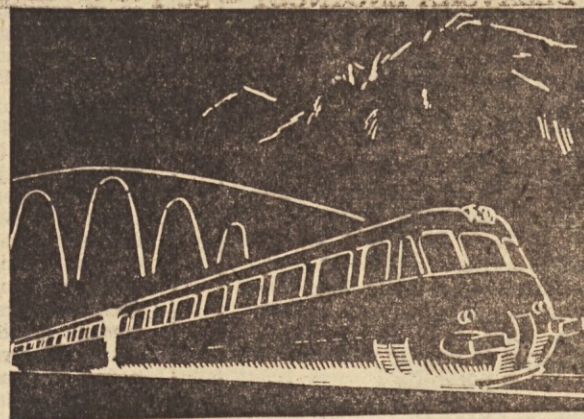
Izdelujemo:

železniška vozila — potniške in salonske
vagone, spalnice, jedilnice, poštne vagone,
hladilne vagone, cisterne, vagone za pre-
voz rude, tovarne vagone vseh vrst, spe-
cialna tirna vozila, diesel lokomotive do
250 KM;

cestna vozila — avtobuse, tovarne avtomo-
bile za odvoz smeti in fekalij, hladilnike,
cestna dvigala, tovarne prikolice;

naprave za ločevanje plinov — kisikarne,
CO₂ — naprave;

parne kotle in armature za paro in plin;
poljedelske stroje — kosilnice, mlatilnice,
valilnice.

OPRAVLJAMO VSA VARILNA
DELA TER MEHANSKO OBDELA-
VO RAZNIH STROJNIH DELOV,
TOPLOKOPELNO CINKANJE IN
LIVANJE SIVE LITINE, BARVNIH
KOVIN IN ALUMINIJEV LEGUR
POPRAVLJAMO VSE VRSTE ŽE-
LEZNIŠKIH VOZIL.

SPLOŠNO GRADBENO
PODJETJE

»PROJEKT«

KRANJ

TOVARNA GUMIJEVIH
IZDELKOV

SAVA

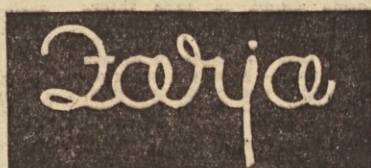
KRANJ

OB NOVEM LETU 1963 ISKRENO ČESTITA IN
ŽELI NADALJNJIH USPEHOV

Komunalna
banka
K R A N J

Vsem delovnim ljudem in cenjenim potrošnikom
želimo srečo in polno uspehov v novem letu 1963

TRGOVSKO PODJETJE
Z INDUSTRIJSKIM BLAGOM

MARIBOR — SLOMSKOV TRG 6

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

KONSTRUKTOR

MARIBOR — SERNČEVA ULICA 8

Obveščamo vse naročnike, da opuščamo klasičen način gradnje ter uvajamo skupno
s kooperanti novo naprednejšo tehnologijo delovnega postopka. Proizvajamo stano-
vanja za tržišče po lastnih projektih.

ŽELE NAŠI DELOVNI KOLEKTIVI

Za razvedrilo in kratek čas

Ulica ribjih konserv

71

Kadar je Tom delal in je bila Mary sama doma, je pogostokrat prirejala čajanke za mačke iz sosesčine. Pručica, ki jo je pripravila s priborom za punčke, je bila njena čajna muzika. Mačk je bilo vedno dovolj in z njimi se je lahko ure in ure pogovarjala. Neizmerno je uživala ob smešnih ničevostih. Z njimi je preganjala strašno resničnost, da ni imela nič za obleči in da pri Talbotovih nikoli ni bilo denarja. Mladi ljudje so sosedje revščine, toda če je šlo vse narobe, je znala prirediti Mary tudi iz nič zabavo.

Za to je bila pravi genij. S svojo veselostjo je znala postaviti vso hišo na glavo in to svojo nadarjenost je znala sukati kot orožje proti potlačeni, ki je morila njenega Toma. Štela je za svojo dolžnost, da je preganjala iz njegove glave obupnost: »Saj vendar vsi vedo, da boš nekoč doživel velik, velikanski uspeh!« Sama pa je že zdaj žela uspehe s tem, da je izganjala iz hiše potlačeno. Ampak ta je vedno znova legala na Toma in ga trpinčila, da je ure in ure buljil predse in tuhtal, medtem ko je ona snovala vesele dogodivščine.

Nekega prvega, ko so prifrftali od vespovod drobnih računih in še nista poravnala najemnine, ko so Tomu vrnil iz uredništva »Colliersa« rokopis in iz uredništva »The New Yorker« osnutke, ko ga je spet mučilo vnetje rebrene mreže, se je Tom zavlekel v skupno spalnico in se ulegel v posteljo.

Mary je tiho vstopila. Sivomodra svet-soba bridkosti je mežala skozi ključavnico in špranjo med pragom in vrati prav do vrta. Mary je prinesla šopek divjega hrena, ki ga je zavila v čipkast papir. »Na, poduhaj!« mu je potisnila šopek pod nos.

Ulica ribjih konserv

72

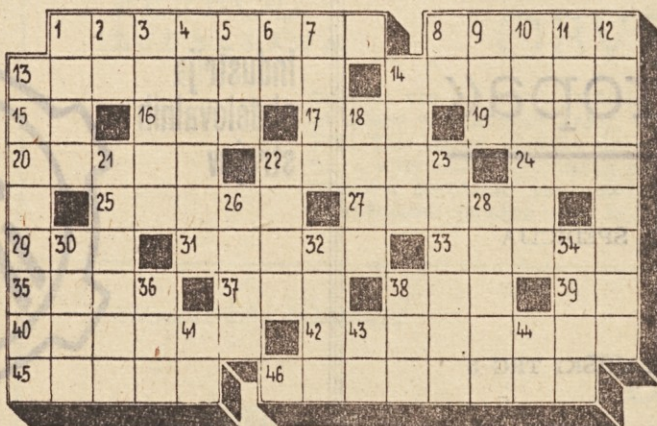
Ijena je potegnila izpod divana pručko, jo pogrnila s prtičkom, postavila nanj štiri skodelice s krožniki in v sredini šopek v kozarcu za vino; nato je odšla v kuhinjo, kjer je pristavila vodo za čaj in odhitela na vrt.

Randolphsova mačka se je sončila na vrtni ograji. »Miss Randolphova,« jo je povabila Mary, »nekaj prijateljice bo prišlo k meni na čaj. Boste prišli tudi vi?« Mačka se je zavalila na hrbet in se pretegnila. »Ampak prosim, ne po četrti uri! Moj mož in jaz morava zvečer na praznovanje stolnice cvetličnega dne.«

Za hišo, nedaleč od robidnice, je sedela Kitty in godla; z repom je živahno migala sem in tja. »Mrs. Casinijeva — s temi besedami se ji je Mary približala in istočasno od groze odskočila. Kitty Casinijeva se je igrala z živo mišjo, segala je za njo z neoboroženo taso, miš se je zvijala, in se ubupno branila; zadnja nožica je hroma visela za njo. Mačka jo je spustila, da je zbežala kosček poti, vendar ne v zavetje gostega grmičevja — tedaj je planila nanjo, beli kremplji so se zasvetili in se nežno in urno zasadili miški v hrbet. Zakotalila jo je, obrnila sem in tja; od samega veselja in krvoločnosti je kar trzala z repom.

»Tom! Tom!« Tom je pravkar zadremal, ko je zaslišal Maryn krik. Planil je iz postelje. »Kaj je? Kje si?« Čul je njeno hlipanje, pohitel na vrt in videl, kaj se je zgodilo. »Obrni se, Mary!« je zaklical in ubil na smrt izmučeno miš.

Kitty Casinijeva je splezala na vrtno ograjo, od koder je ježno opazovala njegovo početje. Tom je zgrabil kamen in ga zalučal vanjo; zadel jo je v trebuh, da je padla z ograje.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. prevračanje v smešno, 8. stopnja zamaknenosti, 13. judovska molitnica, 14. ocenjevalec umetniških del, 15. vrsta zemlje, 16. vprežna žival, 17. kuhinjska začimba, 19. močvirnat travnik v nižini, 20. voditelj velike afriške države, 22. prostor, kjer cepimo drva, 24. priprava za popravilo ladij, 25. prizadevnost, 27. delavci na polju, 29. tekočina v telesu, 31. jabolčni škodljivec, 33. oče prvega mitološkega letalca, 35. pametne, 37. perje pri repi ali korenju, 38. nočna ptica, 39. kazalni zaimek, 40. mestni okoliši, 42. trgalec sadja, 43. kronika, letopis, 46. eno najstarejših ruskih mest (na zahodu SZ), znano iz bojev v minuli vojni.

Navpično: 1. ključavničarsko orodje, 2. indijski denar, 3. nivo, 4. ostanek pri gorenju, 5. presledek med dvema hriboma, 6. kraj pri Ljubljani, 7. čistina v gozdu, 8. avtomobilska oznaka Turčije, 9. odžagan kos debla, 10. vrsta reaktivnega letalskega motorja brez kompresorja, 11. okrajšano moško ime, 12. športnik, ki goji dolo-

čeno smučarsko disciplino, 13. lahka služba, 14. dušljiv, strupen plin, 18. zarez za pri sodu, kamor vstavljamo v doge dno, 21. domača žival, 22. nastrešje nad odprtim ognjiščem, 23. podaljšan delovni čas, 26. dobri duhovi umrlih pri starih Rimljanih, 28. merjašček zob, 30. zdravilna rastlina z belimi cvetovi, 32. najmanjši del snovi, 34. ljubkovalni naziv za očeta, 36. grški bog vetrov, 38. krepak, močan, 41. kemični simbol za nikelj, 43. oblika pomožnega glagola, 44. oznaka za »kraj pečata«.

REŠITEV NOVOLETNE KRIŽANKA

Vodoravno: 1. ksenon, 7. Kakanj, 13. aparat, 19. lilast, 20. a, 42. tabela, 44. dnina, 45. tro alinea, 21. kateri, 22. edikt, 23. gmota, 24. bl, 26. sonar, 27. peta, 28. aleja, 29. dian, 31. mera, 32. ara, 33. svila, 34. gramoz, 36. gad, 37. ri, 38. otava, 39. slina, 40. vrata, 42. tabela, 44. dnina, 45. trot, 46. goba, 47. slana, 48. mislim, 50. onile, 52. uteha, 53. Erato, 54. id, 56. pat, 57. rakita, 59. operi, 60. ona, 61. Ikar, 63. tako, 64. Drina, 65. Oman, 66. laten, 68. za, 69. sraga, 70. Avari, 71. enovit, 73. letalo, 75. udarec, 76. karati, 77. Oregon, 78. paleta.

ŽREBALI SMO

V četrtlet smo v našem uredništvu izmed številnih prispelih rešitev izžrebali šest nagajencev, ki so pravilno izpolnili novoletno nagradno križanko. Žreb je nagrade razdelil takole:

Prvo nagrado — 10.000 dinarjev prejme RATISLAV VIRANT, železniška industrijska šola, Maribor.

Pet nagrad po 1000 dinarjev prejmejo: MARTIN LAH, Jesenice, Ulica heroja Verdnika 17, SLAVKO VRTACNIK, Tovarna usnja šostanj, BORUT VALENCIC, Ilirska Bistrica, Levstikova 10, JANEZ TITAN, Murska Sobota, Kocljeva 7, in DRAGO SKORJANC, Prebold 98.

Nagrajencem bomo nagrade poslali po pošti.

PRODAJNI SERVIS

Ljubljana - Cigaletova ulica

vam nudi bogato izbiro modnih novosti tekstila in konfekcije.

NOVOLETNE

— Srečno novo leto 1963 in 1964 in 1965, pa 66 in 67 pa ...

— Tu imaš deset dinarjev, pa kupi, kar si najbolj želiš ...

V DOBI AVTOMATIZACIJE
— No, pa pogledajmo kaj se bo zgodilo, če pritisnem na tale gumb ...

— Srečno novo leto 1923

Spored RTV Ljubljana za teden od 14. do 20. januarja 1963

PONEDELJEK

14. januarja

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisani glasbeni spored) — 8.05 Zborovske skladbe Johannesa Brahmsa — 8.25 »Prebujenje polj...« — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Pri treh hrvaških glasbenikih — 9.45 Pesmi in plesni raznih narodov — 10.15 Gaetano Donizetti: Scena, kvartet in drugi finale opere »Don Pasquale« — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Vsa dan nova popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 Rado Simoniti je napisal, priredil in dirigiral pesmi o morju in z dalmatinske obale — 12.30 V paviljonu zabavne glasbe — 13.15 Obvestila in zabavna šola za višjo stopnjo priljubljenih arij — 14.05 Biaz Arnič: Simfonija dela — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.20 Plesni orkestri naših radijskih postaj — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsa dan za vas — 17.05 Obdobja slovenskega samospela — 17.45 Orkester Percy Faith in Michel Legrand — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Operetni zvoki z našimi pevci — 18.30 Vintet bratov Avenik — 18.45 Radijska univerza — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00-22.00 Skupni program JRT — studio Beograd — 21.45-21.00 Kulturni globus — 22.15 Skupni program JRT — studio Zagreb

TOREK

15. januarja

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisani glasbeni spored) — 8.05 Arie iz Pouchelijeve opere »La Gioconda« — 8.40 Skladbe za katero in harmoniko — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.25 Nekaj ritmov ob delu — 9.45 Pojo in igrajo Logarski fantje — 10.15 Stanok Premir: Simfonietta — 10.40 Napredujte v angleščini — 10.55 Vsa dan nova popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 Slovenske narodne in raznih izvedbah — 12.30 Lepe melodije — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Enrique Granados in Antonin Dvořak — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 14.35 Pesmi in plesni jugoslovenskih narodov — 15.15 Petnajst minut z Ljubljanskim jazz ansambлом — 15.30 V torek na svidenje — 16.00 Vsa dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Iz zlatih dni zborovske glasbe — 18.35 S knjižnega trga — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Tri skladbe za klavir — Emmanuela Chabrier — 20.15 Radijska igra — 21.00 Nekaj zabavne glasbe — 21.15 Stanoklo Rajčić: III. koncert za violino in orkester — 21.35 Naš nočni kaledoskop — 22.15 Mladim ljubiteljem pesne glasbe

SREDA

16. januarja

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisani glasbeni spored) — 8.05 Svet v orkestralnih barvah — 8.35 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Iz naših studiov — 9.40 Pianistka Jeni Srebrot-Komarjeva — 10.15 Orkestralni odlomki iz popularnih oper — 10.35 Štiri narodne v priredbi Franceta Marolta — 10.45 Ciovek in zdravje — 10.55 Vsa dan novo popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 Trio Rudija Bardorferja — 12.30 Orfejeva pot v podzemlje — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Za zabavo igrajo veliki zabavni orkestri — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 14.35 Marjan Vodopivec: Pesmi moje domovine — 15.15 Tipke in strune — 15.32 Walter Gieseking igra Debussyjeve »Podobe« — 16.00 Vsa dan za vas — 17.05 Govorica glasbenih instrumentalov — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Četrt ure z godali v ritmu — 18.25 Vlado Golob: Slovenske narodne in ponarodele pesmi — 18.45 Ljudski parlament — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Eno uro za zabavno glasbo — 21.00-22.31 Skupni program JRT — studio Ljubljana — 22.00-22.15 Napoved časa, poročila — 22.31 Nekaj lahke glasbe

ČETRTEK

17. januarja

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisani spored) — 8.05 Simonitijske zborovske pesmi o prireditelju — 8.20 Zabavni orkester RTV Ljubljana — 8.35 Fagot, klarinet in rog — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.25 Iz oper Sergeja Prokofjeva — 10.15 Hitri prsti — 10.20 Pet minut za novo pesmico — 10.40 Tečaj ruskega jezika — 10.55 Vsa dan novo popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 Poje Slovenščini oktet — 12.30 Majhna prodajalna plošč — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Divertimento in concertino — 14.05 Z godali na spredu — 14.15 »Rekla« Lea Janacka — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Ansambel Mojima Sepeta in Jožeta Kampeča — 15.30 Tristručna odaja — 16.00 Vsa dan za vas — 17.05 Glasbena križanka št. 7 — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Veliki zabavni orkestri tega tedna — 18.45 Kulturna kronika — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Četrtkov večer doma — 20.05 Radijski dnevnik — 20.45 Zabavna glasba na šestih strunah — 21.00 Literarni večer — 21.40 Bohuslav Martinu: Simfonietta »La Jolla« — 22.15 Skupni program JRT — studio Ljubljana

PETEK

18. januarja

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisani glasbeni spored) — 8.05 Vesela godala — 8.20 Zvoninir Ciglic: I. simfonija — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Novi posnetki srbskih pesmi in kol — 9.40 »Starinska muzika« — Mihovila Logarja in »Sedem balkanskih plesov« Marka Tajčevića — 10.15 Charles Gounod: Valpurgina noč iz opere »Faust« — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Vsa dan nova popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Franz Lehar: Vesela vdova — 12.30 Intermezzo z Ravelom — 12.45 Pevci in kompozitor Matija Cerar — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Od severnoameriških prerij do madžarske puzte — 14.35 Radijska šola za nižjo stopnjo — 14.35 Poje baritonist Robert Mencil — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Nekaj južnih ritmov — 15.45 Jezikovni pogovori — 16.00 Vsa dan za vas — 17.05 Trije veliki mojstri baroka — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 V narodnem in domačem tonu — 18.45 Iz naših kolektivov — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Ko se oglasi tise piščali hammond orgel — 20.15 Tedenski zunanepolitični pregled — 20.30 Obrazi in značaji v samospelivih Modesta Musorgskega

SOBOTA

19. januarja

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisani glasbeni spored) — 6.30-6.35 Napotki za turiste — 8.05 Postareček v mladinski glasbeni redakciji — 8.35 Glasbena medija — 8.40 Michael Haydn: Divertimento v G-duru — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Zabavni akordi — 9.45 Francoske osvobodilne in revolucionarne pesmi — 10.13 Orkester RTV Ljubljana z deli starih mojstrov — 10.40 Seznanite se s Parkerjevimi — 17. lekcijs — 10.55 Vsa dan nova popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Kvintet in trio bratov Petrič iz Maribora — 12.30 S police za nove posnetke iz slovenske glasbe — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Nekaj ritmov za razvedrilo — 14.05 Paganini v interpretaciji Yehudija Menuhina — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavni orkester Bob Moore in kitarist Al Caiola z ritmičnimi spremljavami — 15.40 Romunske ljubezenske in naše svatovske zborovske pesmi — 16.00 Vsa dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.50 Lahka glasba z orkestrom Mantovani — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Elseri iz Wagnerjevih »Nibelungsov« — 18.45 Naši popotniki na tujem — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik

NEDELJA

20. januarja

6.00-8.00 Dobro jutro! — vmes ob 6.05-6.10 Poročila in dnevni koledar — 6.30-6.35 Napotki za turiste — 7.00-7.15 Poročila — 7.40-7.45 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Stare francoske otroške pesmi — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 10.00 Se pomnite, tovariši! — 10.30 Matineja simfoničnega orkestra RTV Ljubljana — 11.30 Zabavni zbori Miška Hočevarja, Sergija Rajnisa in Norman Luboffa — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.00 Poročila — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 14.35 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe — 15.30 Naši pevci in italijanskih operah — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Ogrlica s popevkami in prijetnimi melodijami — 17.00 Poročila — 17.05 Mandoline in godala — 17.12 Radijska igra — 18.30 Sportna nedelja — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Izberite svojo melodijo — 21.00 Njihovi rokopisi — 22.00 Poročila — 22.15 Skupni program JRT — studio Zagreb — 23.00 Poročila — 23.05 Glasbena medija — 23.15 Skupni program JRT